

*Pelhrimovské
gymnasium*

*1871
1971*

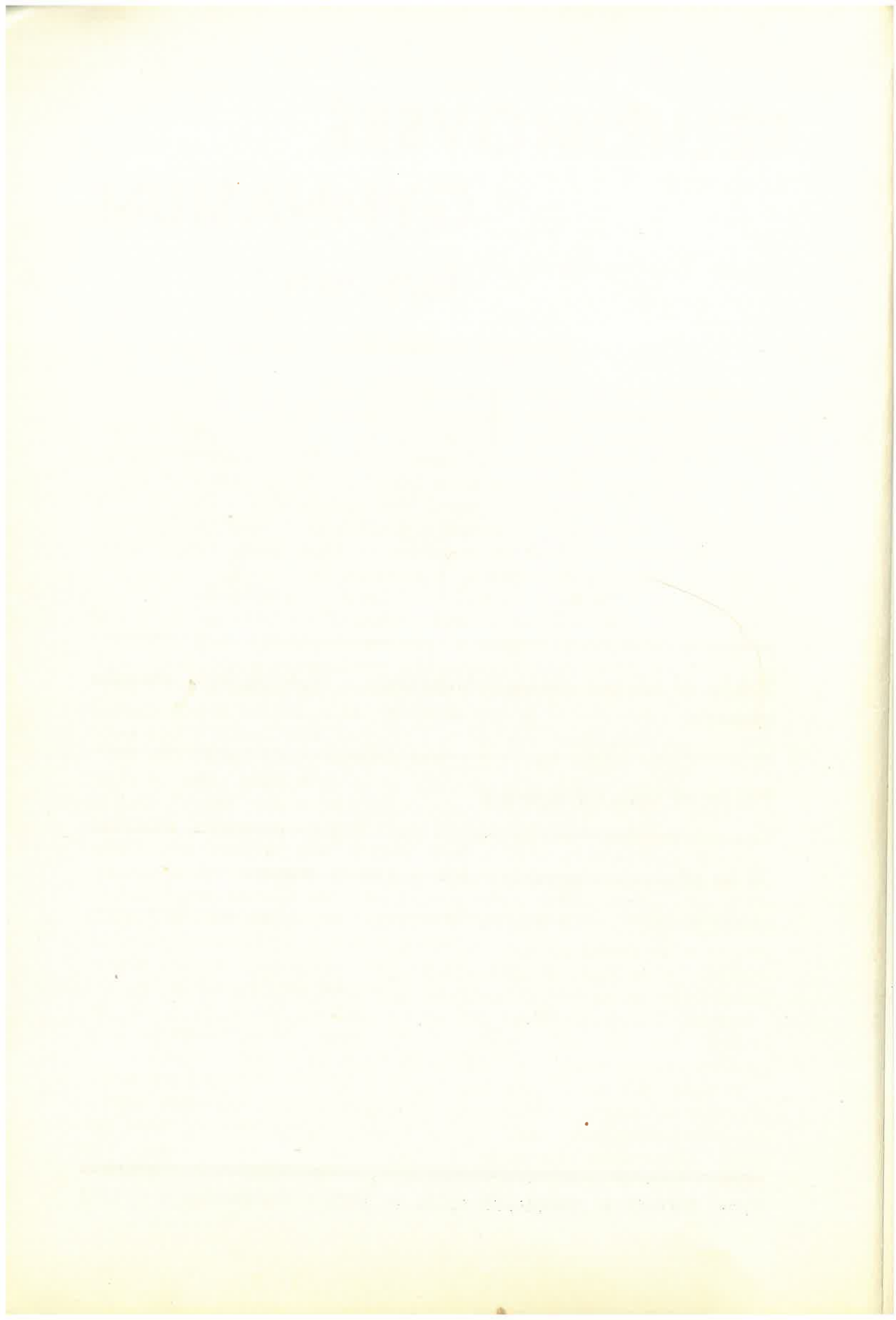

PELHŘIMOVSKÉ GYMNASIUM (1871-1971)

208 let od založení císařského královského a arcibiskupského obecního gymnasia

100 let od obnovení gymnasia

30 let od uzavření gymnasia v době nacistické okupace

Jaroslav B u r i a n , ředitel gymnasia

Stoleté jubileum

Málokterá střední škola gymnasiálního typu má tak pozoruhodný vývoj jako starobylé gymnasium v Pelhřimově. *Latinské gymnasium* tu existovalo již od r. 1763. Roku 1780 bylo vládou nařízeno jeho zrušení. Město se však bránilo a vyjednáváním magistrátu se uzavření oddálilo do 18. ledna 1783. Místo gymnasia měla být zřízena německá hlavní škola, na níž by dále učili profesori bývalého gymnasia. Protože obec nevyhověla podmínkám, kladeným především na odměňování ředitelů i učitelů, směla otevřít ne hlavní, nýbrž městskou školu. Hlavní škola o čtyřech třídách (německá) byla povolena až r. 1809. V okolí byly tehdy jen tři, v Táboře, v Jindřichově Hradci a v Pelhřimově. Po revoluční době r. 1848 byla zdejší škola postupně změněna na německou podreálku. Nový školský zákon v sedmdesátých letech však vyžadoval buď alespoň plnou nižší reálku nebo měšťanskou školu. Roku 1871 městské zastupitelstvo z obavy před výlohami se rozhodlo pro zřízení chlapecké měšťanky ve svazku okresních škol, ale na protest občanů změnilo své rozhodnutí a požádalo o povolení zřídit nižší reálné gymnasium. *České reálné gymnasium nižší* zahájilo vyučování 1. října 1871. Každým příštím rokem byla otevřena jedna další třída, takže ve školním roce 1874/75 bylo zřízeno úplné nižší gymnasium. Dne 23. června 1872 byl položen základní kámen nové budovy gymnasia. Rozšíření reálného gymnasia na vyšší o osmi třídách bylo povoleno až r. 1885. Od školního roku 1885/86 byl ústav rozšiřován třídami vyššího gymnasia a nesl název *obecní vyšší gymnasium*. Ve školním roce 1888/89 měl ústav všech osm tříd se 260 žáky. Toho roku si žáci sbírkou opatřili peníze na ústavní prapor. K zestátnění ústavu a jeho přejmenování na *císařsko-královské vyšší gymnasium* došlo v roce 1893. Prvním ředitelem byl císařem jmenován dosavadní správce ústavu Václav Petrů.

V roce 1971 tedy uběhlo 208 let od založení gymnasia a 100 let od jeho obnovení. Jsou to historicky významná jubilea, svědčící o péči pelhřimovské veřejnosti o vzdělání. Budiž jí za to dík a chvála.

Do roku 1971 spadá také jedno smutné výročí: 30 let od násilného uzavření gymnasia v době nacistické okupace (28. listopadu 1941). Připomínáme je proto, aby zůstalo trvalým mementem současné generaci i generacím budoucím.

Zdejší ústav plnil od svého počátku kulturní i národní poslání pro širokou oblast Českomoravské vysočiny. Byl-li dříve přístup na gymnasium umožněn především žákům z majetných vrstev, a z počátku pouze chlapcům, nyní socialistická škola poskytuje možnost vzdělání schopné mládeži ze všech společenských vrstev, především dětem dělníků a rolníků. Současná socialistická společnost věnuje nejenom značné finanční prostředky na správu škol, ale ve formě stipendií umožňuje studium i žákům z rodin sociálně slabších (polosirotkům, sirotkům a dětem z početnějších rodin). A tak teprve dnešní školská soustava naplňuje ideál Komenského, aby se vzdělání dostalo všem bez rozdílu.

Co nakonec přát svému gymnasiu do druhého století? Především samostatnou školní budovu, pilné, inteligentní studenty a moudré, politicky i odborně vysoce vzdělané učitele, aby mohli úspěšně plnit náročné úkoly pedagogů v socialistické společnosti.

Úvodní slovo předsedy redakčního kruhu

Almanach pelhřimovského gymnasia, kterým se uzavírá několikaletá práce redakční rady nad texty a fotografiemi, je hotov. Je výsledkem dlouhodobého úsilí a upřímné snahy uspořádat jej co nejlépe. Je tedy „výrokem“, na němž se již nedá nic měnit, nic doplňovat, nic opravovat. Snad v budoucnu, při dalších kulatých jubilejích ústavu, vyjdou další práce, které přinesou nové poznatky a doplňky.

Redakční rada — a mluvím-li jejím jménem jako předseda — si přeje, aby byl přivítán tak, jak byl míněn: jako příspěvek k dějinám ústavu, jehož stoleté období trvání bylo vyplněno velkým vzdělávacím úsilím, veřejnou činností profesorů, ředitelů gymnasia i jeho žáků.

Z obsahu almanachu je patrné — a nemohlo to být ani jinak — že se měnila doba a měnili se i lidé. Doba vzniku ústavu je zcela jiná svým duchem i cítěním. Rakousko-Uhersko, silný vliv církve na školu, to všechno jsou faktory, které poznamenaly ve své době ráz školy. Vracíme-li se tedy k počátkům nyní, je to hlavně pro to, co přetrvává a na co může navazovat socialisticky chápaná školská politika dnes.

Druhým momentem, který je třeba připomenout, je to, že předkládaný almanach je příspěvkem k dějinám školství na jihu Čech. Chtěl pokračovat v řadě nastoupené pracemi dr. Karla Polesného, dr. Karla Juna a dalších významných historiků; i zde je na čtenářích, aby posoudili, zda je pokračováním rovnocenným v tom smyslu, že čestně navazuje na práce, jejichž cena i po létech zůstává. Nové je snad to, že se redakční kruh vědomě hlásil k marxistické metodě zkoumání minulosti.

Ani v této podobě by se nepodařilo vydat tuto práci, nebýt pomoci a podpory bývalých profesorů a studentů školy: některé příspěvky bylo nutno krátiť, jiné ponechat uložené v archivu školy. Hlavním cílem bylo, aby se tématicky příspěvky nekryly. Budou i tak pomůckou těm, kteří nám nenapsali. Podnítl-li oslavy 100. výročí obnovení gymnasia v Pelhřimově k napsání dalších pamětí, k sebrání dalších originálních památek, bude tím splněn jeden z cílů, proč byl almanach vydán.

100 let je velmi dlouhá doba a každá snaha po „pokrytí“ tohoto časového úseku je omezena rozsahem práce a technickými možnostmi. Redakční kruh almanachu se snažil o to, aby v almanachu bylo zastoupeno období celé, až k přítomnosti. To bylo základním kritériem i k řazení příspěvků tohoto sborníku. Neztráceli jsme ze zřetele ani to, že čtenář chce zajímavé a pestré čtení, že se chce seznámit s tím, jak „věky šly jeho městem, ústavem“. Chci věřit, že nalezneme ohlas jak u starších absolventů, tak i u těch nejmladších. Doufáme, že i celá pelhřimovská veřejnost přijme tuto práci tak, jak byla míněna, jako jeden skromný příspěvek k jejímu nejstaršímu a nejslavnějšímu ústavu, jehož druhou stovku dějin tímto zahajujeme.

*Felix civitas
quae tempore pacis
cogitat bella*

Kapitola z mládí

*„Tu, jak by všichni zbavit se mne chtěli,
mne zavezli do vzdáleného města
po krátkém čase . . . Město černé bylo
s tou branou obrovskou, kde hoši hráli
s pokřikem v míč. Nápisy starodávné
na bráně budily svět zašlý ve mně,
cimbuří stará, podloubí tu v slunci
se leskla večerním a zhasínala
a divný ruch tu výskal . . . Mladí hoši
s knihami chodili tu večer. Lampy
hořely tiše, jasně tak, a dámy
se smály, velká kašna na náměstí
crčela, jakous touhou po domovu
mne mátna píseň, ze zahrad jež zněla
restaurací otevřených. Lidé zvláštní
mi připadali . . . a já seznamoval
se s přáteli novými na chodnicích,
jež ve škamnech jsem ráno viděl . . .
V bolest mou jakýs paprsek velký svítit počal
nadějí nových, starostí a práce —
mne nikdo nehlídal zde — netísnilo
ovzduší pláče; prsa šířila se
hrdostí; samostatným, tichým sněním
já počal duši svoji naplňovat,
své nitro tišit, —
ach, to staré město,
vzdálené město miloval jsem příliš!“*

(Ve sbírce „Zlomená duše“ z r. 1896.)

80. léta 19. století v dějinách gymnasia

O této době, v níž školství bylo pod silným vlivem církve, vypráví Msgr. Jan Pauly ve svých pamětech:

Předkové Msgr. Jana Paulyho byli italského původu z ostrova Muránu u Benátek. Do Pelhřimova přišel jeden z rodu, Jan Pauly, z Prahy v osmáctém století. Byl to praděd Msgr. Jana Paulyho, pozdějšího arciděkana smíchovského, narozeného v Pelhřimově v roce 1869. Po absolvování gymnasia odchází Pauly z Pelhřimova, aby zde již nikdy trvale nepobýval. Na své město a gymnasium, k jehož úplně prvním absolventům patří, však nikdy nezapomněl. To dokazují jeho počiny. V Praze vystudoval teologii a jeho prvním kaplanským místem v letech 1893—1895 bylo Stříbro, tehdy německé město. Ve farnosti jen dvě obce, Sulislav a Svinná, byly české. V těchto dvou vesnicích konal kaplan Pauly dobrou českou menšinovou práci. Jeho další kaplanské místo bylo v Michli u Prahy a od r. 1896 na Smíchově. V r. 1912 se stal smíchovským farářem a r. 1928 byla jeho fara povýšena na arciděkanství. Pauly byl po arcibiskupu Kordáčovi dokonce navrhován na stolec arcibiskupský.

Na veřejnosti byl činný v Jednotě katolického duchovenstva, pro obvinění z modernismu na naléhání episkopátu v r. 1907 rozpuštěné. Do otázek vyšší politiky zasáhl v roce 1918, když se houževnatě zasažoval za sjednocení katolických stran v Čechách.

Z činnosti literární vyjmenujeme alespoň některé práce: Politický katechismus, historické monografie Památník města Smíchova, Poutní místo Stará Boleslav, Úryvky z dějin kláštera želivského. Významná byla u něho i činnost redakční a novinářská. Příznivého ohlasu se dočkalo i Paulyho zpracování Pašijových her a Vánočních her. Z díla spisovatele Baara čerpal pro svoji Chodskou svatbu.

Pro Paulyho příznačný mecenášský vztah k umění jsou dokladem v našem kraji malba na skle hlavního okna kostela na Křemešníku s motivem Zvěstování P. Marie, socha sv. Václava před zámekem pánů z Říčan v Pelhřimově a na pelhřimovském hřbitově hrobky rodičů a kněží pelhřimovských.

Paměti o královském městě Pelhřimově, z nichž dále zestručněně uvedeme vzpomínání na studentská léta, jsou jen dovršením plodné práce Msgr. Jana Paulyho. Byly psány v r. 1941 a školám a učitelům je v nich věnováno devět stránek rukopisu. Nyní jsou Paměti ve sbírkách pelhřimovského muzea.

S věcí národní se kaplan Pauly setkal již na svém prvním působišti ve Stříbře při menšinové práci. Za věc národa položil arciděkan Msgr. Jan Pauly svůj život v prosinci 1944 jako oběť gestapa.

A nyní nechme mluvit Paměti o studentských časech osmdesátých let minulého století v Pelhřimově:

„Když jsem vstoupil v r. 1881 na gymnasium, byl jeho prvním ředitelem Václav Petřů. Muž neobyčejně pilný, rázný, ale hodný. Měl plnovous, a proto jsme mu říkali Zeus. O studenty se staral, ale od mnohého z nich málo vděku zažil. Napsal a přeložil četné knihy. Byl by zasloužil titul školního rady. Ale pro jeho spisovatelskou činnost byli na něho žárliví.

Seniorem sboru byl prof. Mollenda, profesor matematiky a fyziky, který byl velmi přísným a obávaným profesorem. Každý žák se třásl strachem, když byl od něho vyvolán. Učil též přírodopisu a botanice. V primě jsme museli mít každý sbírku brouků a motýlů a v sekundě svůj herbář. Dalším profesorem byl Jan Vyhnánek, churavý muž, který se přesto dožil vysokého věku. V jednání býval suchý a odměřený. Učil latině. Dějepisu a franštině učil prof. Ed. Janáček, veliký dobrák a žáky velmi milovaný. Profesor Janáček se odstěhoval na Smíchov. Dožil se 84 let. Gymnasiálním katechetou byl za mého studia Jan Kukla, který byl příliš rigorosním vůči studentům a nedobrým pedagogem, takže se nedovedl vmyslit v duši studentů. Kreslení nás učil prof. Dědek, který chtěl, abychom podle staré školy vše kreslili od ruky, i kruh a linie. Pravítka nebo kružítko jsme při kreslení nesměli nikdy užívat. Když se prof. Dědek dostal na průmyslovou školu do Prahy, přišel na jeho místo prof. Rozum, který byl výborným malířem a kreslířem a dovolil nám užívat lineálu a kružítko. Neuměl dobře česky. Říkal: „Vy mi sem pojd a ty mi tam stůjte.“ Když jsem byl v tercii, přednášel nám měřictví každou hodinu jako na technice a pak na konci semestru zkoušel z celé látky jednoho po druhém volaje vždy: „sequens“. Byl to velmi komický pán a my jsme s ním zažili mnoho legrace. Řečtině nás učil profesor Soukup, kterému jsme říkali černý Soukup nebo Achilles. Byl přísný a dával nám za domácí cvičení jeden zpěv z Odysseje, čímž nám kazíval velikonoční svátky i vánoce. Té řečtiny bylo mnoho a bylo to zbytečné trápení studentů. A Soukup myslel, že řečtina je nejdůležitější věc na světě. Po čase se stal gymnasiálním ředitelem v Kolíně. Po prof. Rozumovi se stal profesorem kreslení Jos. Soukup, který si vedl velmi přátelsky a sousedsky ke studentstvu. Na odpočinek se odstěhoval na Smíchov, kde delší léta žil. Před smrtí jsem ho zaopatřil a pak pohřbil. Z dalších profesorů působili za mých let: Boh. Paulík, syn řídícího učitele z Pelhřimova, Tobiášek, Veselý, syn mlynáře ze Štemflíku a Fára.

Na gymnasiu jsme si pořídili svůj prapor, na který jsem také vybíral. Jako tercián jsem opsal petici, složenou Jos. Fárou, tehdejším okresním tajemníkem; v ní se žádalo město o povolení vyššího gymnasia, které bylo povoleno r. 1884. Pak jsem navštěvoval vyšší gymnasium pelhřimovské, na němž přibývala třída po třídě od kvinty až do oktávy. Vyšší gymnasium bylo povoleno v době, kdy jsem chodil do kvarty. V té době také byla naposled provedena lokace žáků podle prospěchu.

Schäfler byl prvním žákem a já druhým. Oba jsme pak byli vůdčími studenty od kvarty až do oktávy.

Za mých let jsme pořádali studentské výlety. Jeden byl do Pacova, kde jsme byli přítomni mši, pak jsme si prohlédli město a potom odjeli povozy k Pelhřimovu. U řečického lesa byly komické výstupy, zpěvy a deklamace. Druhý výlet byl pěšky na Pavlov a zpět jsme se stavili na palouku u mlýna Štemflíku, kde byla zábava. Třetí výlet byl do Nové Cerekve a zpět do Obořiště, čtvrtý do Hatí. Jezdívají jsme na vozech, které jsme si předtím vyzdobili chvojí. Výletů se s námi zúčastnilo mnoho obecenstva a vždy bylo veselo a hezká zábava.

Maturitu — první v Pelhřimově — jsme měli od 17. do 19. července. Předsedal zemský inspektor Kotsmich, kterého předcházela velmi zlá pověst jako člověka velmi přísného.

Dělal jsem maturitu jen z češtiny a matematiky. Z češtiny jsem dostal otázku: Jak Palacký spisoval české dějiny. Zhostil jsem se jí tak, že mne přísný inspektor pochválil a navrhl výbornou. Z matematiky jsem dostal dosti těžkou otázku, ale vypracoval jsem ji bez chyby s takovým výsledkem, že prof. Mollenda po zkoušce mi řekl prvně „Pane“ a pravil: „Způsobil jste mi velkou radost.“

Po maturitě jsme měli v sále u Dvořáků věneček, velmi četně navštívený; byl jsem předsedou zábavního výboru.

Maturanty byli: Schäfler, který se stal plukovním lékařem v Záhřebu a tam zemřel. Já jsem vstoupil do pražského semináře. Kouba zemřel jako farář, Jelínek se stal poštovním ředitelem, Fresl lékařem, Beneš farářem, Homola farářem, Janeček kontrolorem tab. režie, Krejča redaktorem, Rubík centrálním inspektorem drah, Muck měř. radou, Mašek studoval medicínu, Vožický lékařem, Rataj zemřel jako medik, Link profesorem, Bureš poštovním úředníkem, Kolář se stal piaristou a profesorem, Šotek inspektorem dráhy, Paulík zemřel jako medik, Pinsker finančním radou, Zvěřina zemřel jako medik, Bašta šel na poštu. Dnes, kdy to píši, 23. dubna 1941, jsou živi pouze 4, ostatní zemřeli. Z primy, v níž nás bylo 35, došlo do oktávy pouze 10; ostatní byli cizí studenti.

Z vynikajících pelhřimovských studentů se pamatuji na tyto: Sales Roubíček, syn obuvníka z Pelhřimova, se stal opatem v Želivě, Rupp, syn kamenotiskaře, generálem, dr. Pospíšil guvernérem Národní banky a pak ministrem, dr. Linhart presidentem zemského trest. soudu v Praze, Žemlička presidentem krajského soudu v Písku, Kohlmünzer centrálním ředitelem arcibiskupských statků, Vacek proboštem v Jindř. Hradci, Plášil proboštem kapituly v Budějovicích, Rubík centrálním inspektorem drah, Kolman zemským inspektorem zem. středních škol, Jan Kolman ředitelem škol v Praze, Jan Žižka ředitelem škol v Praze, Pernica ministerským radou, Malát senátním presidentem nejvyššího soudu, Vožický senátním presidentem nejvyššího soudu v Brně, Svárovský ředitelem ústavu učitelek v Praze, Holý plukovníkem, Másílko plukovníkem, Stava centrálním ředitelem statků hraběte Blankensteina,

Jun ředitelem gymnasia v Pelhřimově, Glaser ministerským radou, dr. Jindřich Dobiáš sekčním šéfem ministerské rady, dr. Josef Dobiáš universitním profesorem v Praze, Ziegler a Ditrich konsuly, dr. Polesný gymnasiálním ředitelem ve Znojmě, Rotenberger přednostou dráhy v K. Varech, Lad. a Vilém Vlasák bankéři v Praze, dr. Frant. Vlasák náměstem purkmistra v Pelhřimově, Ant. Krecht vrchním ředitelem poštovní spořitelny v Praze, Marek vrchním ředitelem Vinohradské záložny.“

Tolik z Paměti preláta Paulyho.

Prameny a literatura:

1. Msgr. Jan Pauly: Paměti o královském městě Pelhřimovu — rukopis z r. 1941,
2. Fr. H. Žundálek: Inful. prelát Msgr. Jan Pauly — jeho život a jeho dílo, Praha 1936.

Jiří Křivský

Podíl profesorů pelhřimovského gymnasia na založení a práci Muzejního spolku a městského muzea v Pelhřimově

Myšlenkou zřídit v Pelhřimově muzeum se zabýval pravděpodobně již starosta a poslanec sněmu Království českého dr. F. X. Kralert, konzervátor vídeňské Centrální komise pro zachování uměleckých památek. O tomto záměru vyprávěl prof. Janu Friedovi v r. 1913 zemřelý pamětník Rudolf Křepelka. Muzeum mělo být na půdách městských bran, a to na Jihlavské (Dolní) a Rynárecké (Horní). K uskutečnění záměru však v třetí čtvrtině minulého století nedošlo.

Jako první z profesorů gymnasia se zabýval zřízením muzea koncem osmdesátých let minulého století Antonín Kastner, který však v Pelhřimově působil krátkou dobu. Stejnou myšlenku chtěl uskutečnit i profesor kreslení Jos. Soukup asi v letech 1894—1895. K přípravě Národopisné výstavy v Praze byl v Pelhřimově ustaven výbor, který vydal v r. 1894 tištěné svolání ke shromažďování materiálu na výstavu. V svolání se doufá, že „možná touto akcí bude dán podnět k založení městského muzea“. Toto doufání se nenaplnilo. Pouze před odesláním shromážděného materiálu do Prahy byla v Pelhřimově národopisná výstavka ve dnech 31. ledna až 4. února 1895 v prvním poschodí městské radnice. Horlivě sbíral pro Národopisnou výstavu v r. 1895 ředitel vyššího gymnasia Václav Petřů. Ve sběru mu byli nápomocni studenti. Shromažďování materiálu se také zúčastnily manželky profesorů Betty Soukupová a Anna Šebestová. První sbírala výšivky a selské malované talíře, druhá

zapisovala lidové písně a zaznamenávala zvykosloví a výsledky své práce publikovala v několika článcích v časopise Český lid v letech 1895—1902. Na sběru a dokumentaci národopisného materiálu se podílel i profesor kreslení Josef Soukup. Pro výstavu namaloval cenné akvarely z Pelhřimova i okolí. Jeden z těchto obrázků byl reprodukován v jeho Soupisu památek historických a uměleckých z r. 1903, byla to tzv. Pánkova branka. Rynárecká brána byla reprodukována ve spise dr. Karla Polesného Pelhřimovské brány, který vydal Muzejní spolek v r. 1909 jako svou první publikaci. Dřevěná chaloupka z děkanské zahrady, v r. 1895 vyhořelá, byla reprodukována v Týdeníku z Českomoravské vysočiny v r. 1931.

11. září 1901 odůvodňuje v obecním zastupitelstvu ředitel gymnasia Václav Petrů návrh městské rady, „aby se zřídil Muzejní spolek a založilo se místní muzeum pro Pelhřimov a jeho okolí“. Návrh byl usnesením obecního zastupitelstva schválen a jeho realizaci slíbena podpora mravní i hmotná.

15. září 1901 svolal ředitel Petrů prozatímní výbor, ve kterém se přítomní radili o založení Muzejního spolku a vypracovali jeho stanovy. Vzorem jim byly stanovy spolku soběslavského. Prozatímním předsedou Muzejního spolku byl zvolen V. Petrů. Na valné hromadě 19. listopadu 1901 byla jeho volba za předsedu potvrzena. Tato valná hromada byla také poslední schůzí Muzejního spolku až do roku 1908. Nečinnost spolku byla v r. 1903 kritizována Janem Friedem v Nových jihlavských listech.

5. ledna 1908 se na valné hromadě utvořil nový výbor. Skupině nadšenců v čele s advokátem dr. Ant. Linhartem se podařilo obnovit Muzejní spolek. Mezi členy výboru byl také PhC. Jan Fried, prof. Eduard Janáček, dr. Josef Woldřich, dr. Karel Jun a Anna Šebestová, choť profesora.

1. února 1908 byl jednatelem spolku zvolen dr. Karel Jun. Funkci vykonával třicet let. Místopředsedou byl zvolen prof. Eduard Janáček. V r. 1908 přednášel v Muzejním spolku dr. Karel Polesný O středověkém městě vůbec a Pelhřimově zvlášť. K přednášce byly PhC. Friedem a dr. Polesným zhotoveny diapozitivy, které věnovali muzeu.

V r. 1909 se zúčastnili valné hromady nově profesori Jan Vyhnánek a Josef Krkoška. Na tomto shromáždění promluvil PhC. Jan Fried O zachování a ochraně historických a uměleckých památek. K přednášce uvedl příklady z Pelhřimova a okolí. Mimo jiné výsledky práce vzala valná hromada na vědomí, že činnost dr. Polesného byla uznána tím, že se stal předsedou umělecké komise, která byla poradním orgánem městské rady.

Na další valné hromadě v r. 1911 přednesl dr. Polesný, který se ujal srovnání městského (muzejního) archivu, přednášku O pelhřimovském městském archivu, jeho zkáze a znovuzřízení. Přednáška byla otištěna v Českém Jihu. Dále zasedání konstatovalo, že tamtéž dr. Polesný publi-

koval studie Z doby před českým povstáním r. 1618 a Znovuzřízení literátů v Pelhřimově r. 1812. V tomto roce vyšla také první monografie o městě: Polesný-Wirth, Pelhřimov. V gymnasiálním programu 1910/11 byla Polesného stať Nejstarší kniha pelhřimovská. Pro všechny tyto práce čerpal autor materiál v znovuzřízeném archivu. V Českém Jihu otiskl také v této době PhC. Jan Fried zápisky zdejšího kronikáře, hlásného Filipa Ign. Dremsoy s kulturně historickým úvodem. Dremsovy Paměti byly znovu zveřejněny ve Vlastivědném sborníku českého jiho-východu počátkem dvacátých let. Valná hromada v r. 1911 vzala také na vědomí, že v r. 1910 uveřejnil dr. Karel Jun v programu pelhřimovského gymnasia práci Mikuláš z Pelhřimova. Toto jednání spolku zaznamenalo nejbohatší historickou publikační činnost za celou dobu existence. Závěrem shromáždění byl druhým jednatelem zvolen PhC. Jan Fried, s nímž je neodmyslitelně spjata samotná existence Muzejního spolku. Svou funkci, později už jako první jednatel, vykonával více než čtyřicet let, až do ukončení činnosti spolku v r. 1953. Dr. Polesný byl zvolen archivářem, když již předtím tuto práci fakticky vykonával a v městském archivu přestal pracovat až po svém odchodu na místo ředitele českého reformního reálného gymnasia ve Znojme po první světové válce. Archivářské práce ve spolku se opět ujal v době druhé světové války, kdy v důsledku německé okupace musel ze Znojma odejít. V mezidobí mezi dvěma světovými válkami byl archivářem městského muzea universitní profesor akademik dr. Josef Dobiáš ve spolupráci s prof. Janem Friedem. Revizorem účtů a sbírek byl zvolen prof. Jan Vyhnanek.

V r. 1912 vydává Muzejní spolek v Pelhřimově dílo dr. Josefa Nováka, profesora z Jindřichova Hradce O umělecké činnosti Vojtěcha Benedikta Juhna, jako zvláštní otisk z Časopisu Společnosti přátel starožitností českých v Praze, ročníku XX. Na opatřování studijního materiálu pro uvedenou studii se významně podílel zejména PhC. Fried, který v r. 1913 vydal v Táboře Zápisky děkana Vojtěcha Holého.

V r. 1914 se zúčastnil výborové schůze jako host profesor Kukral za tehdy existující agrární muzeum v Pelhřimově. Agrární muzeum, jak se zdá, zůstalo u svých počátků, jistě také díky první světové válce. Profesor Vosyka, který se již před první světovou válkou účastnil valných hromad, pořizuje za války s dr. Křepelkou zvykoslovné fotografie.

V r. 1922 na první valné hromadě po válce byl zvolen revizorem účtů a sbírek ředitel gymnasia Josef Krkoška. Dlouhou dobu potom nepřichází nikdo nový z profesorů, až v r. 1933 přišel na výborovou schůzi prof. Gustav Erhart, který byl ve spolku činný až do své smrti 12. srpna 1943. Publikoval spisky o působení spisovatele Jindřicha Řezníčka v Pelhřimově a o delegaci Pelhřimova při poslední korunovaci českého krále. V r. 1937 je zvolen druhým jednatelem.

V r. 1935 je zvolen správcem sbírek prof. František Teinitzer a náhradníkem výboru zatímni profesor Drahorád. Práce ve spolku se zú-

častnila i paní Drahorádová. V sedmatřicátém roce je ředitel gymnasia dr. Karel Jun zvolen místopředsedou a na valné hromadě 25. dubna 1939, poprvé za protektorátu, předsedou Muzejního spolku. Předsednictví vykonával až do ukončení činnosti spolku. Dr. Karel Polesný byl zvolen v r. 1939 místopředsedou. Správcem sbírek byl zvolen prof. Hůla, který pracoval ve spolku pravděpodobně už od roku 1937. Jedním z knihovníků byl od r. 1939 prof. Teinitzer, předtím správce sbírek.

Na valné hromadě 9. dubna 1943 nebyli již voleni profesori Drahorád, Hůla a Teinitzer, kteří v důsledku likvidace gymnasia v r. 1941 přešli na jiná působiště. Od června téhož roku pracoval na pořádání městského (muzejního) archivu bývalý profesor pelhřimovského gymnasia Ludvík Fischer. Byl pro tuto práci uvolněn ministerstvem školství a lidové osvěty z popudu archivního rady Matouše. Za krátký čas, asi do konce školního roku, tj. do června 1944, mohl vykonat pouze nejnnutnější. Dále již nebyl ministerstvem uvolněn a byl určen na gymnasium do Chotěboře.

Na první schůzi po druhé světové válce se opět přihlásil k práci prof. Frant. Teinitzer.

Na výborové schůzi konané 13. ledna 1948 bylo dáno do zápisu: Pro muzejní práci nelze dnes získati ani z řad studentstva ani z řad učitelstva a profesorů dostatek nadšených pracovníků.“ A přece přišli ještě dva profesori. Na schůzi konané 28. září 1948 byl nový zájemce o muzeologii prof. Fr. Klaschka. 23. června 1949 byla, jako první profesorka, zvolena do výboru dr. M. Štichová, která čerpala pro svoji práci Minulost Pelhřimovska v dějepisném vyučování převážně z muzejní knihovny. Brožurka však vyšla, když už existovalo okresní muzeum. Poslední schůze Muzejního spolku v Pelhřimově, který se stal zájmovým kroužkem při muzeu, se zúčastnili 18. října 1953 RNDr. Jan Fried a PhDr. Karel Jun, kteří pro spolek a muzeum pracovali od jeho obrody v r. 1908.

Tento článek zaznamenává ve stručnosti podíl profesorů na budování pelhřimovského muzea. Samozřejmě, že spolu s profesory pracovali i jejich žáci, kteří zůstávají sice v anonymitě, ale jejich přínos pro muzeum je významný. Čtenář článku nenašel zmínky o dalších osobnostech, které pro věc muzea pracovaly, především o učitelích, místní inteligenci a ostatních občanech města a širšího okolí. To nebylo cílem tohoto článku. Historie muzea jako celku bude předmětem publikace, kterou vydá Okresní vlastivědné muzeum v Pelhřimově. Ani u výše jmenovaných profesorů není výčet jejich práce úplný. Obširnější rozebrání problematiky nedovoluje rozsah článku, který chce být pouze upomínkou.

Závěrem snad ještě neskromnou prosbu. Mezi čtenáři budou i takoví, kteří jako studenti pracovali pro muzeum, nebo spolupracovali s Vlastivědným sborníkem českého jihovýchodu. Okresní vlastivědné muzeum v Pelhřimově uvítá již zapsané vzpomínky na tuto činnost. Snad někdo

přečtením článku se rozpomene na pelhřimovské muzeum i knihou, uměleckým dílem, dokladem lidové kultury anebo jiným předmětem či materiálem. Takový počín bude nejlepším uctěním památky bývalých profesorů a krokem navazujícím na jejich lásku ke zdejšímu kraji.

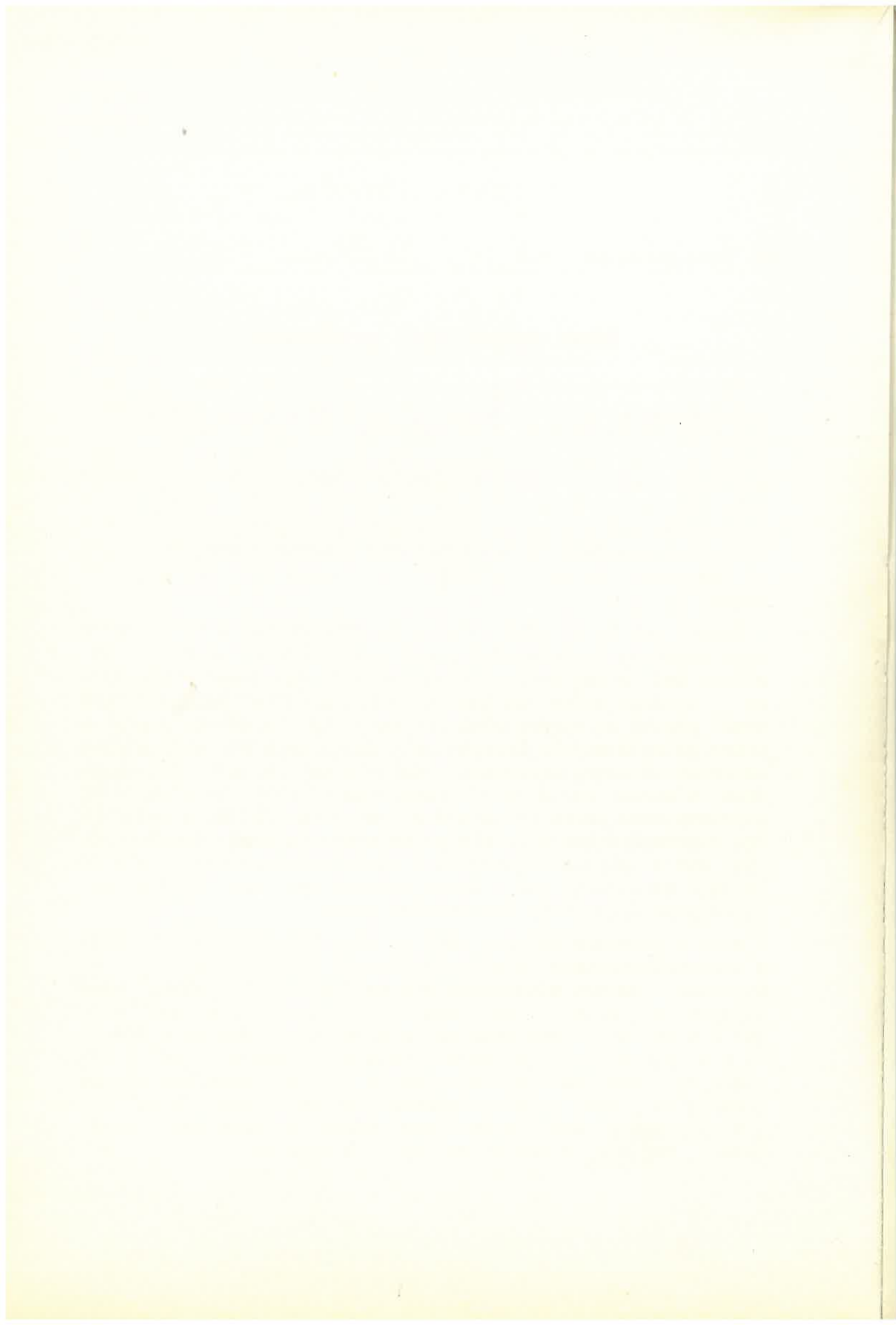
Prameny a literatura:

1. Kniha zápisů Muzejního spolku v Pelhřimově, díl 1—3 z let 1901—1953, uložená v Okresním vlastivědném muzeu v Pelhřimově. 2. Dr. Jan Fried: Snahy o založení městského muzea v Pelhřimově, Týdeník z Českomoravské vysočiny č. 21—27, r. 1939.

**ZE VZPOMÍNEK
PROFESORŮ A ABSOLVENTŮ GYMNASIA**

(Uspořádal PhDr. Josef Bílek.)

Dr. Josef D o b i á š

Moji nejmilejší profesori

Na výzvu dr. Josefa Bílka, redaktora Almanachu, abych do něho napsal nějakou vzpomínku na pelhřimovské gymnasium, nemohl jsem ovšem této žádosti nevyhovět, ale potřeboval jsem nějak osvěžit své vzpomínky — i vzal jsem si pramen prvního řádu — starou fotografii profesorského sboru z let svého absolutoria pelhřimovského ústavu. Místo data, které je na fotografii podle tehdejšího běžného zlořádu vynecháno, musí stačit, že je na ní vidět jako fungujícího ředitele ústavu patriarchální postavu Václava Petru, jenž nedlouho potom dne 10. srpna 1906 zesnul. To jest tedy terminus ante quem pro vznik této fotografie.

Zaujala mě na ní zvláště skupina mladých adeptů vědy v pravém rohu nahoře, ve které se mi na paměť vracejí profesori mně tehdy nejmilejší, kteří se pro mne i pro mé vrstevníky stali téměř symbolickými — někdejší učitelé přírodopisu, kteří z pelhřimovského gymnasia přešli později na vysoká učení pražská a dali tím základ pověsti či úsloví, že pelhřimovské gymnasium je líhni nových profesorů pražské university. Bohužel, na fotografii není můj nejstarší učitel přírodopisu Jindřich Seehák, jenž se do Pelhřimova dostal r. 1898 z Vysokého Mýta, ani Karel Buňat, jenž byl až do té doby suplentem v Rychnově nad Kněžnou. Nastoupil v pelhřimovském profesorském sboru až roku následujícího. Byl to můj nejmilejší učitel z oboru přírodopisného a ještě do nedávna jsem choval jako vzácnou památku jeho dopis, kde mne, tenkrát sekundána, oslovuje jako mladého přítele.

Kdežto profesora Seeháka pamatuji jako drobného mužička, který v mé primánské paměti nezanechal žádných zvláštních znaků, byl pro mne jako zvědavého sekundánka profesor Buňat vtělený héros, v jehož kabinetě jsem se cítil víc než doma. Profesor Buňat opustil pelhřimovské gymnasium v r. 1899 jmenováním na reálku v Kutné Hoře. Ačkoliv ve mně zanechal nezapomenutelné a vděčné vzpomínky, ztratil se mně potom úplně z obzoru. Víím o něm dále jen tolik, že působil jako odborný pomolog na pražské technice. Vztahuje-li se heslo Buňat v Ottově Slovníku naučném opravdu na jeho osobu, zemřel 18. ledna 1923 v Geisenheimu v Německu. Ovšem křestní jména se neshodují.

Jeho nástupcem na pelhřimovském gymnasiu se stal Frant. Švec, do té doby působící na gymnasiu v Praze, v Truhlářské ulici. K jeho působení u nás se u mne poutá trpká vzpomínka. Učil nás mineralogii, ale já jsem na počátku školního roku nemohl vůbec chodit do školy, poněvadž jsem byl postižen těžkým záškrtem; vynechal jsem tedy úplně přednášky o krystalografii. Ještě teď si s bolestí vzpomínám, jak těžko jsem doháněl během dalšího vyučování tento nedostatek, za který jsem trpce pykal, neboť jsem dostal na pololetním vysvědčení z přírodopisu známku jen „dobrou“. Byla to pro mne těžká rána a cítil jsem ji jako nespravedlivou a nezaslouženou. Na štěstí jsme dostali ještě téhož roku na přírodopis nové učitele. Po odchodu prof. Ševce na reálku jičínskou, ujali se jeho nástupnictví prof. Josef Kratochvíl a Jan Wilhelm, oba vskutku vynikající pracovníci ve svých oborech, mineralogii a botanice, jimž oběma jsem zavázán zvláštním díkem za jejich poučení. Prvního z nich, botanika dr. Jana Wilhelma, pamatuji jako štíhlého krasavce, jemuž dodával tmavě zlatý plnovous zvláštního, i nám terciánům imponujícího vzhledu, jenž neušel ani našim krajankám . . . Jako učitel měl zvyk nedbat o systematiku, ale zabývat se teorií botaniky. Pamatuji se především na termín „teratologie“, který jsem od něho poprvé slyšel, tj. nauky o zrůdnostech v botanice. Již před nastoupením na našem gymnasiu jí věnoval jeden ze svých drobnějších vědeckých příspěvků: „Teratologické pozorování na toliji“ (Rozpravy České akademie věd, II. tř. 1899) a německy „Neue teratologische Beobachtungen an *Parnassia pratensis*“ v Österreichische botanische Zeitschrift 1901. Na mne učinila tato jeho záliba takový dojem, že jsem se jí i já začal vášnivě zabývat a přinesl jsem svému učiteli zvláštnost na květu kosatce (*Iris*) z naší zahrady, jež dala podklad k jeho nové práci, publikované ve „Vesmíru“. Když jsem jej však ani potom nepřestával zahrnovat dalšími ukázkami tohoto druhu, vzbudil jsem u něho podezření, že tu něco není v pořádku, že snad své monstrózy vyrábím pomocí nožíku. Bylo to ovšem podezření naprosto neodůvodněné, nesprávné a dotklo se mne tenkrát velice. Ochladilo mou vášeň pro teratologii a přestal jsem svému nedůvěřivému učiteli hledat a přinášet nové zvláštnosti. — Vzpomínám si, jak jsem ještě později, když jsem se s Wilhelmem setkával jako již jeho universitní kolega, kolikrát jsem byl v pokušení připomenout mu tuto epizodu a její následek, že tak přišel nejméně o jednu studii teratologickou. Ale zůstalo ovšem jen při pokušení, ve skutečnosti jsem mu nikdy nepodlehl.

Posledním z mých milých profesorů přírodopisu byl dr. Josef Kratochvíl, který však byl koncem roku 1903/4 jmenován profesorem na kladenském reálce a náš ústav opustil. Ačkoli svým speciálním oborem byl petrograf a mineralog, učil nás v posledních letech mého studia zoologii. Pamatuji se velmi dobře na jeho přísnost a neoblomnost v požadavcích, které by si leckdo z nezasvěcenců mohl vykládat jako maličernost. Ale vše to pramenilo jen z jeho lásky k poznání a k pravdě, kterým sloužil i ve svých pracích vědeckých. Začal v nich studii

ze svého vlastního oboru a každému ze svých působišť věnoval i po monografii ze svého nejvlastnějšího oboru. Jako rodák žlebský se věnoval především petrografii okolí čáslavského a Železných hor. Působení na Pelhřimovsku jej učinilo jedním z předních badatelů o historické minulosti bádání o krystaliniku Čech jihovýchodních. Pelhřimovským minerálům věnoval studii, uveřejněnou v Časopise Muzea Království českého 1921 a monografii „Příspěvek k topografii a dějinám dolování v jihovýchodní části Čech“ v Knihovně Státního geologického ústavu Československé republiky r. 1921.

Přes své obrovské životní dílo a skvělou kariéru vědeckou, z jejíchž etap uvádím jen řádnou profesuru na Universitě Karlově v Praze, řádné členství Československé akademie věd, nositele státní ceny r. 1952, zůstal Pelhřimovu věren, protože si svou životní družku vyvolil z našeho města a vracel se k nám s ní a později i se svými dvěma dceruškami každého léta. A tak zůstal i pro mne zachován jako přítel, s nímž jsme se častěji vídali o prázdninách. Zemřel k bolesti mé i všech, kdo měli příležitost jej blíže poznat, v r. 1958.

MUDr. Vladimír F á r a

Pelhřimovští studenti a první světová válka

První světová válka začala v době školních prázdnin 26. července 1914. Letní ráno na našem krásném náměstí, jinak tou dobou tak klidném, se změnilo. Hloučky lidí postávaly na nárožích před čerstvě vylepenými plakáty, na kterých svým národům Jeho apoštolské Veličenstvo císař František Josef I. oznamuje, že byl nucen vyhlásit Srbsku válku.

Téhož dne odpoledne již vyprovázeli příbuzní a známí mobilizačním lístkem povolane muže, kteří s dřevěným kufríkem nastupovali k svým plukům. Nejčastěji k 75. do Jindřichova Hradce. V příštích dnech jsme vyměnili oblíbené hry, ba i koupání ve Stráži, za nádraží. Zatímco se na peróně opakovaly smutné scény loučení s dalšími rukujícími, čekaly na druhých kolejích vlaky plné vojska a munice. Vlaky byly sestaveny z jednoho osobního vagónu pro důstojníky a z ostatních nákladních, opatřených tabulkou 6 koní neb 40 mužů, popsaných křídou optimistickými nápisy česky i německy. „Do švestek se vrátíme. Než spadne listí, jsme doma.“ A bylo to v té době mínění většiny. Jistě ani Jeho Veličenstvo nepředpokládalo historické důsledky.

Další dny až do konce prázdnin byly již poznamenány válkou. Starší studenti pomáhali na polích v okolí Pelhřimova při sklizni první válečné úrody. Ti mladší na místo špačka a met, her na zloděje a četníky

si hráli na vojáky. U Svaté Anny, v Lejšovce či za Krásovými domky přes trať ke Stráži se budovaly hrady a opevnění. A osobní statečnost a hrdinství byly mottem všech bitev, v nichž se vítězství střídalo s porážkou. Jeden nepřítel však vyvolával dezorganizovaný útěk všech vojsk včetně markytánek, objevil-li se v blízkosti. Byl to polní hlídač „hotař“.

Přehlídky „vojsk“ se konaly na náměstí před hejtmanstvím (dům spořitelny) v neděli odpoledne. Jednou to bylo vojsko s dělem, které zkonstruoval Jaroslav Matějka, tehdejší primán. V čele jiné armády jel Jiří Pejskar na „Štěpánkovým oslu“. Osel, který ve všední den rozvázal uhlí po městě, si nevážil cti nést armádního velitele na přehlídce. Odmítal poslušnost a při zpáteční cestě se splasil. Generál Pejskar oslův hřbet neopustil, ale na směr a rychlost běhu vliv neměl. Schvácené zvíře přivedl za dvě hodiny od nádraží do stáje, ve které potom osel několik dní odmítal potravu (stál přivázan ke žlabu). Jírka pak absolvoval domácí vězení, přivázan nití k noze stolu. Osel se vzpamatoval a Jírka směl ven, ale hry na vojáky definitivně skončily, začala škola.

Bylo 15. září 1914. Do školních lavic jsme se vrátili všichni, někdo již se smutkem po padlých nebo raněných blízkých. Za katedrou scházeli někteří profesori: prof. Černý, který se již živ zpátky nevrátil, prof. Pacák, dr. Polesný, dr. Řezníček, Valenta. Za několik měsíců odešel ještě prof. Suchý. Profesor Valenta se po zranění vrátil na náš ústav.

Za profesory povolané k vojenské službě přišli na náš ústav: prof. Ferdinand Stocký starší, který byl již v penzi, jeho syn Ferdinand Stocký, kandidát filosofie, prof. Inocenc Hanzlík a prof. Konstantin Kalles. Nedostatek profesorů měl za následek časté suplování a někdy dlouhodobé zastupování i v předmětech, pro které neměli aprobaci. Např. prof. matematiky Hanzlík vyučoval dva roky tělocvik.

Činnost profesorského sboru se za války rozšířila o mimoškolní povinnosti. Pomáhali na radnici při administrativních pracích (vydávání potravinových lístků). Propagovali válečné půjčky a jejich subskripci, sběr starého textilu a kůže, sběr léčivých bylin. Později se museli osobně zúčastnit rekvizic a vedli předvojenskou výchovu studentů, tzv. junobranu. To znamenalo odpolední a jednou měsíčně celodenní pochodová cvičení, při kterých se povely, alespoň zpočátku, dávaly německy.

Ne všichni studenti dokončili školní rok 1914/15. Odvody nových branců zasáhly i do ročníků starších studentů. Proto již na jaře 1915 začaly válečné maturity, skládané před nástupem na vojnu. Odvody postihovaly stále nižší ročníky a nakonec byl odveden i tercián Josef Rot, kterému bylo v roce 1918 málo přes 17 let.

Školních pomůcek bylo celkem dostatek, ale průběhem války se objevil nedostatek zboží, především potravin, látek a obuvi. Studenti chodili v přešivaných šatech, v botách s dřevěnými podrážkami, v létě v řemínkových opáncích, v zimě v starých holínkách a ovinovačkách. Nové šaty byly pouze z vojenského sukna. Dávno již neplatilo nařízení

chodit do školy a do kostela s límečkem košile u krku zapnutým a klo-boukem. Nedostatku uhlí ve škole vděčili studenti každoročně za uhel-né prázdniny, některý rok i opakované a trvajíc i přes týden.

Brzy jsme se seznamovali s přidělovým systémem, nejprve s lístky na chléb a tabák. Kvalita nedostatkového zboží se horšila. Do chleba se přidávala kukuřičná mouka a té bylo v chlebě stále více. Tabák se pěstoval přes zákaz na zahrádkách. Kouřilo se rozmanité sušené listí. Objevily se i oficiální náhražky, na trafikách byly reklamy: „Tabák není, nevadí, Duhanin ho nahradí.“ Také káva se nahrazovala boby a če-kankou. V každé rodině měli nové recepty na jídla a pití. Venkovští stu-denti platili část nájemného aprovizací.

Kulturní život byl zvláště na začátku války přibrzděn. Přesto jednou za rok přijela divadelní společnost ředitele Kaňkovského a kočovný biograf. Protože Národní dům v té době sloužil jako lazaret, hrálo se divadlo v restauraci U Rohů v Rynárecké ulici a kinematograf ve Slá-vii. Na večerní představení studenti nesměli, ale na žádném nechyběli. Přicházeli po zhasnutí na začátku představení dveřmi, ve Slávii oknem ze dvora. Odchod byl stejnou cestou těsně před koncem. Přes zákaz navštěvovali studenti také cvičení v Sokole. Studenti pelhřimovského gymnasia směli být na ulici v létě do 9 hodin a v zimě do 7 či 8 hodin. Do té doby mohli navštěvovat veřejnou čítárnu, odpolední představení a Panoráma. Výjimkou byly koncerty místního kvarteta nebo jiný místní kulturní podnik. Z nich mělo v té době největší úspěch loutkové di-vadlo, které provozovali profesori Lír, Kalles, Stocký a Valenta za po-mocí studentů. Při těchto představeních účinkoval studentský orchestr, vedený Bohumilem Boudou a později Karlem Iserlem. V roce 1917 se orchestr rozešel.

Ze zakázaných zábav vzpomínáme na kulečnick v restauracích Na střepině [U Vlasáků], u Filsaků (Povolný) a konečně v Kalifornii, dávno zrušené restauraci pod Dolní branou. Kuželky se hrály v sadech u Ha-líků, Na střepině a na Volemance. Některou neděli odpoledne pořádali studenti z vyšších tříd tancovačky v soukromých bytech. Aby byl výčet mimoškolních zábav úplný, musíme uvést ještě sáňkování a bruslení, v létě výlety do okolí a podzemní ohníčky. Byly-li večery teplé, byly to výlety do sadů, do háječku za tratí a do zahrad. To ovšem nebyly akce kolektivní a organizoval je Eros. Škola pořádala před prázdninami kaž-doročně jeden celodenní výlet, nejčastěji na Křemešník nebo do Želiva. Chodilo se pěšky, někdy byl dopravním prostředkem žebříňák tažený koňmi.

Válka přinášela množství se starosti a zvláště s nedostatkem potravin vzrůstala nespokojenost. Neúspěchy na frontách se ani zprávami o „taktickém odpoutání“ od nepřátelských vojsk, v přísně cenzurovaném tisku, což byl jediný sdělovací prostředek, nedaly zamaskovat. V roce 1918 všichni studenti věděli o československých legiích, o vzpouře v Bo-ce Kotorské i o Wilsonově deklaraci o sebeurčení národů.

Pelhřimov byl o prázdninách 1918 plný dezertérů, s kterými studenti sedávali v restauracích v Sadech nebo na Volemance. Když se blížila uniformovaná stráž (obyčejně četník), vyskákali zběhové oknem na násep směrem k perleťárně a u stolů zůstali jen studenti. Disciplína se na začátku školy rychle horšila. Protirakouský vzdor demonstrovalo studentstvo jedné zářijové neděle při povinné návštěvě mše svaté v kostele u sv. Víta. Na konci každé takové bohoslužby se zpívala hymna „Zachovej nám Hospodine“. Tentokrát měly sólo jen varhany a všichni studenti mlčeli. Organizátoři akce nebyli zjištěni, neboť ani profesorský sbor neměl zájem někoho nalézt.

V téže době stála na náměstí vojenská auta čekající na odvoz rekvirované sklizně brambor. Na tato auta jsme večer napsali křídou „Majetek české republiky“. Z tělocvičny gymnasia zmizel obraz císaře Karla, který se pak objevil v kašně na náměstí. Akcí tohoto druhu přibývalo a konec války se nezadržitelně blížil. Útrapy měly být však ještě zmnoženy. Španělská chřipka zasáhla střední Evropu a její hrůzy poznalo v říjnu i naše město. Na gymnasiu scházelo stále více studentů, a tak na příkaz okresního hejtmanství byla škola na 6 neděl uzavřena.

28. října odpoledne se dověděl Pelhřimov o vyhlášení Čs. republiky. Studenti, kteří zůstali v městě a nebyli postiženi chřipkou, odstraňovali symboly rakouské monarchie. Druhý den pochodovali v slavnostním průvodu se studentským praporem.

Tak tedy skončila válka v době prázdnin, jako začala, ale prázdnin plných radosti a smutku. Přes stejné náměstí, na kterém všichni vítali mír a zrození republiky, chodily denně četné pohřby.

Václav Hložek

Gaudeamus . . .

Tak významné výročí, jakým bezesporu bude stoleté trvání reálného gymnasia v Pelhřimově, nutí ke vzpomínání. I když uplynulý čas ubral na životnosti a konkrétnosti nenávratných studentských let, přesto vzpomínky zůstávají a stále se vracejí, zpříjemňují stárnutí a podněcují družnost.

Myslím, že by bylo jen v zájmu věci, aby se k tomuto výročí sešlo a bylo publikováno hodně vzpomínek a zejména vzpomínek na individuální zážitky z různorodé aktivity studentských let. Vždyť každá taková vzpomínka, byť výseková, obnoví pointu prožitého a tím se stane přínosem ke komplexnosti písemnosti připravované k tomuto datu.

To studentské a věčné „Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus“ bylo, jest a bude nejvíce v době středoškolského studia živým pramenem mladistvého zápalu pro dění nesešněrované školními lavicemi, pro dění, v němž se zápal mohl volněji vybíjet. A právě to studentské „gaudeamus“ dávalo všemu tomu počínání určité „placet“, jež pak podněcovalo k aktivitě až neuvážené. I tak ale obohacovalo a zpestřovalo společenský život v Pelhřimově.

Svou vzpomínku na některé zážitky zaměřuji na úsek sportu a divadla, tj. na prostředí lákavá kolektivním pojetím, vyhovující mentalitě mládí a která mi nejvíc učarovala. Jde o postřehy pouze dílčí a náhodně vzpomenu.

Vzhledem k možnostem, které nám doba poskytovala, není divu, že ve sportu jsme se zahleděli k tomu nejlacinějšímu, tj. ke kopané. Poměr k ní přinesli jsme si vlastně s sebou do gymnasijsní budovy z ulic, kde provozování této nespoutané hry s „hadrákem“ nebylo tehdy řídkým zjevem. V gymnasiu jsme měli k dispozici kulatinu již normální. Kouleli jsme ji kopáním nejdříve na dobytčáku u Pražské silnice, později na sokolském stadiónu nebo na hřišti za Kalvárií. V rámci her prováděných krátký čas v hodině tělocviku pod širým nebem se nám kopaná stala jednou z her umožňujících „proběhání se“. Hry se obyčejně zúčastnili „kopáči“ i „nekopáči“ a míč byl ukazatelem směru, kam mají všichni běžet. To bylo přirozeně kopání chaotické, vlastně jen jakási hra na kopanou. Při mezitřídních střetnutích, k nimž docházelo během a ke konci školního roku, byl výběr pro sestavy mužstev i hra cílevědomější, neboť už šlo o „nějakou prestiž“. Vyvrcholením sportovního dění v městě bývala střetnutí studentské jedenáctky s mužstvem AFK Marathonu. Příznivci kopané se při nich dělili na dva tábory. Jeden „držel palce“ študákům, druhý protihráčům. Utkání měla svůj smysl ve snaze dokázat nebo vyvrátit tvrzení, že studenti — hráči Marathonu jsou zdatnou posilou mužstva. Že i protidůkaz byl brán vážně, svědčí dohoda ve výboru klubu, posilovat zbývající mužstvo Marathonu i cizími hráči, kteří v tomto mužstvu hostovali zpravidla při důležitých utkáních. K střetnutím jedenáctky našeho gymnasia s nějakým cizím ústavem v době našeho působení nedocházelo pro menší pochopení vychovatelského sboru k takovému „klání“. Proto za hranice našeho města jsme se se svým „uměním“ dostávali jen zřídka a ne v sestavách reprezentativních, nýbrž jen jako potřebný počet dohodnutších se študáků. Vzpomínám jednoho takového „zahraničního“ zájezdu, kterého jsem se zúčastnil jako sekundán. Bylo to utkání, které jsme si „na černo“ sjednali s SK Humpolcem. Vzpomínám na ně, protože to byl můj první „výpad“ za humna a též pro komičnost jeho průběhu. Do Humpolce jsme jeli za zpěvu na „ověněném žebříňáku“ jako na výlet. Naše „mužstvo“, složené vesměs ze sekundánů a terciánů, tedy mužstvo capartů, tu zápolilo s muži s nerozhodným výsledkem 2:2.

V zimě jsme se sportovně „vydovářovali“ individuálně nebo v náhodně se tvořivších partách. Lyžovali jsme na vypůjčených školních lyžích s obyčejným vázáním u Olešné a Chvojnova. Pro bruslení se nám zimním stadiónem staly rybníky Strachov a Stráž.

Po maturitě jsme své sportovní nadšení organizovali ve Spolku bývalých žáků reálného gymnasia v Pelhřimově. Zájezdy do blízkého okolí jsme se snažili propagovat slušnou kopanou. K pobavení diváků jsme jednou na cizím hřišti vystoupili jako maskovaní vousáči. Kolem třicátých let jsme svépomocí postavili tenisový dvorec, abychom umožnili sobě i jiným levněji a v přátelském duchu poznávat ušlechtilost této hry. Prožili jsme přitom mnoho půvabně žertovných chvil též proto, že do tenisového umu jsme teprve vnikali jako samouci a už ojedinelé míče letící prudčeji nízko nad sítí (drivy) se správným dopadem budily halasný obdiv a uznání ostatních. Stávalo se však často, že přílišná rasantnost úderu povznesla míček k astronomické výšce do ztracena s dopadem na polích buď u okresního soudu nebo směrem opačným. I tyto výkony vzbuzovaly také „údiv“ druhých. A tak v přátelském ovzduší jsme se pomalu dopracovávali k dalším možnostem ve hře. Ventilem vzniklého kolektivního přátelství se pak staly četné společné vycházky o prázdninách k vodě nebo na poutě zpravidla se zřízením samoobslužného čepu v hospodském sadě, k lesům na opekání vuřtů a brambor a jiné různé výlety. V zimě tyto různé veselé „výpady“ pokračovaly na lyžích s cílem Křemešník. K rychlejšímu dosažení křemešnických výšek jsme občas jako závěsného výtahu použili saní s koňmi nebo auta.

Kouzlo divadelních prken jsem poznal a první nesmělé krůčky na nich učinil při pořadu na mikulášské zábavě v sále hotelu Slávie. Nato jsme v režii profesora dr. Juna nacvičili dvě aktovky: „Poupě“ a „Lapený Samsoněk“ od F. X. Svobody. Vyrukovali jsme s nimi do Olešné. Tím jsme dospěli k metě nejvyšší, premiéře. Ta v průběhu druhé aktovky musela být z „technických důvodů“ přerušena. Herec-nekuřák jako Samsoněk při slovním opěvování chutných jitrničků a ovárek na jevišti „nezvládl“ po předchozím prožití svatebního veselí žaludeční reakci na efektní vykuřování z fajfky s náplní speciálně pajcovaného tabáku a byl nucen rychle opustit jeviště. Jeho nenadálý odchod se řešil ihned stáhnutím opony a po krátké přestávce marného úsilí uvést herce do pořádku ohlášením nepřekonané překážky obecenstvu. To vlastně samo závalu vycítilo už ze Samsonkova do hry nezapadajícího počínání na jevišti a nepřekonatelnost závady poznalo pak i ze zvukových efektů prodírajících se ze zákulisí do hlediště. Proto snad také omluvu „technické závady“ bez reptání přijalo. V r. 1927 jsme hostovali v Nové Cerekvi se „Žárlivci“ od L. Nováka v režii prof. Kouckého. Abych přišel včas k vlaku, naháněl jsem své zdržení s kufříkem v ruce nejkratší cestou na nádraží. Ta vedla Nádražní ulicí kolem domu, ve kterém bydlel náš profesor dějepisu. V poslední době jsem nebyl jeho zvláštním oblíbencem a snad právě proto jsem měl naň příslovečné štěstí

v méně žádoucích situacích. Toho a nevhodnosti jakéhokoliv zájezdu někam před maturitou jsem si byl cestou vědom. Měl jsem opět „štěstí“. V domnění, že se lehce vyhnou případnému profesorovu „vykukování z okna do světa“, zvýšil jsem v kritickém místě tempo a držel se při zdi. To se mi stalo kamenem úrazu, ježto do milého pana profesora jsem temperamentně přímo naletěl v okamžiku, kdy vcházel na chodník. Nebylo možno se vyhnout pro mne překvapující srážce. Nezbylo mi, než se omluvit a vyslechnout poučení o tom, co obyčejně řádný student dělává před maturitou. Přes toto další a nepříjemné zdržení jsem vlak ještě chytil. Jinak naše vystoupení v Nové Cerekvi bylo úspěšné, bez „technických závad“. Okolnost, že se mi podařilo místo na jeviště vniknout do soukromého bytu a odmítnout pozvání k právě chystané večeři, neovlivnila mé včasné objevení se na správném místě. Vydařila se nám i podivadelní družná zábava s příznivci studentského divadla.

Kouzlo ochotnického divadla, zejména studentského, nás pobízelo k činnosti i po maturitě. Když jsme v rodném Pelhřimově o vánočních prázdninách se sjížděli, spatřovali jsme určitý nedostatek k zábavě ve skutečnosti, že tehdy v Pelhřimově nebyl nikým organizován výslovně silvestrovský pořad. Toho jsme se chopili jako vhodné příležitosti k další divadelní aktivitě pod firmou Spolku bývalých žáků reálného gymnasia v Pelhřimově a několik let za sebou jsme také silvestrovské pořady uskutečňovali. Není mým úmyslem po tolika letech se obírat kritikou a konkrétnostmi těchto pořadů, v nichž se též hodně parodovalo, a tak docházelo z řad veřejnosti i k projevům „nevole“. Chci pouze připomenout způsob, jakým se programy dávaly dohromady a který zůstává stále častou a milou vzpomínkou. K rozhodnutí, pořádat nebo nepořádat, docházelo zpravidla až před koncem roku po zjištění „chuti“ potřebných aktérů. Po zjištění tohoto prvního předpokladu prodiskutovaly se představy o přibližné náplni pořadu a rozdělily se zajišťovací úkoly. Podle výsledku těchto předběžných příprav se pak teprve o vánočních sestavoval rámcový program, který se začal realizovat. Docházelo k horečné a radostné činnosti všech. Program se ustaloval skutečnou náplní až během zkoušek podle stále se rodících nových podnětů a nápadů. Při této živelnosti nebylo divu, že pro některá vystoupení v pořadech byla první a poslední zkouškou až silvestrovská premiéra. Nebyla tedy nouze ani o časté improvizace na jevišti, vyvolávající veselí mezi námi účinkujícími a smích v hledišti. Vzpomínám náhodou na parodii „napnelismu“, ve které jsme spolu s Křikavou v neckách zavěšených na jevišti jako na lodi meditovali o jejich pohybu dialogem — lano-li se napne-li se, jsme uvázání, počne-li slina spuštěná na hladinu, pokud ji ryba nezhltně, mizet v dál, nejsme uvázání —. K výrobě obdoby scény na podkladě populárních V + W došlo v nevytopeném „vigvamu“ Henriho při teplém čaji s rumem 30. prosince odpoledne. 31. prosince dopoledne jsme svůj „zplod“ rozmnožovali na psacím stroji na děkanství. Pamatuji se, že diktovaná slova o údivu v dialogu nad

skutečností, že se „pluje“, nezněla tehdy zrovna libě v uších přítomného pana děkana. Po sehnání rekvizit potřebných k inscenaci se večer jelo hned naplno. Při této urychlené „jízdě“ jsme byli nuceni navíc zaimprovizovat závalu, když jsme měli scénicky už reagovat na bouři a padající kroupy a plánované k tomu efekty ze zákulisí od „bývalých žáků“ nepřicházely. Neméně živou vzpomínku mám na svůj dobrovolný „záskok“ v „Málomluvném“. Přípravující se představitel se nakonec zhrozil produkce a v posledním okamžiku se omluvil. Aby scénka nemusela být vypuštěna z pořadu, uvolil jsem se zaskočit spoléhaje přitom i na zdatnost nápovědy. Mé zážitky se vážou i k případu, kdy v průběhu připravované jiné scény jsme měli slovy a činy improvizovaně komicky doplňovat „výkon“ k zabíjačce již dospělého a životností kypícího čtvernožce čuníka na jevišti. Nebylo žádných zkušeností z takových situací a výjev se nám rýsoval jen v představách. Předpoklady k těmto představám se však v posledním okamžiku rozplynuly. Nebyl dodržen slib k zapůjčení čuníka a ke vstupu na jeviště byl proto ze zákulisí postrkem donucen narychlo sehnáný, několikátýdenní malý představitel těchto čtvernožců. Nejevil naprosto chuť k nějaké spolupráci. O jeho živosti svědčila pouze toporná stabilita na čtyřech nožkách a výrazně svérázný pach. Tím padla i představovaná improvizace a na jevišti se muselo improvizovat znovu a zcela jinak.

Silvestrovské pořady jsme měli v sále hotelu Záložna. Byly zahajovány prologem ve verších nebo v próze. Byly to krásné chvíle v té naší vánoční aktivitě, která nám vlastně prodlužovala silvestrovskou náladu. Škoda, že netrvaly po dobu více roků a že jsou v nenávratno zařazeny už jen jako vzpomínky.

Co říci závěrem k této mé krátké a pouze dílčí a zážitkové vzpomínce? Zní-li reálně v dobách studentských let středověká studentská píseň „Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus . . .“, zní pro nás v realitě roku 1970 poněkud střízlivěji — Nunc, post iucundam iuventutem, gaudeamus, dum sumus.

Anna Hostomská

Pelhřimovskému gymnasiu ke stým narozeninám

Říkává se, že ve vzpomínkách všecko zesládně a zkrásní — ale vzpomínky na pelhřimovské gymnasium nesládnou a nekrásní jen a teprve léty odstupem. Byly hezké odjakživa. Těch osm let 1918—1926 bylo nejpěknějším úsekem mého života. Byla to totiž doba i prvního republikán-

ského nadšení a důvěry v budoucnost, léta přesvědčení, že už nikdy nic neohrozí národní samostatnost, léta naivní důvěry, že i naši nejbližší sousedé nesmějí dostat útočné chutě a že vůbec už ani žádná válka nikdy nebude. Ještě začátkem září 1918 čtyři dívky vstupovaly do primy jen takřka kradí a ještě 25. října 1918 psal mému otci c. k. ředitel J. Třesohlavý ručně, třaslavým písmem, výnos č. 858, jímž „Veleoslavná c. k. zemská školní rada pro Království české vynesemím ze dne 3. října 1918, čís. III C 2016-66494 z. š. r., svolila, aby dcera Vaše Anna Hostomská, privatistka I. třídy, směla hospitujíc býti přítomna veřejnému vyučování zdejšího c. k. gymnasia v příslušných třídách ve všech předmětech obligátních vyjímajíc tělocvik, jakož i v neobligátní němčině od školního roku 1918/19 počínajíc po dobu svých studií na tomto ústavě, pokud pro ni bude dostatek místa v síních učebných a pokud hospitování to nebude na újmu ani kázní ani pravidelnému vyučování. Podepsané ředitelství činíc toho vědomost vrací přílohy (2 kusy) žádosti zde podané.“

Jen necelé dva měsíce jsem mohla prokázat, že „nenaruším kázeň“ a pak jsme byly postaveny na roveň spolužáků. To bylo mé první setkání s novými zákony republiky. A co je nejdůležitější: byli jsme první třídou, která při vyučování a zejména v hodinách dějepisu už slyšela něco jiného, než ještě četla ve starých rakousko-uherských učebnicích, která teprve postupně dostávala učebnice nové a dospívala ke zkoušce zralosti nedotčena bývalým překrucováním dějin a vůbec všech životních skutečností, nedotčena donucováním ke dvojímu vlastenectví. Snad jsme si toho nebyli vědomi, ale vyrůstali jsme po těch osm let obestřeni jakousi samozřejmostí svobody. Být studentem a dokonce studentkou bylo v Pelhřimově vůbec čímsi mimořádným. Studentstvo bylo pevným zázemím města, které s ním počítalo jako s pevnou jistotou při každém kulturním podniku, při koncertech a divadlech. Studentstvo dávalo hlavní ráz městu tehdy tichému, s málem průmyslu a vzruchu; bez účasti studentstva se nic nesmělo a ani nemohlo odehrát. A nebylo nic překrásnějšího než každodenní procházky po náměstí, zákaz být „na kursu“ v zimě od 6 do 7, v létě od 8 do 9 byl největším trestem. A proto jsem úzkostně hlídala okna našeho bytu, protože jak maminka třikrát za sebou rozsvítila a zhasla světlo, musela jsem bez milosti domů . . .

Vzpomínám vděčně na některé profesory, zejména na našeho dlouholetého třídního Valentu — měli jsme „fakira“ opravdu rádi (já nejvíc) a pak na Líra, který nám v hodinách kreslení a dokonce i při deskriptivě byl kamarádem a prvním informátorem o umění (nejen výtvarném). Jen tak mimochodem: jestlipak v gymnasiu ještě stále visí mezi všemi ostatními i mé kopie Alšovy Vlasti? Bývala jsem na to jediné vystaviště mých malířských pokusů moc pyšná! A se vzpomínkami na gymnasium nerozlučně souvisejí i mé vzpomínky na první lásku a schůzky, i na první básničky, které jsem tajně dostala od spolužáků. Také si je ještě schovávám a nedávno jsem se v nich probírala . . . A

také mám do jednoho všechna vysvědčení, i pololetní. A nemám odvalu je vyhodit jako zbytečný balast a sentimentalitu . . . Ono to ale opravdu bylo tehdy všechno moc hezké!

A tak tedy opravdu ze srdce přeji pelhřimovskému gymnasiu — kterým od primy do oktávy prošel už i můj otec — do dalších let hodně inteligentních kantorů a bystrých žáků: ať svou druhou stovku prožije bez otřesů a zavírání, v klidu a pohodě, v úspěších stále rostoucích a ať dodá naší republice samé dobré pracovníky na národu roli dědičné!

Karel Jílek

Jak jsme vydávali v sextě časopis „Naše kroky“ a co tomu předcházelo

Vydávat časopis nebylo a není mezi studenty nic tak zvláštního, jde však o to, že během našeho osmiletého studia se žádná třída kromě naší o to nepokusila.

Již v sekundě jsme vydali jedno číslo časopisu s názvem „Sekunda“, nacyklostylované na berní správě, což nám umožnil pan přednosta Proche, jehož syn Karlík s námi studoval a snad i kopal. Berní správa se nacházela v prvním poschodí bývalého Grandhotelu Povolný v Palskému ulici (dříve Panské) a Karlík Prochů při tisknutí časopisu vydatně pomáhal.

Obsah časopisu „Sekunda“ byl převážně sportovní. Podařilo se nám totiž porazit tercii, která měla v brance Slávka Kralertů a výborného centra Pepíka Paroulka. Zatímco Slávek Kralertů byl z dolní části Hrnčířské ulice (nyní Žižkovy), já jsem byl brankářem sekundy z horní části této ulice z chalupy vedle Dobiášů. Pamatuji se, že nám hrál v centru Drvota, vedle něho Pepík Hložků a na pravém křídle Václav Říha, famosní křídlo, který Slávkovi Kralertovi vstřelil 4 nádherné góly do levého rohu branky na horní části hřiště „Na dobytčáku“. Já jsem pustil jen jeden gól, ale za to jsem od Pepíka Paroulka dostal takovou ránu do nosu (míčem), že mi vyhrkla červená a za chvíli jsem měl nos jako velkou okurku.

Časopis vyšel jako osmerkové dvouarší a byl okamžitě prodán. Kapitál spravoval Ada Trnka jako základ k nákupu vlastního míče.

V kvartě se stal naším třídním prof. Ant. Valenta a dovedl nás až k maturitě.

Šťastně jsme absolvovali taneční hodiny v kvintě a v r. 1923/24 jsme slavně vstoupili do sexty. To byly velmi krásné chvíle našeho studentského života. Profesor Valenta měl pro kotrmelce našeho mládí plné pochopení, často mnohé přikryl, pokud to nebylo něco nečestného a hlav-

ně se mu nesmělo lhát! To prostě nesnášel. Kromě matematiky nás učil také chemii a když se mu podařil pokus, „snad v Hofmanově trubici,“ rozdělit vodu na kyslík a vodík, byli jsme tak překvapeni, že to byl tuším Zdeněk Ehler, který prohlásil: „To je hotový fakír!“ A tak jméno Fakír zůstalo pak již stále jménem prof. A. Valenty nejen pro naši třídu, ale užívali ho i naši nástupci. To se ví, že se to prof. Valenta dověděl od svého věčně mladého bratra Hugy a měl prý radost, že má třídu, která mu konečně dala nové jméno a že se mu neříká jako dříve „Tonda“ nebo jen „Valenta“!

A v této sextě prof. Valenty se zrodil časopis „Naše kroky“. Literáti, básníci i vědátoři by byli, ale místnost, kde by se časopis tiskl, nebyla. Ale našla se, a to u Jindřicha Křikavy, který tehdy bydlel v domě mlékařky paní Neureiterové ve světničce v přízemí, vedoucí do dvora a asi tak 10—12 m² velké. Světnička byla klenutá, v zadní části měl Křikava postel, na kterou se stěží vešel. Měřil 198 cm, a když se připočítala jeho nádherná černá kadeř, měl přes dva metry. V klenutém sklepe byly zadrženy železné kruhy, které patrně sloužily k věšení čtvrtí hověziho masa nebo prasat. Jindřich ráno vyskočil z postele, chytil se kruhů, pak několikrát zakomíhal, udělal několik kliků, načež v zimě se protáhl půlkulatým okénkem na dvůr do sněhu a tam se umyl. Jinak se mu neříkalo než „Henri“. On byl totiž prvním průkopníkem cesty do Paříže, kde myl nádobí. V příštích letech měl již spolucestovatele K. Müllera, O. Matějů, E. Slavíka a mne. Tehdy byla Francie naším spojencem a kompozice ve franštině s názvem „La France est notre amie“ byly časté a my plni nadšení jsme se francouzštině učili: „O urbem venalem“ jsme zvolali s Jugurthou v roce 1938!

Henri si po prvé úspěšné cestě koupil v Grand Bazar nažloutlé tenisky a když mu p. prof. E. Bešta daroval žaket, byl jako ze žurnálu. Pocházel z Vitic, vesničky u Želiva. Otec byl malý chalupník, a tak se toho na Henriho moc z domova nedostalo. A tak kondice a dobrá srdce mu umožnila studium a pak jeho nezlomná vůle. Šli jsme spolu po náměstí a před Lipskými nás potkal p. katecheta Kukla se slovy: „Kakraholté, Jindřichu, vy jste jako Saul, vy převyšujete všechny o celou hlavu.“ Od kvarty jsme spolu seděli v zadní lavici a měli jsme na starosti mytí tabule.

Ve světničce Henriho Křikavy spatřil tedy světlo náš časopis „Naše kroky“. V místnosti byla redakce, administrace a hlavně tiskárna. Mnoho se nás tam nevešlo. Byli vybráni dobří „psáři“ s pěkným písmem. Nejprve se napsala první strana snímatelným inkoustem a ta se přenesla na masu v pekáči, která byla tak tvrdá asi jako „sulc“. Pak se přikládala první strana časopisu, přejela válečkem a pomalu a opatrně se sňala, potom druhá až třicátá. První otisk byl vždy na bílém papíře, na který se psaly žádosti o stipendium, další na obyčejném konceptním papíře. Pak se masa musela rozpustit a znovu nalít do pekáče, nechat zhoustnout a tiskla se třetí strana. První se mezitím rozložila po posteli

Henriho, aby uschla. Potom se proces opakoval a tiskla se strana druhá, a když ztvrdla masa, tiskla se strana čtvrtá. Jednou se docela stalo, že časopis pro velkou zimu v tiskárně nemohl vůbec vyjít.

Duchem podniku byl Pepík Hložek, Henri Křikava, K. Müller, Eda Slavík, Adolf Mrázek a jiní. Přispívali: Křikava, Matějů Oldř., Pachta Jan, Hložek Jos., Chvála F., avšak nejvíce se proslavil třídní básník Oldřich Böhm svým „vynikajícím eposem Diamantová aféra!“ a Láda Průša svými epigramy.

Jak k napsání této slavné básně došlo, pokusím se vylíčit. V sextě jsme na mineralogii měli p. prof. Jiřího Štěrbu. Když se probírala stupnice tvrdosti, byly z kabinetu přineseny příslušné „šutry“, začínající: talek, kamenná sůl, vápenec — končící diamantem. Když jednotlivé exponáty kolovaly v modrých krabičkách po třídě s příslušnými názvy, nějací dobrodinci z krabiček přendali šutry tak, že talek byl místo živce, místo živce kamenná sůl apod. Při této tzv. recesi se ztratil diamant, malinký nepatrný odštěpek, diamantový odpad. Když všechny šutry přišly k nám do poslední lavice třetího oddělení, bylo přeházeno všechno tak, jako změnění jazyků při stavbě věže babylónské, ale diamant nikde. Pravděpodobně někam zapadl pod lavici a byl marně hledán.

Když to p. profesor Štěrba konstatoval, nastala bouřka. On totiž za sbírky ručil a platy profesorů tehdy nebyly velké, proto padla od velmi rozčileného prof. Štěrby slova, že někdo ten „slavný démant ukradl“. To byla pro třídu prof. Valenty strašná urážka. Přece si tuto pohanu nenecháme na sobě! To se ví, že „fama crescit eundo“, dověděla se o tom celá „bouda“.

Tehdy Pepík Hložků dostal nápad. Došel k p. Malinovi, sklenáři, který provozoval svou živnost v malém domečku, dnes již zbořeném, a sice za radnicí v nynější ulici „U starého gymnasia“. Vylíčil mu naši tragédii a pan Malina vyjmul starý sklenářský nůž s opotřebovaným diamantovým hrotem, který již dosloužil a ostrým dlátkem diamant vyloupl. Stál 17 nebo 27 Kčs, to se již nepamatují. A nyní jsme slavnostně předali diamant p. prof. Štěrbovi s podmínkou, že pohana, která padla na naši třídu bude smyta tím, že p. profesor napíše na černou tabuli prohlášení, že sexta diamant neukradla. A to se také stalo!

Tak začala v našem časopise vycházet báseň na pokračování od Oldř. Böhma „Diamantová aféra“, velmi vtipná, všichni jsme se na její pokračování strašně těšili. První otisk na bílém papíře jsme před hodinou matematiky položili na katedru, a když náš milý Fakýr časopis spatřil, vyvolal vždy někoho slabšího (z matiky), aby si opravil známku tím, že počítal domácí cvičení. Sám se zabral do čtení časopisu a celý jej přečetl.

Měl s námi trápení, ale měl také pochopení pro naše extempore; věděl, jak rádi chodíme na Třepinku k Vlasákovům, kde se hrál biliár, mariáš, ale i „kaufcvik“ a někdy „vočko“ a že tam nejsme jen do šesti hodin večer. Velká útrata nikdy nebyla, jedno malé pivo 90 hal. s rohlí-

kem a 10 hal. od cesty vrchnímu. A když jsme odcházeli, starý p. Vlasák se s námi loučil: „Maúcta páni, poklona páni, poroučím se páni.“ Když jsme na Třepinku nepřišli, byl celý nevrlý, prostě ti „páni kluci“ mu scházeli.

Vzpomínku na náš časopis „Naše kroky“ a na našeho milého Fakýra končím epigramem, který do časopisu napsal tehdy Láda Průša

Lásky máme jenom dvě
my zlosynové bídní,
jednou je naše Třepina
a druhou náš pan třídíní!

De mortuis nihil nisi bene: Ing. Eda Slavík, Karel Müller, Ada Trnka, Jiří Trnka, MVDr. Jindřich Křikava, Václav Donát, Adolf Mrázek, Ladislav Poláček, Em. Kumermann, Lad. Průša, Václav Beneš.

Jiří L í r

Pelhřimovské gymnasium

Můj Bože, to je tak dávno, že mám takový pocit, že ten Jirka Lírů, co tam chodil, jsem asi nebyl já.

A přece. Když si pustím zpátky ten pětadvacet let starý, roztrhaný film svých vzpomínek a projdu-li taky do pelhřimovského gymnasia, ucítím (zavřu-li oči) vůni oleje, kterým byly namazány vrzající dřevěné schody v zadním, chladném, temném traktu budovy (jsou tam ještě?), procházím temnými a úzkými chodbami, to je kreslárna s kabinetem, kde maloval můj otec, to je dvorek, kde se hrával volejbal a na konci školního roku se fotografovaly všechny třídy, to je pan školník Fátor a francouzský legionář Fráňa Krátký, který odpoledne na chodbách zametal a nosil s putnách uhlí, to je sádrový Bedřich Smetana dole v chodbě, to je zpěvárna s panem profesorem Vedralem a s našimi „skopičkami“, profesorský sbor s Káďou Procházkou, prof. Valentou, Hlaváčkem, Šmídou, Pospíšilem, Beránkem, Kouckým, Hůlou, paní prof. Kožíkovou, Šustovou, s hrůzu vzbuzujícím Mádlem, to je studentský orchestr s panem prof. Tomáškem, studentský časopis, divadlo, národní dům s akademiemi, pálení čarodějnic, sokolské slavnosti, výlety do Hodějovic a čerti s andělem a mikulášem, kteří se vyhrnuli v maskách z gymnasia o vánocích, které byly skutečnými vánoce se sněhem, lyžemi, sáněmi a krásným stromem republiky, kdy v létě bylo léto a na jaře jaro, kdy se v létě večer sedělo u kašny na náměstí a v neděli dopoledne korzovalo, to jsou samozřejmě SADY a koupání ve Stráži a ochotnické divadlo a také Boží tělo s panem prelátem Vaňkem pod baldachýnem a slavné odvodky s kytkami a kapelou pana Žemličky a pouť na Křemešníku, to jsou i mobilizace a naši vojáci s koňmi u sv.

Víta, ale také německé tanky na náměstí a zatýkání nevinných lidí a zatemnění, strach, kolaboranti, udavači a zavření gymnasia. Zkrátka to všechno — sakumpak — to byl Pelhřimov.

To je dávno.

To ten Jirka Lírů, co to všechno prožil, to jsem snad ani nebyl já.

Josef Lír

Vzpomínka

Byl jsem jmenován definitivním profesorem do pelhřimovského gymnasia, ačkoliv jsem nežádal do tohoto města. Teprve později jsem se dověděl příčinu, proč se tak stalo a proč nebyl poslán ten, který o ono místo žádal.

Nebyl jsem spokojen.

Ptal jsem se kolegů, co se kdy v tomto městě stalo, jaká významná osobnost v něm žila nebo žije — nevěděli. Věděl jsem jen, že Pelhřimov je někde v jižních Čechách, někde za Táborem a že nemá významné řeky. Ptal jsem se na řeku proto, že jsem se narodil v Mělníce, nad Labem a Vltavou, že jsem žil v Roudnici nad Labem, že jsem žil v Praze, která je nad Vltavou, že jsem žil v Kolíně a Nymburce, kterážto obě města byla vystavěna také nad řekou, nad Labem.

Kromě toho mě tížila vzdálenost města od Prahy, z Kolína a Nymburka jsem mohl lehce dojíždět do Prahy podívat se na výstavy výtvarné a na koncerty. O tu možnost zajet do Prahy jsem byl připraven.

Nebylo vyhnutí. Nastoupil jsem a pobyl v Pelhřimově více než 30 let. Za tu dobu jsem poznal nejen město a okolí, jeho obyvatelstvo — nebylo domácností, v níž by nechtěli slyšet můj úsudek o svých starostech a obrázcích, které získali.

Prvním darem tohoto města byl mně kreslířský kabinet, prostorný a světlý. V něm jsem ve volných chvílích maloval a psal. Za světové války byl jsem já, nevoják, odveden. Padla na mě hrůza. Nenastoupil jsem však na vojnu: byl jsem osvobozen, a to proto, že jsem byl ve škole nepostradatelný. Byl jsem jediným učitelem kreslení a deskriptivy. To byl druhý dar tohoto města. Dalším významným darem byla manželka a syn.

Nebýt syna, byl jsem velmi ochuzen pro celý další život.

Za dobu svého působení jsem si získal všude ve městě i ve škole důvěru a přátelství.

Když jsem byl r. 1966 poctěn vyznamenáním „Za vynikající práci“, dostal jsem v zprávě z městského výboru gratulaci.

Dodnes se město a žáci ke mně hlásí.

Na svůj pobyt v Pelhřimově nezapomínám.

Nerad jsem do něho vstupoval, a nerad jsem se s ním loučil.

Moje vzpomínky

Ta doba studentských let se stala již minulostí pro mne i mé tehdejší druhy. Čas zahladil ostří těch roků a mnohé, dobou vychýlené osudy jednotlivců, spolu se slábnoucími nárazy vzrušených let, se pozvolna ustálily ve svém původním poslání.

Po 18 letech, dělících nás od společného prvního a trvalého rozchodu, jímž byla maturita, bychom se snad mohli jeden druhému podívat upřímně a bez hořkosti do očí.

Snažím se vyvolat zapadlé vzpomínky a ponořit se do atmosféry těch našich studentských let na pelhřimovském gymnasiu, ohraničených roky 1945—1952. Takové vzpomínání je soukromým vyznáním z prožitků, dojmů, citů i poznání, které se uložily v nitru a staly se součástí duševního bohatství. Pro mne byly rozhodujícími pro další můj vývoj. Mladý člověk, donedávna ještě dítě, vstřebával všechny vlivy školy i prostředí, onoho neopakovatelného génia loci, jež v Pelhřimově má své zvláštní zbarvení.

Na gymnasium jsem přišel po skončení druhé světové války a léta dospívání až do maturity v r. 1952 jsem prožil spolu se svými spolužáky v době, poznamenané tolika zvraty.

I my jsme prožili něco z atmosféry jiráskovských a šrámkovských studentských nálad, samo město s přežívající idyličností minulých dob vytvářelo k tomu rezonující kulisu. V tomto prostředí se dalo procíť mnohé z obsahu Alšových obrázků. Vzpomínám na sobotní trhy na koně, jarmarky, venkovské svatby s kočáry a opentlenými koni, na poezii klouzaček a zamrzlých rybníčků s bruslaři, na útulnou náladu dýchající z teplých kouřů z komínů zasněžených chalup, na shluky kavek kolem oken a věžiček pelhřimovských bran a věží, na poklidnou atmosféru starých dílen provazníků, tkalců, truhlářů i ševců, na řeči sousedů při besedách u prahů chalup za teplých letních večerů, na uklidňující zvonivý zvuk, když vyklepávali z večera kosy a srpy v době žní. Vybavuji si proměny roku, vymezené lidovými zvyklostmi, od jarního vzkříšení přes Boží tělo, křemešnickou pouť, dušičky až k adventu s vyvrcholením o vánocích. Vžívám se konečně po letech do toku studentského života, určeného školním rokem, od jeho dychtivého a zvědavého začátku přes každodenní práci, provázenou radostí z drobných studentských zábav a událostí, jakými byly kulturní a sportovní podniky, čertovskými rejdy o Mikuláši, zimní dobrodružství na horách, studentské majáles, či předtucha prázdnin, školní výlet. Něco z této zašlé poezie si neseme každý ve svém nitru s sebou. U mne byly snad tyto prožitky umocněny zájmem o výtvarné umění a hudbu. Pro obojí, spolu s divadelní tradicí, bylo pelhřimovské gymnasium chápajícím a inspirujícím prostředím. Vzpomínám vděčně svých profesorů, kteří

byli mými prvními průvodci na cestách za uměním, na nejstaršího z nich, učitele již mých rodičů, prof. Líra, na prof. Tomáška a na nejmladší prof. Angra a prof. Růžičku. Musím vzpomenout i na profesory hudební školy, která sdílela s gymnasiem společnou střechu, na ředitele Knypla a profesory Procházkovou a Nouzu. Stará kulturní tradice samotného města tvořila zázemí kulturních snah, pěstovaných na gymnasiu.

Po našem rozchodu, jímž byla maturita, se mnohý jednotlivý osud zkomplikoval a teprve po deseti letech, dělicích nás od maturity, jsme mohli opět společně prožívat každý ten jednotlivý osud nás, kteří jsme se opět shledali.

Náš myšlenkový a citový svět je asi dost složitý, sváří se v něm minulé se současným a s náznaky budoucího, to je snad přirozené, znepokojivé je však to tempo, v jakém rychlém sledu jsme prožili, v poměrně krátkém věku, tolik událostí a vcelku tak protichůdných. Ale snad právě proto se vracíme stále k těm věčným jistotám, jež k nám pronikly zásluhou výchovy na tehdejší pelhřimovském gymnasiu. Pro mne k tomu s odstupem času přistupuje vědomí, že něco zvlášť hlubokého, co je snad duchovním obsahem krajiny, starých zdí města, co přežívá v životě zdejších rázovitých lidí a čím byla prosycena atmosféra pelhřimovského gymnasia, tvoří citovou a myšlenkovou podstatu mé bytosti.

MUDr. Karel N e d v ě d

Večerní korza na náměstí v Pelhřimově

Jako kvintáni až oktáváni v letech 1925—1929 jsme po 19. hodině rádi chodívali na hlavní náměstí, kde v tu dobu bývalo velice živo. Scházela se tu pelhřimovská omladina, studenti z vyšších tříd místního gymnasia, celá rodinná škola, poslední ročníky měšťanských škol, ba i odrostlejší mládež z blíže položených vesnic a korzovali tu všichni kolem náměstí, kašny se sv. Jakubem. V jednom směru chodila děvčata a proti nim v druhém směru v proudech za sebou zase chlapi. Co tu bylo skotačení, vřískání, vypravování a úvah o plánech do budoucna! K těmto korzujícím se pak v pokročilejší době vždy přidružili i dospělí, místní dělnictvo z továren, úřednictvo z místních úradů, podniků a po uzavření obchodů i ostatní občané města. Obyvatelé ve všech domech na náměstí v době letní zotevírali svá okna a vyhlíželi z nich na celé toto hemžení místní mládeže i starších. Když bylo tepleji, starší obyvatelé si vynesli před domy židle, stoličky a drželi tu pospolu večerní besedy a debaty. Korzující a bavíce se rádi jsme naslouchali libě znějící hudbě studujícího p. Emanu Kumermanna, který velice mistrně hrával doma při otevřených oknech na piano nebo doprovázel na piano houslistu

řana Josefa Jírů nebo s ostatními kolegy, Kamilem Kralertem aj., odbývali tu společně studentské orchestrální zkoušky. Dosti často jindy zase zaléhaly z otevřených oken prvního patra domu p. rady Hostomského tóny místního kvarteta, kde nacvičovali p. učitel Kratochvíl, JUDr. Beno Wertheimer, prof. Štěrba a p. soudní rada Hostomský oblíbené komorní skladby našich i cizích skladatelů. Před 22. hodinou se pomalu vše rozcházel do svých domovů. Konec udělal vždy obyčejně pan hlásný Kotrč, když z věže zatroubil na křídlovku na tři strany starodávné fanfáry známé všem Pelhřimákům, a pak na ukončení zazvonil na zvon. To bývalo poslední pobídkou k rozchodu a pěkným zakončením denního pelhřimovského korza, které jsem jinde dosud nikde v ostatních městech v celých Čechách nespatriil a o něm ani neslyšel. Byly to překrásné chvíle, jež jsme na tomto náměstí zde za ta léta studentská zažili. Navázaly se tu mnohé známosti, které dosud trvají. A tak nyní po letech si na toto vše rádi zavzpomínáme.

SÁŇKOVÁNÍ V PELHŘIMOVĚ

V době, kdy ještě nebyla tak rozvinuta automobilová doprava a nebyl vydán zákaz sáňkování na silnicích, sáňkovala omladina a večer i starší ročníky na všech výpadových silnicích v Pelhřimově, svažujících se do středu města — silnici jihlavské, pražské a vlášenické. Po celou zimu se na těchto silnicích jezdilo na rohačkách a dlouho do noci velké party se tu bavily. Sešly se tu desítky dvojic, které v pospolitě zábavě zapomínaly na světské „trable“. Byly to překrásné večery za svitu měsíce v úplňku, kdy mrzlo jen praštělo a my ne a ne se odtud dostat do pelochu nebo k učení.

PROMENÁDA A KONCERTY V MÍSTNÍCH MĚSTSKÝCH SADECH

Během studentských let i v letech pozdějších byly pořádány v Pelhřimově v městských sadech v hudebním pavilónku nedělní odpolední koncerty, při nichž se střídaly ve hraní dvě místní pěkně obsazené a sehrané kapely p. kapelníků Kotrče a Žemličky. Staré sady se v tuto dobu stávaly dostaveníčkem celého města. Korzovalo se za parného léta v chlárku, ve stínu staletých lip a naslouchali jsme libě znějící hudbě. Občas jsme si zaskočili do sálu v restauraci s děvčaty si na parketě zatančit. Starší zasedli venku u stolů zahradní restaurace pí Halíkové pod rozložitými kaštany a za zvuku libých tónů vychutnávali proslulý, chutný pelhřimovský mok.

DIVADELNÍ A HUDEBNÍ KROUŽEK NA GYMNASIU V LETECH 1926-1929

V těchto letech byl zřízen divadelní kroužek za vedení profesora češtiny Fr. Kouckého. Hned na začátku školního roku chodil prof. Koucký po třídách a zapisoval všechny žáky, kteří chtěli hrát. S těmito pak začal nácvič. Byly nacvičeny lehčí divadelní kusy jako „Neviditelná“, „Mlčení“, „Mezi umělci“ atd. a s těmito jsme pak jezdili po větších okolních vesnicích. Byli jsme v Dobré Vodě, Novém Rychnově, Olešné, Libkově Vodě, Rynárci atd. Po programu následovala vždy tancovačka.

Vydělané peníze byly dány na obědy pro chudé žáky v gymnasiu. Já jsem byl pověřen ředitelem gymnasia vedením hudebního kroužku v počtu 15—20 přihlášených. Měli jsme dvakrát týdně odpoledne v gymnasiu orchestrální zkoušky. Cvičili jsme pilně a nacvičili i těžší kusy. Při divadelních zájezdech jsme měli za úkol v meziaktí bavit obecenstvo svou hrou. Obvykle na sobotu odpoledne byl sjednán velký autobus některého místního dopravce, do kterého se nejprve uvelebila rodina p. ředitele Juna, prof. Kouckého a ostatních p. profesorů, pak herci a nakonec naše kutálka. S námi obvykle jezdili též někteří kluci z „gymplu“ a vysokoškoláci. Do vesnice přijel tedy slušný počet lidí. Ve vesnici bylo krásné uvítání. V místním hostinci se hned vyhledal sál a začalo se s upravováním jeviště k jednotlivým jednáním. To bylo shánění stoliček, přehozů, obrázků, tlustých knih, zrcadel, svíček se svícny, špendlíků, plátěných barevných přehozů, že hostinský nevěděl, kam dřív skočit a co spíš dělat! Druzí číslovali sedadla a snažili se po celé vesnici opatřit co nejvíce lavic. Konečně bylo vše dáno dohromady. Ve 20 hodin jsme začali. Lidí plno. Kus se líbil. Meziaktí byla vyplňována dvojicí komiků Žáček-Tůma nebo Soukup, kterým se mohli lidé usmát. Po divadle se jeviště vyprázdnilo a my s hudbou zde zaujali místo. Tančilo se vesele, že se ani nikomu nechtělo domů. Přijížděli jsme kolem 3. hodiny a do školy se ráno nikomu ani nechtělo vstávat. Ve škole jsme měli u kantorů pochopení a výhodu, že nikdo z nás nebyl toho dne z ničeho tažen. Ostatní nám to záviděli.

S naším studentským orchestrem kromě jiných podniků jsme převzali též hraní v sokolském loutkovém divadle v Národním domě a o sokolských čajích ve Slávii. Od r. 1925 byla pořádána studentská čajová odpoledne též v hotelu Slávie a Procházka. Při těchto čajích se též tancovalo za zvuků naší kapely. Místnosti se staly časem malé, proto byly čaje pořádány ve velkém sále v hostinci u Dvořáků. Byly hojně omladinou navštěvovány. Při nich provozovány i aktovky, recitace, a tak program těchto podniků byl námi studenty všemožně zpestřován. Zvláště byly žádány výstupy komiků Felix (Vůjtěch) — Žáček, Tůma, Soukup.

Velice často jsme dělávali tancovačky v restauraci v sadech u Halíků. Po třídách v gymnasiu se rozhlásilo, že od 16 hodin se tančí. Chodili jsme tam jednotlivě, abychom nevzbudili podezření našich kantorů. Když jsme byli v nejlepší zábavě a náladě a mysleli jsme, že již nám ji nikdo nepřekazí, rozlehlo se najednou sálem — „fakir“, Tonda jde (prof. Valenta). Strhl se velký hluk. Jedni se snažili schovat, jiní vyskákali zadním oknem u sálu do zadních sadů, my — hudba — jsme zalezli pod piano. Toník vše projednal s vysokoškoláky a ti udělali zprostředkovatele mezi stranami. Radil nám co nejdříve vše skončit, bychom ve škole neměli dozvuky. Toník s ostatními kantory nás plně chápali, proto naše zábavy ve škole neměly nikdy žádnou vážnější dohru.

Jsem rodák z Dobré Vody u Pelhřimova, a to znamená, že Pelhřimov se v mých vzpomínkách vždycky nerozlučně spojoval s mým rodištěm, dětstvím a mládím. A zapomínal-li jsem ve vřavě světa a života na tento vzdálený ráj snů, krásy a odvahy, vracím se nyní v podzimu života — žel zachmuřeném nenadálými osudy a tak nepodobném jesenní poezii mého kraje — stále častěji k těm nenávratně ztraceným létům prožitým na Pelhřimovsku.

Při prohlídce svých skromných písemností z doby studií na pelhřimovském gymnasiu jsem se zastavil u výročního vysvědčení z kvinty za školní rok 1922/23, kde mám známku z chování „dobrou“. Poněvadž takováto známka z „mravů“ patřila vždy k velkým výjimkám, vybavila se mně živě rušná studentská léta, kdy jsme se ve věku šestnácti až sedmnácti let začali emancipovat z dosud tuhé školní disciplíny a projevovat své opoziční nálady i afekty vůči těm profesorům, kteří si potrpěli na nedostupnou autoritu a neodmluvnou kázeň. Naši reakcí byly pak různé studentské agresivity, které „proslavily“ naši kvintu v očích celého gymnasia, a vydávání tajného cyklostylovaného časopisu, v němž převažovala hlavně satira, karikatury a studentský humor, ale i první literární pokusy a filosofické úvahy.

Věrným druhem a spolužákem byl mi vždy bratranec Vláda Průša, s kterým jsem vyrůstal od dětství v Dobré Vodě u Pelhřimova. Ještě dnes si dovedu vybavit to vzrušení, které jsme prožívali nad četbou avantgardní literatury v septimě a oktávě, s jakým napětím jsme vždy očekávali nové číslo Rozprav Aventina a jakým velkým tajemstvím pro nás byly krátké dopisy, kterými nám odpověděli na naše vyznání obdivu a lásky básník Antonín Sova a spisovatel Alois Jirásek. Vláda Průša, který projevil velké literární nadání, byl iniciátorem myšlenky vydat velký mezinárodní sborník moderního umění a kultury, Frontu, která teprve po nepředstavitelných nakladatelských potížích vyšla v r. 1927. Hlavní podíl na tom, že Fronta, soustřeďující příspěvky významných pracovníků avantgardního umění z celé Evropy, byla nakonec realizována, měl Bedřich Václavěk, z jehož iniciativy a za účasti Halase a Rossmanna byla tato jedinečná kniha vydána vlastním nákladem.

Je velkou tragédií, že V. J. Průša, který od mládí trpěl těžkou srdeční chorobou, nemohl rozvinout a uskutečnit své mnohotvárné literární plány pro předčasnou smrt ve svých dvaceti čtyřech letech. Jeho jednotlivých studií a článků v různých moderních revuích si povšiml F. X. Šalda, který v nekrologu ocenil vřelými slovy tento velký příslib české literatury. Škoda, že se nezachovala rozsáhlá korespondence s Bedřichem Václavěkem z let 1925—26, která mohla být bohatým pramenem k hlubšímu poznání nejen devětsilovské generace, ale i celé tehdejší kulturní situace.

Pelhřimovské gymnasium se zapsalo ještě jedním, ne však přímým, ale kontradičním způsobem do mého dalšího života. V posledních tří-

dách gymnasia nás učil dějepisu přísný, autoritářský profesor (pro jeho obdiv k Napoleonovi a strohý přednes jsme mu říkali „Napoleon“), který mně na dlouhá léta přímo zošklivil historii jako nějakou zbytečnou veteš a starožitnictví. Proto jsem na universitě studoval sociologii a psychologii a teprve přes tyto disciplíny jsem se dostal k historii, která zůstala pak mým hlavním zájmem. Ale ona kontradikčnost pronikla znovu na povrch tím, že jsem se v třicátých letech zúčastnil založení sborníku Dějiny a přítomnost (vycházel v Družstevní práci), který proti oficiálnímu konzervativnímu dějepisectví prosazoval marxisticky orientovanou historiografii a moderní metody sociálně hospodářských dějin a sociálně psychologického studia.

A návratem k tomuto důvěrnému stýkání s uměleckou sférou z pelhřimovského období se pro mě stala léta 1938—1942, kdy jsem s historiky V. Husou a J. Charvátem spolupracoval na díle Vladislava Vančury, Obrazy z dějin národa českého.

PhDr. Karel P o l e s n ý

Vzpomínka na studentská léta mi připomněla, že v primě jsem nejraději chytal motýly, v sekundě sbíral rostliny a ve 3. třídě nerosty. Úkol o kostele pelhřimovského sv. Víta (do té doby nebylo žádné historické literatury o našich památkách) probudil ve mně zájem o dějepis. Ale tou dobou mě chytla hlavně hudba. Učil jsem se na housle, ale protože bylo třeba někdy violisty a hráče na violoncello, hrával jsem i na tyto nástroje. Když přišel profesor Josef Theurer, zřídil si studentský orchestr smyčcový a to nás velmi zachytilo, takže jsme si zřizovali smyčcové kvarteto ze spolužáků a také hudbu lidovou (též s flétnou a kontrabasem) jsme pěstovali.

To bylo již gymnasium c. k. Byla to velká událost, když bylo r. 1892 zřízeno z obecního ústavu. Slavili jsme to lampiónovým pochodem po městě a slavnostním proslovem starosty města, sládkem Rosolem. Prof. dr. J. Theurera všichni žáci zbožňovali, ale odešel nám brzy na báňskou akademii do Příbrami. V septimě jsme si začali vydávat vlastní časopis, ale každý autor psal vlastnoručně svůj článek anebo kreslil vyobrazení. Na konci roku jsme jej prodali za 50 l piva, jež zaplatil rytíř Staugler a propili za večer všichni spolužáci. Maturita r. 1899 byla klidná a slavena taneční zábavou s hudbou J. Kmocha.

Rudolf Ř a s a

Zastavení v Pelhřimově

(Vzpomínka snad až příliš osobní.)

V těchto dnech je tomu právě dvacet let, co jsem poprvé stoupal po prastarém schodišti pelhřimovského gymnasia. Přiznávám se, že mi nebylo lehké. Několikahodinová jízda vlakem v nevlídném počasí pozd-

ního podzimu, nekonečná cesta z nádraží, ponurá scenérie starobylého města a zachmuřená školní budova z minulého století — to všechno ve mně vyvolávalo tísnivé pocity. Ale jako nejtěžší kámen mi ležely na duši otázky: Jak tady obstojím? Nedělám chybu, když se odvažuji na ten slabý led? Když jsem před několika lety zahájil v Ledči nad Sázavou svou učitelskou dráhu jako zatímní středoškolský profesor, ani mi nenapadlo, že bych měl někdy dělat něco jiného než učit. A teď — jdi dělat ředitele na pelhřimovské gymnasium! Vlastně se mě nikdo ani nezeptal, zdali chci nebo ne — a než jsem si to kloudně rozvážil, už jsem tady a beru za kliku ředitelny. Měl jsem sice elán a dost nápadů, cožpak o to, ale byl jsem mladý a ne příliš zkušený. Na ředitelské místo se mi nechtělo: lekala mě úřednická práce spojená s touto hodností; už předem jsem měl pocit, že klesám pod tíhou odpovědnosti — nejen už za sebe a za své žáky, ale za celý učitelský sbor a za celou školu. Nakonec jsem se utěšil tím, že to na čas zkusím a věčně ředitelem nezůstanu. V Pelhřimově jsem opravdu neuvízl nadlouho, ale k tomu blaženému „čistému“ učitelství jsem se už nevrátil.

Nemohu říci, že bych byl do pedagogického kolektivu pelhřimovského gymnasia zapadl jako noha do střevíce. Moji noví kolegové tvořili solidní učitelský sbor; převládali v něm zkušení pedagogové, které spojovala mnohaletá společná práce. Není proto divu, že na ředitelského nováčka hleděli spíše s nedůvěrou než s radostným očekáváním. Když jsem k nim poprvé zasedl za stůl v přísné sborovně, četl jsem v jejich tvářích zneklidňující otázku. A přece jsme si na sebe zvykli a společně jsme pracovali dlouhou řadu dní, týdnů a měsíců.

Neodvažuji se hodnotit svou práci v Pelhřimově. Na své dobré svědomí mohu jen říci, že jsem v tomto období pracoval mnoho, snad neintenzívněji v životě; vzdálen od rodiny, kterou jsem zanechal v Ledči, a zbaven tak radosti i povinnosti věnovat jí alespoň večer několik chvil, žil jsem doslovně od rána do noci ve škole a dokonce jsem v ředitelně i přespával. Snad jsem leccos nedocenil, leccos přehnal, jistě jsem dělal chyby. Dnes už vím, že na to nebo ono bych dnes šel jinak. Budovali jsme socialistickou školu v praxi a hledali jsme k ní cesty. Snad se nám i v Pelhřimově tehdy podařil alespoň nepatrný krůček k tomuto velikému cíli.

Ale dobře si uvědomuji: můžeme-li mluvit o dílčích úspěších, bylo to dílo p e d a g o g i c k é h o k o l e k t i v u, jemuž jsem měl čest stát v čele. Nenamlouvám si, že mé krátké působení zanechalo v historii pelhřimovského gymnasia hlubší stopy. Ale zcela jistě zapůsobili pelhřimovští profesori na mně. Od každého z nich jsem se něčemu naučil a na všechny rád vzpomínám: na výborné pedagogy s. Pospíšila a s. Víta, na s. Chalupu, vždy oplývajícího optimistickým temperamentem, na přesného a energického dr. Sládka, na skromnou a přepečlivou dr. Štíchovou, na přemýšlivého a svědomitého s. Buriana, na zapáleného hudebníka s. Tomáška i na všechny ostatní. Nelze nezpomenout ani na ze-

snulého s. Cinku, školníka, který vedle svých povinností pracoval s dětmi v zájmových divadelních kroužcích. Nesmím pomlčet o žácích. Víím, že s některými z těch starších, kteří v roce mého příchodu maturovali, jsme neměli dost času si porozumět; v následujícím školním roce jsem se s žáky více sblížil — ale to už jsem byl zase já na odchodu.

A tak, když všechno podtrhnu a sečtu, říkám si, že kdybych dnes měl psát o tom, co jsem v Pelhřimově vykonal, nestálo by za to popisovat tím papír. Ocenění si však zaslouží profesori, kteří pelhřimovské studenty učili a vychovávali řadu let, jejichž práci jsem za svého ředitelování v Pelhřimově měl příležitost poznat a kterým jsem krátkou dobu směl šéfovat.

K jejich počtě jsem se odhodlal napsat tuto vzpomínku.

Prof. dr. Vladimír Š e d i v ý

Momentka z Pelhřimova před půl stoletím

čili

Trampoty bujarého c. k. suplujícího profesora na maloměstě

Nejsem pelhřimovský rodák. Protože jsem však učil pět let (1914 až 1919) na pelhřimovském gymnasiu a moji bývalí žáci se stali mými milými přáteli, zvou mne do svých kroužků a požádali mne o příspěvek do Almanachu, snažím se jim vyhovět. Co však vylovit z toho moře dění, za mnou, ale otevřelo se přede mnou čtverhranné náměstí za podmráčeného dne, tím podmráčnějšího, že se v těch měsících rozpoutala hrozná a dlouhá první světová válka, jež bolestně postihla tolik rodin odvodem synů, manželů a otců. Jakoby nad městem a vlastí visel národný prapor stažený na půl žerdi. V ředitelně mne přijal starý šedivý pan ředitel, jemuž se trochu třásla hlava — skutečné nomen, neboť se jmenoval Třesořlavý.

Po rušném společenském životě v Mladé Boleslavi byl jsem zklamán a smutný. Kolegové mne strašili, že Pelhřimov je zapadlé hnízdo kdesi, v němž přítomnost potápí minulost, aby udělala místo budoucnosti. Sladko je vzpomínat i na trpkosti, jichž nikdo na světě není ušetřen. Post tot discrimina rerum potěší člověka i ty nevinné mladické bujarořti, které nechápající mravokárné stáří zamračeně odsuzuje. Ale nemudrujme a přistupme k tomu, jak se vyvíjelo další mé curriculum vitae, v němž přistupují na životní pelhřimovské jeviště další dramatis personae. Budou to jen krátké scéničky.

Po státnicích a doktorátu filosofie a po půlročním bezplatném zkušebním roce na domažlickém gymnasiu, kde jsem i maturoval, působil jsem půl roku na reálce v Mladé Boleslavi. Tam jsem si dal pyšně natisnout první navštívenky s hrdým titulem „c. k. suplující profesor“.

Byla to tenkrát za Rakouska nejnižší profesorská hodnost, prvý krok do člověčenství, zaručující nositeli titulu ideální životní zabezpečení pod penzí, zůstane-li občanem pilným. Po bezstarostných prázdninách byl jsem povolán na pelhřimovské gymnasium, kam byl týž rok povolán i kolega Trčka, právě když oral na poli, tedy přímo od pluhu jako Přemysl Oráč, jak se hrdě pyšnil.

Když jsem šel tou pelhřimovskou branou, nevolalo žádné děvčátko v horách na Vysočině, kde lišky dávají dobrou noc, nevzrušivé a tiché, na něž se hodila básníkova slova: Manželé klidní u manželek spějí, mír tichých srdcí vane nad nimi.

Nedalo se nic dělat. Byl to chléb náš vezdejší a člověk zvykne i na šibenici. Zvykl jsem si. Obyvatelstvo bylo přátelské a milé, kolegové většinou, kromě nás mladých, postarší, ale kolegiální. Žactvo bylo disciplinované, učenlivé a pilné. Jako tradičně v celém světě i tu žáci vyšších tříd chodili do hospůdky, kam profesorská noha nevkročila, zahrát si biliár, někteří už prožívali první srdcebol v studentských láskách, tak krásných a nezapomenutelných.

Do pelhřimovského gymnasia chodilo dost chudých nadaných žáků z okolí, synové chalupníků, námezdných dělníků, nádeníků. Tenkrát nebyly internáty, přídatky na děti. Ke cti měšťanských rodin nutno říci, že se postaraly o tyto chudáky, kteří pro chudobu rodičů nikdy by se na studia nedostali, nebýt obětavosti těchto rodin. Dávaly studentům obědy, ošatily je. Žáci chodili, jak se říkalo „po střídě“ na oběd každý den do jiné rodiny od primy do maturity a jen ušlechtilou charitativní péčí těchto rodin mohli vystudovat.

Pelhřimovská děvčata byla hezká každá svým způsobem. Tehdy neměla možnost chodit do zaměstnání, nebyly pro ně odborné školy ani tolik podniků jako nyní. Byly vychovávány přísně pro domácnost a pro budoucí manželství podle pořekadla: Sedávej panenku v koutě, budeš-li hodná, najdou tě. Učily se vařit, šít, chodily do Sokola, měly své prosté a nevinné zábavy. I pan ředitel měl dvě dcery podle básně: měl tatíček, měl dvě dcery, obě dvě se vdávat chtěly. Vdávat se chtěly všechny dívky, i ty, které ještě neměly známost. Bavily se samozřejmě o mládenčích, o jejich spádech. Snily své dívčí sny — kdo dohlédne do hloubky dívčího srdce? — a čekaly, až je některý z mládenců uvede do stavu a lóže manželského.

Mluvě o žáčích, pomyslel jsem si, co by asi dělal pan ředitel, kdyby mu do gymnasia chodili kluci dlouhovlasí, rozčuchaní, vousatí v pokrčecích špinavých texaskách, až by se třídy rozléhaly studentským žargonem a stálým vole, vole, a žákyně vymalované, s přičesky, bánící jako lokomotivy a cmoulající se na chodbách s kluky, v minisukních sahačících krátkce pod podpupí? Jistě by se zjevil!

Jako 26letý mladík jsem se brzy vžil do nového života. Seznámil jsem se na každodenním korze s tehdejší „zlatou“ mládeží, k níž patřili: budoucí univ. prof. Křepelka, doc. Paroulek, bratři MUDr. Fárové, Jara Ku-

lík, Sláva Hrdina, Míla Pošusta atd., v restauraci p. Vlasáka Na třepině s dalšími občany. Větší čas mi zabírala škola. Jako začátečník učil jsem se učit, což je celoživotní úkol každého učitele, sledoval jsem pokrokové proudy pedagogické, didaktické, metodické a snažil se žáky něčemu naučit.

Jako každý podřízený zažil jsem různé pocity ve styku s představeným, šéfem, šerifem, náčelníkem. Jiný pocit má, když si jde sám pro něco do ředitelny, mnohem horší je, když je tam úředně zavolán, když jde na kobereček. Cestou horečně přemýšlí: „Proč mne asi volá?“ A utěšuje se, vždyť jsem nepřišel pozdě, nikoho jsem nezabil, neopil se, tak co? Při vstupu do ředitelny nemohl jsem se ovšem po pražsku zeptat: „Tak co má bejt, šéfe?“ ale poslušně čekal, co spustí. K svému překvapení jsem slyšel: „Pane kolego, vy nosíte na hlavě čapku, a to je nedůstojné profesora.“ Namítl jsem nesměle, že je to praktická moderní příkrývka hlavy. „Ale nehodí se pro vážného a slušného vychovatele mládeže, jen nose dál měkký nebo tvrdý klobouk“ a s poučením „verba movent, exempla trahunt“ mne propustil. „No, máúcta“, pomyslel jsem si, „s čapkou jsem nevážený a neslušný suplent“. Dobře že jsem mu neřekl studentským žargonem „ale, pane řediteli, vždyť to je obyčejný pohlavní poklopec!“, to by jistě omdlel. Naštěstí si nevšiml mých tehdy moderních shimy střevíců. Teď abych si koupil vojenská bagančata, abych vypadal důstojně státně. V Mladé Boleslavi byl živý společenský život, samozřejmě že jsme i my suplenti chodili oblečení podle módy. Už neschází než aby mi nařídil obléci mnišskou kutnu, rozdat moderní šaty a podle Písma: „Svleč a rozdej své suknice chudým, jinak nevejdeš do království božího.“ Ale ti chudí v mých suknicích tam vejdou?, ptám se.

Těch koberečků, na které jsem byl volán, bylo víc. Netýkaly se však mé práce školní, s tou byl pan ředitel spokojen. Vztahovaly se na nevinné žertíky, mladické husarské kousky prováděné s mými druhy. V Pelhřimově, jako v každém malém městě, lidé si viděli jak se říká až do žaludku. O každém člověku, o každé události, i nejuvednější, hned se vědělo. Kvetly tu klevety, jež se šířením nabubřovaly a zveličovaly. Okna domů mi připadala jako zvědavé velké oči, sledující mne na každém kroku, vrata domů jako velká ústa, sdělující si klepy a dále je šířící. Je jasné, odkud se o nich pan ředitel dovídal, ovšem už přehnaných, fama crescit eundo.

Byly to tyto žertíky a koberečky: na mou radu si koupili kamarádi sklíčka od hodinek a na korze v neděli dopoledne jsme si je nasadili do oka a tak chodili s monoklem na oku. — Jednou odpoledne jsme šli kolem houpaček. Zaplatili jsme komediantovi, ten nám hrál na řvavý orchestrion, lidé se sbíhali i studenti a my se houpali, div jsme nepřelétli, takže komediant musel brzdit. Na Mikuláše jsme chodili mikulášem. Kamarádi se přestrojili za Mikuláše, anděla a mne navedli, abych dělal čerta. Já žádnou legraci nezkazil. K radosti dětí a obecenstva jsme

přijeli kočárem na náměstí. Mikuláš napomínal diváky, anděl se zlatou parukou na holé hlavě rozdával dětem cukroví a já chřestě řetězy s řevem švihal ječící děvčata a nejvíc ředitelovu dceru, která se tím pochlubila tatíčkovi. Zase ostrý kobereček, ač jsem zapíral, a kázání, že profesor má být vzorem, že takové kousky ohrožují vážnost profesorského stavu atd. Jeho studený pohled projel mne vždy jako ledová sprcha. Vždy jsem trnul, když ke mně přišel do třídy na inspekci, aby, hroze na mne, nevaroval žáky, „tohoto pana profesora si neberte venku za vzor, on je odstrašujícím příkladem, jak se mimo školu nemá chovat c. k. suplující profesor.“

Měl jsem odjakživa nedůvěru ke všemu, co se vydává za vzor nebo vzorné. Objednáš si něco podle vzoru, a když ti to pošlou, zaplakal bys nad tím. Vzorná mlékárna? Koupíš si v ní mléko a ono se ti srazí. Vzorné kuře? A ona je to tvrdá slepice, div si na ní zuby nevylámeš. A vzorný člověk? Ta křehká nádoba lidství! Jen mu koukní pod kapotu a do ledví! Ukáže se ti někdy pěkný vzorníček. C. k. suplující profesor by měl podle toho být sv. Alois nebo sv. Antonín odolávající pokušení vlnadných dívek. Co by potom bylo z krásných a půvabných dívek? Uvadly by jako lilie sv. Aloise, a co by bylo s populací? Národ by vyhynul, vymřel! Než být sv. Alois, říká rozjařená mládež, to je lepší být jako ten nebožtík Tuhý, od jedný k druhý, to si děvčata s námi užijí a populace utěšeně pokvete!

Hrdinou jsem se stal, když jsem na ulici zastavil splašené hříbě, před nímž všichni zděšeně prchli, a jeden souseď, skrytý za vraty, mne povzbuzoval: „hamovat, hamovat, nic bát!“ V zimě jsem chodíval k velké radosti žáků se svou třídou sáňkovat za město. Pan ředitel kupodivu nic nenamítal, snad i proto, že se mnou byl i kolega Kalles, který nás vyfotografoval. Tu fotku jsem si schoval.

Pelhřimov, jako jiná maloměsta té doby, vyžíval se kulturně v Sokole, ochotnických a jiných vlasteneckých spolcích. Konaly se tu přednášky, na nichž měl velký podíl profesorský sbor. Vybírala se témata vzdělávací a taková, jež měla v této době rakouského útlaku povznést naději a víru v blízké osvobození a samostatnost. Sál byl vždy nabitý. Přednášel jsem o Komenském, jeho díle pedagogickém, mírovém, vševědném, o prorocství o návratu národní svobody (Věřím i já Bohu . . .), o Palackém (Byli jsme před Rakouskem a budeme i po něm), režíroval jsem i studentské představení. Na tajných schůzích jsme bourali Rakousko, dostávali a šířili jsme zprávy o zahraniční činnosti Masarykové, o Říjnové revoluci, o čs. legiích. Za neutěšených poměrů politických, bídy a hladu a chřipkové epidemie (španělky), jež kosila v zázemí mnohé životy, nastal toužený 28. říjen a týž den večer s balkónu radnice oznámil poslanec Donát radostnou a toužebnou zprávu o porážce Rakouska-Uherska a Německa a vyhlášení svobodné Československé republiky. Pro chřipku byly školy zavřeny. Zajel jsem do Prahy, jež tonula v nadšení a radosti. V kavárně Pasáz jsem se setkal s francouzskými novi-

náři. Pošeptal jsem to kapelníkovi, jenž pohotově zahrál Marsellaisu, obecenstvo povstalo a nadšeně tleskalo a zpívalo: Madelon, nalej mi vína . . .

V tom bouřlivém ruchu svobody a reforem vylepil jsem ve sborovně deset bodů pokrokových požadavků profesorských. Prvý bod byl: slobodná volba ředitele. Pan ředitel se ve sborovně neukázal. Později, když rozruch utichl, vyslovil se, že to byla bouře ve sklenici vody. Jinak byl pan ředitel spravedlivý. Když jsem mu oznámil, že chci na Slovensko, uznal mou školní práci, zdržoval mne, abych jen zůstal na gymnasiu. Ale mne to táhlo dál a výš. Musel bych už brát rozum a podle tradičních zákonů maloměsta dát se spoutat sladkým jhem manželským. Ale já chtěl ještě žít nespoutaně, ale jen ve významu bez pout. „Ven z těchto míst“ (velel mi básník), „zde ducha mého tísní stesk nevýslovný, jinam zalet (ne písni, ale c. k. suplující profesore, teď už jen suplující profesore). I odebral jsem se na Slovensko, kde byla velká nouze o profesory.

Dr. Jindřich Š m í d a

Kouzelné slovo Pelhřimov

Za tu dobu, co jsem ředitelem jazykové školy v Praze, si většina mých spolupracovníků zapamatovala, že řekne-li návštěvník, že je z Pelhřimova, otvírá mu to slovo dveře do mé pracovny. Žertem říkají, že na mne platí kouzelné slovo: „Pelhřimov“.

Jak by také neplatilo, když jsem tam prožil celých 19 let života, třebaže od mého odchodu zase dalších 19 let uplynulo. Mám-li napsat vzpomínku do památníku gymnasia, dělám to rád. Ale o čem psát?

Školu tvoří lidé, učitelé a žáci a jejich rodiny, a celé prostředí města i kraje. To všechno žije, mění se a stárne. Když staří odcházejí, mladí přicházejí. Kdo se na mne v Pelhřimově dnes ještě pamatuje? Jistě stovky žáků, které jsem učil, kolegové z profesorského sboru a lidé z města a okolí, mezi nimiž jsem žil. Napíši teď o tom, jak se můj životní osud křížoval s osudy jiných lidí, kteří měli k Pelhřimovu vztah.

Poprvé jsem do Pelhřimova přišel o velikonočních prázdninách v roce 1922. Bylo nás šest členů skautské družiny z Havlíčkova Brodu. Šli jsme pěšky přes Humpolec do Želiva, pak přes Pacov a Tábor na střední Vltavu. Když jsme navštívili Zvíkov a Orlík a na vorech projeli proudy u Červené, vraceli jsme se vlakem a přijeli jsme do Pelhřimova. Z nádraží jsme před polednem přišli na náměstí a hledali, co bychom kde snědli. Do Slávie jít nás ani nemohlo napadnout. V jídelně řeznictví pana Pecha jsme dostali výbornou polévku. Od té doby na našich skautských táborech se polévky klasifikovaly, když se povedly, že jsou skoro tak dobré, jako od pana Pecha v Pelhřimově.

V památníku pelhřimovského gymnasia z roku 1947 je uvedeno v seznamu všech jeho učitelů i jméno profesora Viléma Lochmanna, který tu učil ve školním roce 1923/24. V archivu gymnasia se nalézá tlustý protokol o velké inspekci, kterou v tom školním roce provedl vládní rada Kollmann, napsaný pečlivým rukopisem prof. Lochmanna. Tenkrát se ještě nepsalo na stroji. To byl můj milovaný učitel řečtiny od tercie do sexty. Byl také vůdcem prvního skautského oddílu, který v Brodě vznikl v r. 1919. Na prosbu rodičů se prof. Lochmann stal naším skautským vůdcem. Žil pro studenty nejen ve škole, nýbrž věnoval jim všechn svůj čas. O prázdninách v r. 1920 byl s námi na prvním skautském táboře u Velkého Dářka.

Když byla v roce 1921 založena Komunistická strana Československa, prof. Lochmann do ní vstoupil, pracoval v ní, chodil v průvodu na prvního máje. To se tehdy profesorům netrpělo. Byl přeložen do Pelhřimova. Ale rodiče všech žáků, které učil, svedli tuhý boj o jeho návrat do Brodu a podařilo se to. Za rok se vrátil do Brodu, ale ve třicátých letech zase odpykal demonstraci studentů na obranu SSSR. Byl označen „duchovním původcem“ a přeložen do Domažlic, kde pak žil až do konce života. Žáci na něho vzpomínali celý život a zůstávali s ním ve styku. Když jsem v r. 1948 jako poslanec NS dostal volnou jízdenku, byla moje první neslužební jízda z Prahy do Domažlic za prof. Lochmannem. Dožil se toho, že profesor směl být nejen komunistou, ale stal se poslancem. Vzpomínám i dnes na něho jako na učitele, který měl na mne vliv po celý život a byl mi vzorem i v učitelském povolání.

Když jsem v r. 1925 maturoval na brodském gymnasiu, byl předsedou zkušební komise ředitel pelhřimovského gymnasia Krkoška, laskavý pedagog. Jeho podpis na maturitním vysvědčení mne provázal na brněnskou universitu.

Po skončení studií jsem se stal asistentem na universitě u profesora Frejky, z rodu svobodných myslivců Frejků z myslivny pod Stražištěm. Čekal jsem, až se uvolní místo na některé střední škole, ve velkém městě jsem zůstat nechtěl. V září 1931 se uvolnilo místo chemika v Pelhřimově a byl jsem vyzván, abych nastoupil. Byl jsem rád, že se vracím na rodnou Vysočinu a šel jsem tam rád, a jak jsem si tehdy myslel, na celý život.

Pracovní prostředí na gymnasiu bylo lidské a srdečné. Tvořili jsme sice ve sboru skupiny mladých a starých, ale nebylo mezi námi konfliktů. Rád vzpomínám na ředitele dr. Karla Juna, který nebyl malicherný a podporoval samostatnou činnost studentů a jejich samosprávu. Byly sice také případy, že jsem se s ředitelem neshodl, ale vždy šlo o věc a v osobních vztazích nezmizelo jeho přátelství ke mně a moje úcta k němu. Porozuměl jsem pelhřimovskému patriotismu dr. Juna, dr. Frieda, dr. Polesného a mnoha dalších rodáků a obyvatel Pelhřimova. Rád jsem se k nim připojil, kde jsem mohl pomoci. Stal jsem se jednatelem Klubu turistů a propagoval krásy města a okolí.

Propagoval jsem i krásný rybník pod lesem v Rohozné. Nakreslil jsem velkou orientační mapu Pelhřimovska, která pak byla vyvěšena na vratech radnice. Překresloval jsem ji podle staré rakouské speciální mapy. Tehdy jsem ještě zdaleka neznal krajinu. Na speciálce byl slušně velký rybník nad mlýnem Bezděkovských v Rohozné. Na mapě jsem jej vyvedl v krásné kobaltové modři. Lidé se divili, neboť v Rohozné ten rybník už dávno není.

Každá chyba se má napravit. Za okupace mapa zmizela. Po okupaci jsem byl předsedou ONV v Pelhřimově. Vyvinul jsem velké úsilí, aby ten rybník v Rohozné zase byl. Účastnil jsem se vodoprávního řízení ve mlýně, objížděl jsem i projektové ústavy v Praze. Nešlo mi pochopitelně o to, abych stvořil rybník p r o t o, že byl na mé mapě, nýbrž proto, že by byl obohacením přírodního prostředí. Copak je s tím rybníkem dnes?

Rád vzpomínám na bohatý kulturní život v Pelhřimově. Divadelní spolky Rieger a Tyl se předstihovaly v činnosti, zpěvácký spolek Záboj koncertoval a zval cizí umělce, Týdeník nejen o událostech psal, ale tiskl i články profesorů a básničky studentů. Každou sezónu zajížděly do Pelhřimova divadelní společnosti s činohrou, operetou, ba i operou. Kolik jen herců Národního divadla z Prahy jsem viděl na jevišti v Pelhřimově! Studenti i profesori měli velký podíl na kulturním ruchu. Není divu, že ti, s nimiž jsme se setkávali jako s aktéry a organizátory besídek, majáles, májových večerů, akademií, debatních kroužků, studentského divadla, sportovních turnajů atd., jsou dnes významnými lidmi. Nedivím se tedy, když čtu v novinách, že ten vyjevený sekundán z předposlední lavice u okna z r. 1932 dostal v těchto dnech Řád práce — ke svým padesátinám. Jen si povzdychnu, jak ten život uběhl.

Život v Pelhřimově před válkou nebyl jen klidnou idylou. Ve třicátých letech v době hospodářské krize bylo hodně bídy v rodinách našich žáků, existenční podmínky profesorů se také zhoršily. Chystala se již tragédie druhé světové války. Nástup Hitlera k moci, válku v Habeši a pak přípravu k obraně republiky v roce 1936 jsme cítili my i naši studenti jako předzvěst těžkých dob.

Po zrušení gymnasia jsme žili ve stálém nebezpečí jako označovaní nepřátelé Říše. V září 1943 jsem se ohlásil do služby na reálném gymnasiu v Kladně. Tam se mé osudy křížily s osudem bývalého žáka pelhřimovského gymnasia a maturanta z r. 1910, Vojtěcha Burdy. Byl v té době správcem gymnasia a i na něho působilo kouzelné slovo Pelhřimov. Udělal pro mne co mohl a často hodně riskoval v mém zájmu. Když jsem rok učil na Kladně, byl jsem v září 1944 poslán do pracovního tábora v Hněvicích u Roudnice.

V listopadu zastavili okupanti v Hněvicích práci a my jsme měli pokračovat jako stavební dělníci při stavbě zbrojní továrny ve skalách u Berouna.

Ve zmatku, který zavládl při likvidaci pracovního tábora v Hněvících, jsem přemluvil českého lékaře z roudnického pracovního úřadu, že mne uznal těžké práce neschopným a pracovní úřad mne vrátil na gymnasium v Kladně.

Vrátil jsem se do Kladna a rozbírali jsme se správcem Burdou situaci. Řekl jsem mu, že mne ilegální národní výbor pověřil, abych připravil obnovení gymnasia v Pelhřimově. Protože vyučování na Kladně bylo denně rušeno nálety a poplachy, málo se učilo a každý čekal na konec války, dohodli jsme se, že jednou za měsíc přijedu do Kladna vypomoci správci v agendě a jinak že budu trvale v Pelhřimově. Kdyby na to kontrola přišla, pak správce Burda vysvětlí, že mne patrně dopravní potíže zdržely při cestě za rodinou do Pelhřimova. Byl jsem tedy veden jako profesor v Kladně, měl jsem tam rozvrh hodin, plat jsem dostával do Pelhřimova. Aby navenek měl můj pobyt v Pelhřimově odůvodnění, chodil jsem denně ráno do práce do laboratoře v nemocnici a pak jsem se vždy zastavil na radnici, kde jsem byl veden ve funkci civilní obrany. Přitom jsem měl už na radnici vyhrazenou malou kancelář jako budoucí ředitelnu gymnasia.

V pondělí 7. května 1945, když Pražské povstání bylo v plném rozmachu, byl jsem dopoledne na radnici a pokračoval v přípravách na otevření gymnasia. Před polednem vtrhla na náměstí místní posádka SS. Jeden oddíl vtrhl do radnice a všechny osoby, které tam byly, se staly zajatci. Před budovou nás seřadili a s rukama zdviženýma nás hnali Solní branou na dvůr dívčí školy. Stříleli nám pod nohy a nad hlavy. Když jsme pak stáli u zdi ve dvoře dívčí školy proti namířeným samopalům, každý z nás myslel na toho, koho na světě zanechá, až zbraně spustí. Zachránil nás však rychlý zásah předsedy ilegálního národního výboru dr. E. Smutka a městského tajemníka dr. Vydry u posádkového velitele. Když nás strážci prohledali, odvedli nás do sklepa. Tam už nám svítala naděje na záchranu. Asi za hodinu nás vyvedli do jedné učebny. Dostavil se tam velitel posádky, dr. Smutek a dr. Vydra. Vyjednávali o našem propuštění a dosáhli toho. Jak tenoučká byla v těch dnech hranice mezi životem a smrtí! Jak mnoho našich lidí přišlo o život v posledních hodinách války za podobných okolností. My jsme měli štěstí, že jsme tu osudnou hranici nepřekročili.

Z pověření revolučního národního výboru, jehož jsem byl také členem, jsem 9. května 1945 převzal řízení gymnasia. Bylo toho tolik, co jsem od té doby prožil, že mnoho zážitků moje paměť asi nestačila uchovat. Uvedu názorný příklad. V těchto dnech jsem přišel vyřizovat záležitosti školy na školskou správu v Praze. Potkal jsem tam paní asi čtyřicetiletou, která se na mne usmívala a obrátila se na mne s otázkou: „Pane řediteli, pamatujete se na mne?“ Dívám se, vzpomínám, vzpomínat nemohu. „No přece z gymnasia v Pelhřimově! Vy jste mne uváděl do třídy, kde jsem po vás převzala vyučování angličtině. Pak jste na celé hodině hospitoval a po hodině mi dával užitečné rady.“

Bylo to v červnu 1948, když jsem z gymnasia odcházel do funkce poslance NS. Avšak tato událost nezanechala v mé paměti stopu nikoli proto, že by mi profesorka Sýkorová za pozornost nestála, nýbrž proto, že jsem žil v neustálém napětí. Když jsem pracoval nebo učil v gymnasiu, myslel jsem už přítom na to, co mne čeká za chvíli na ONV, večer na schůzi, příští den v Praze.

Tak si dnes obnovuji vzpomínky na první porady profesorského sboru v zasedací síni Spořitelny, jak jsem čekal půl dne na nádraží v Pelhřimově, než jsem se dočkal prvního osobního vlaku, který jel po válce a jímž jsem jel na ministerstvo školství, na naše výpravy nákladními auty do Jihlavy, Tábora, Jindřichova Hradce, Varnsdorfu a Žatce pro školní sbírky a nábytek, vzpomínám na nadšení studentů a obětavou pomoc rodičů a pelhřimovské veřejnosti.

Je mi také líto, že mnoho věcí, které se daly zařídit přes prázdniny v roce 1945, by dnes vypadalo jako fantazie. Třeba jen to, že místní truhláři nám přes prázdniny vyrobili školní nábytek do několika učeben. V místnosti za ředitelnu stál velký věšák, na němž visely dvacaterý zelené montérky jako v hasičské zbrojnici. Když si škola musela obstarat vlastními silami nutné práce — uhlí, dovoz nábytku atd., přišlo dvacet studentů, obléklo si pracovní šaty a šli vesele do práce.

Vzpomínám si na sérii večírků na rozloučenou s maturanty po prázdninách 1945, kdy najednou odcházeli s vysvědčením všichni studenti, kteří byli v r. 1941 ze studií vyloučeni. Rád vzpomínám na veselou a junáckou oktávu školního roku 1945/46, na její ples v Zálužně, na majáles s fotbalovým zápasem Kartágo—Řím na pelhřimovském náměstí.

Od dubna 1946 jsem vedle řízení gymnasia převzal i funkci předsedy okresního národního výboru. Musel jsem sloužit i okresu, a to nebyla v poválečném rozvratu lehká služba. Okres měl 126 obcí, do mnohých nevedla silnice, mnoho velkých obcí, např. Rohozná, nemělo elektrický proud, autobusové spojení téměř žádné. K tomu obnovit Leskovice a Lejčkov.

Již od května 1945 jsem byl jako funkcionář KSČ každý večer na schůzi ve městě, v továrně, na vesnici. K velkým životním zážitkům počítám účast na VIII. sjezdu KSČ, který se konal v pražské Lucerně v březnu 1946. Setkal jsem se tam s přáteli z mládí, kteří se vrátili z války, z emigrace, z koncentračních táborů a nyní se pustili do budovatelelské práce.

V kampani k prvním volbám na jaře 1946 jsem ke všem dřívějším funkcím vykonával funkci stranického agitátora bez ohledu na dny a noci, všední dny a svátky. O prázdninách 1947 jsem měsíc pracoval s brigádou učitelů pelhřimovského okresu na dole Vrbenský v Souši u Mostu. V červnu 1948 jsem byl zvolen poslancem Národního shromáždění. Podle tehdejších ustanovení jsem byl plně uvolněn ze zaměstnání ve škole a mimoto vystřídán s Karlem Hrabětem ve funkci před-

sedy okresního národního výboru. Tak skončilo moje přímé působení na pelhřimovském gymnasiu. Jako poslanec jsem ještě do roku 1954 zajížděl do Pelhřimova.

Jednou za rok projíždím Pelhřimovem na cestě do nedaleké Studené, kde trávívám dovolenou. Ve městě vidím nové tváře, město se změnilo. Bývalí studenti se ke mně hlásí, většinu z nich poznám na první pohled.

A ve chvílích odpočinku v Praze se vracím ve vzpomínkách do svých pelhřimovských let. Nezapomenu na krásu zimní zasněžené krajiny, na zrcadla rybníků Hejlova nebo Kladin v letním slunci, na údolí Želivky, na lesy na Mešnici a Čeřítku. Knihu Jiřího Frejky Outěchovice čtu vždycky, když se chci vrátit v myšlenkách na Pelhřimovsko, mezi tamní lidi, hajné, lesníky a venkovany z kraje mezi Stražištěm a Kře-mešником, který mi tak přirostl k srdci. Kouzelné slovo „Pelhřimov“ otvírá nejen dveře každému, kdo ke mně přichází, ale otvírá také pramen vzpomínek na bohatý, často vysilující život, který jsem prožil v letech 1931 až 1950.

Pelhřimovskému gymnasiu přeji do budoucna, aby mu jeho profesoři sloužili tak z celého srdce, jak jsem se snažil sloužit já a moji tehdejší kolegové.

PhDr. Marie Štíchová

Habent sua fata libri

Knihovna gymnasia byla bohatá, s velkým počtem svazků, zapsaných ve starém objemném inventáři bez lístkového katalogu. Svou stálou místnost s moderním vybavením ovšem neměla. Pokud se pamatuji, byla umístěna s knihovnou žákovskou v největší místnosti v I. poschodí budovy bývalého gymnasia, kam se přestěhovala z jiné místnosti. Knihy se ukládaly do starých příhrad podle oborů. Ve sborovně byla ve dvou velkých skříních tzv. „příruční knihovna“ se slovníky, nejnovější pedagogickou literaturou apod. V některých odborných kabinetech (kreslířském, fyzikálním, chemickém) byla také část příslušné odborné literatury (ne všechno). Později vyšlo s velmi podrobnými údaji nařízení o nové inventarizaci knih větších knihoven. Inventarizace se týkala všech knih, nejenom nových. Knihy dostávaly nově dvě čísla: číslo inventární a číslo oboru podle mezinárodní desetinné soustavy. Číslo inventární měla tři skupiny podle velikosti knihy: A, B, C a podle této velikosti se knihy řadily do příhrad (do štelářů, nikoli tedy podle oborů). Nově koupené knihy se zapisovaly čtyřikrát, ostatní třikrát, a to: do inventáře buď A, B nebo C (byly tedy tři inventáře a pro nové knihy další inventář přírůstkový) a podobně dvojmo do lístkového katalogu na předepsaných tiskopisech. Jeden lístkový katalog je řazen

abecedně podle jmen autorů nebo jiných hesel, druhý katalog se řadí podle čísel desetinné soustavy, zhruba od 0 do 99 (je to řadění podle oborů). V této desetinné soustavě jsou Slované odbyti vždy jedním číslem jako celek — např. své číslo má anglická filologie, německá filologie, francouzská filologie atd. — ale je jen slovanská filologie).

Při nové inventarizaci se také podle návodu převáděly staré ceny na nové, postupovalo se od nových knih nazpět a přednost měly knihy cennější; knihy roztrhané, špinavé, zastaralé, obsahově bezcenné se mohly vyřazovat, vědecké knihy, které by učitelé mohli postrádat, se mohly nabídnout vědeckým ústavům.

Také pro universitní knihovnu Karlovy university si v naší knihovně vybíral knihy její zástupce, ale knihy si potom neodebral. Některé vyřazené knihy si vybíral dr. Fried pro knihovnu muzea v Pelhřimově. Vyřazování knih se dalo vždy se souhlasem profesorů-odborníků, pokud o to měli zájem.

Ještě nebyla celá pracná inventarizace hotova (pomáhali obětavě i někteří žáci), když na podzim r. 1953 se sloučilo podle nového školského zákona reálné gymnasium s chlapeckou a dívčí školou v jednotnou jedenáctiletou střední školu. Také učitelské knihovny těchto tří škol byly sloučeny. Ale to už se také musela stěhovat profesorská knihovna do jiné, méně vhodné místnosti v přízemí budovy bývalého gymnasia, do místnosti menší a vlhké. Stěsnaly se tu také i starší knihy knihovny okresního pedagogického sboru. Pracovat tam bylo těžké. Jen některé vybrané knihy — kromě knih příruční knihovny a kabinetů — se přenesly do místnosti žákovské knihovny jedenáctiletky v II. poschodí.

Když se r. 1954 vydělila z jedenáctileté střední školy jedna základní osmiletá škola (OSŠ) a zabrala budovu bývalého gymnasia, knihy v přízemí budovy se staly téměř nepřístupnými, neboť v téže místnosti byl také zeměpisný a dějepisný kabinet. Knihy bývalé učitelské knihovny dívčí školy se staly základem učitelské knihovny nové OSŠ, knihy učitelské knihovny bývalé chlapecké školy zůstaly s bývalou profesorskou knihovnou v jedné učitelské knihovně jedenáctileté střední školy. Vybrané z nich byly později přeneseny do budovy JŠŠ a byly zapsány do společného inventáře i lístkových katalogů (v r. 1966 se však při rozdělení SVVŠ na ZDŠ a SVVŠ musely vydělit ze společné učitelské knihovny zapsané knihy bývalé chlapecké školy a rozdělit i nový přírůstek z let 1953—66).

V roce 1953 v souvislosti s měnovou reformou se knihy knihovny ocenily podle nařízení paušálně průměrnou cenou pro svazky knih A, B, C.

Výše uvedeným uložením knih velké části učitelské knihovny JŠŠ v přízemí budovy gymnasia se její smutné bloudění a hledání přístřeší nekončí. Čekaly ji ještě těžší doby. Když budovu bývalého gymnasia v Růžové ulici dostala střední zemědělské technická škola, měla ne-

dostatek místností pro třídy, knihy se měly vystěhovat a nebylo kam. Podle napsaného seznamu knih — podle pokynů ministerstva školství — slíbil okresní archiv v Červené Řečici odebrat knihy týkající se historie, ale i jiných oborů (bylo tam mnoho knih vydaných ČAV apod.). Dříve však, než si pro knihy přijeli, musela se knihovna narychlo přestěhovat — a přestěhovávala se do těžko přístupné malé místnosti v budově okresního soudu, kde se nedaly knihy řadit podle čísel; převezly se sem nákladním autem, složily se na zemi do vysoké kupy, která se brzy sesula, takže zástupce okresního archivu se pak nemohl řídit seznamem, ale nabral část knih nejpřístupnějších. Zbytek se časem musel vystěhovat i od soudu a opět neměl kam — zůstal tedy delší dobu na zemi na chodbě v suterénu jedenáctiletky (ovšem kromě části knih v knihovně ve druhém patře, ve skříních příruční knihovny ve sborovně a v odborných kabinetech). Pozvané antikvariáty nejevily tehdy zájem, knihovna v Českých Budějovicích byla ochotna knihy převzít, pošleme-li je na vlastní náklad. Nakonec se přece jen našly v suterénu nějaké skříně a zbytek staré bohaté knihovny bývalého gymnasia tam byl uložen.

Dušan T o m á š e k

Dva ze 77.297

Hanka byla děvče s rovnými havraními vlasy, menší, trošku baculatá, ale ne tolik, aby jí to neslušelo, trošku ráčkovala, ale ne víc, než aby to bylo koketní. Byla srdečná, hovorná a dobře se učila. Byla mi sympatická, pokud se tak dá označit plachá a úzkostlivě skrývaná náklonnost čtrnácti či patnácti let. Bylo mi v její přítomnosti dobře a zároveň jsem se ostýchal, snad za to, že jsem nemíval vysvědčení tak pěkné jako ona, nebo že jsem se nedovedl pohybovat s tak přirozenou samozřejmostí a bezprostředností. Naši otcové byli skoro přátelé, nestýkali se často, ale přesto těsně před tou dobou, o které vyprávím, jsme byli u Hančiných rodičů na návštěvě. Hanka mě přivítala se srdečností hostitelky a starší přítelkyně v jedné osobě. O škole jsme nemluvili, bylo by to jaksi pod naši důstojnost.

Franta byl docela jiný. Hubený, s hustou čupřinou tmavých kudrnatých vlasů nad čelem, drobný, jakoby neduživý a věčně bledý, ruměncem do tváře vehnalo jen vzrušení v hodině, kdy se vyvolávalo. Myslím, že žil v neustálém strachu ze špatné známky, v tom jsme si byli trochu podobní. Jeden rok, tuším že v tercii, jsme dokonce seděli vedle sebe; nebyli jsme důvěrní kamarádi, ale společně a solidárně jsme to protloukali jak se dalo, snad jen s tím rozdílem, že Franta se ve srovnání se mnou snažil poctivě učit sám od sebe, zatímco mě do toho museli

nutit. Byli jsme po sobě v abecedě a stáli jsme za sebou při tělocviku, což nás sblížovalo. Nebyl jsem v tom věku nijak výbojný, ale ve srovnání s Frantou jsem byl až moc do světa. Franta byl tichý, nenápadný. Tropil-li si někdo z něho posměch, uzavřel se do sebe a asi ho to moc bolelo. Víc o něm nevím. Stejně jako Hanka byl i on „přespolní“, takže jsme se kromě školy nevidali.

To, o čem vyprávím, je už moc dávno a hodně vody od té doby uběhlo v říčce Bělé za elektrárnou, hluboko pod okny zadního traktu našeho gymnasia. Nemohu si ani přesně vzpomenout, kdy se ten příběh odehrál. Byli jsme, myslím, v kvintě, v páté bé, naším třídním byl profesor Fischer a naše „bouda“ už neměla ředitele, ale zatímního správce. Tedy pravděpodobně školní rok 1939/40. Nevím ani, který den to byl, ani jak bylo venku, možná, že svítilo slunce, ale já mám to dopoledne spojené s pochmurnou náladou a tedy i s pochmurným nebem.

Uprostřed hodiny někdo zatukal na dveře. Šlingová a Teller k panu řediteli (neříkalo se k zatímnímu správci)! Napřed nás nic nenapadlo. Hanka tuším byla právě nemocná a Franta si sebral docela normálně z lavice své věci. Přišlo to tak náhle, že jsme tomu vůbec nevěřili, v hloubi duše jsme byli přesvědčeni, že je to nějaký omyl, že zítra zase oba přijdou jako by nic, Hanka — teď už vlastně slečna — usměvavá a sebejistá se vzorně vypracovanými úkoly, Franta s výrazem věčně pronásledovaného a ohroženého studentíka, který si nikdy není jist, zda na něco nezapomněl . . .

Nepřišli. Ani zítra, ani pozítří, ani za týden. Přestože až do té chvíle s námi chodili několik let do jedné třídy, vcházeli každé ráno do té staré budovy vysokými hnědými vraty, zdravili s uctivým krleš robustní sochu Bedřicha Smetany, dupali s touhou způsobit co největší randál po zadních dřevěných schodech, kupovali si u školníka pana Fátora k svačině housky a jmenovali kantory obecně užívanými přezdívkami Beťár a Pravda a Hana (což nebyla žena, ale muž a navíc výtečný historik dr. Fried) a Šišinka a Hebl (což patřilo poslednímu předválečnému řediteli dr. Junovi). Hanka s Frantou zkrátka patřili mezi nás. A najednou po nich zůstalo prázdné místo. Zůstalo dodnes. Už nikdy jsem o nich neslyšel . . .

Ale kdykoliv něco čtu nebo slyším o americkém jaderném badateli Tellerovi, vždycky si vzpomenu na Frantu. Kdoví, čím by dnes byl? A Hanka, ta živá, srdečná, povídavá Hanka? Poslední údaje o ní jsou z 28. září 1944, to jí bylo dvacet let a tři měsíce a dvanáct dní. Je to datum transportu z Terezína, i když k jejímu mládí by se lépe hodilo datum svatby nebo promoce.

Snad je moje dnešní vzpomínka příliš smutná, ale já jsem si často umiňoval, že musím nějak Hance a Frantovi splatit dluh. Dluh za to, že byli částí mého mládí a že jim nebylo dopřáno jednou s námi na to mládí vzpomínat.

V Široké ulici na Starém Městě Pražském stojí jako součást Státního židovského muzea „Památník 77.297“. Když jsem začal psát tuto splátku na dluh, zašel jsem se do památníku podívat. Jsou tam stěny popsané od stropu až po podlahu jmény těch, kteří byli umučeni v koncentračních táborech nebo zahynuli při pochodech smrti. Na první ženské galerii bývalé synagogy jsem pod heslem Nová Cerekev našel zápis: Schlingová Hana, 16. VI. 1924. Je tam také Ervín, narozený 1921, zřejmě bratr a Elsa, 1895, asi Hančina maminka. Jméno Františka Tellera jsem v té záplavě statisiců písmen a slov kdesi pod klenbou starobylé modlitebny nenašel. Objevil jsem je až v archivu muzea s datem narození 28. VI. 1924. Podle záznamů odešel dne 8. září 1942 s trasportem B. f. 315 do Terezína, za čtrnáct dní jej poslali s trasportem B. n. 512 do Malého Trostince. V Malém Trostinci šli transportovaní většinou rovnou do plynu . . .

To je všechno, co o Hance a Frantovi vím.

Zbyněk V a v ř í n

Za školou a pod lavicí

Žádný návrat se neobejde bez rozpaků. Nebylo tomu ani jinak, když jsme se onehdy sešli po třiceti letech. Někdejší dívenky (s fotografiemi vnoučat po ruce) a tehdejší junáci (s fotografiemi pečlivě utajenými) seděli v lavicích bývalé oktávy a pokoušeli se přivolat staré stříbrné větry — ale už se nám to moc nedařilo.

V rozpacích a s pocitem provinění doznávám, že mých osm študáckých křížků bylo víc do větru než v područí příkazu: „Synu, uč se moudrým býti!“ Dodnes mě ve snu děsí převážná většina členů mého profesorského sboru, ne nepodobných nadživotním karikaturám, jež jsme profesoru Josefu Lírovi brzy po válce vystavili na chodbách pelhřimovského Divadla satiry v Praze na Malé Straně. Ale přesto si dodnes rád připomínám bohatství koutů a rozlehlost končin, kam se mi kantoři vetřít nemohli, protože to neměli v osnovách.

Kdepak rovnice! Kdepak chemické vzorce! Osud už tenkrát bezpečně věděl, že je nikdy v životě nebudu potřebovat. Moje aktovka, to byl kouzelný klobouk, z něhož bylo možno vyčarovat Chagallova kozla stejně hladce jako krále Ůbu. Nebo Osla a stín a také Saličku. A pero a tužka, ty tu byly především proto, abych jimi čmáral jako Georg Grosz a veršoval jako Josef Hora. „Ještě jednou a poletíš, blbče“, pravil pan ředitel nad Mladou kulturou s mými epigramy, jež se dotýkaly stavovské cti jeho nejbližších podřízených.

Jako študákovi mi bylo dobře u táboráku na Malé řece. V zákulisí Národního domu i při pивní frajeřině u Prokopů. V muzeu pod Mánesovým praporem a také u míče a puku. Jestlipak si ještě dneska někdo

vzpomene, že pelhřimovské reálné gymnasium bylo roku 1937 v hokeji druhé nejlepší z jižních Čech a o rok později v odbíjené druhé nejlepší v republice?

A za školu se nejlépe chodilo na Vartu. Jednou na jaře jsem se tam potkal se záškolačkou z měšťanky. Měla zelené oči, seděli jsme na aktovkách — a ty první lekce života, které jsme si pak dávali ústy od chleba se sádlem, byly pro nás v ten čas těmi nejužitečnějšími pod sluncem.

Ne, škola mě moudrosti nenaučila. Její vysvědčení zralosti pokládám za jednu z největších mystifikací, jež mi kdy byly uštědřeny. A tak mám-li teď v závěru svého vyznání někomu vzdát hold, nechť patří provořadě študáckému mládí.

Nuže, ať se to mládí má! Ať co nejmíc vydrží všem, kteří se z něho právě radují!

MUDr. Rudolf V y h n á l e k

Jak jsem se stal studentem pelhřimovského gymnasia

Účelem této vzpomínky není stavět do popředí osobu autora, ale ukázat hlavně dnešní mládeži, že nebylo vždy snadné; stát se studentem gymnasia. Bylo nás doma devět dětí. Bratr Vojtěch dostal v sextě jako výtečný žák státní stipendium k dokončení střední školy v Dijonu ve Francii a ostatní sourozenci, i když se ve škole dobře učili, byli tatínkem a maminkou určeni na učení různým řemeslům. V páté třídě jsem však ve skrytu duše doufal, že mi tatínek dovolí, abych šel do gymnasia. Avšak moje naděje se rozplynuly a bylo to poprvé a naposledy, co jsem v životě pocítil závist. Záviděl jsem svým spolužákům, kteří měli to štěstí, že je rodiče poslali studovat do gymnasia a kromě toho jsem pocítoval i velikou nespravedlnost i nad tím, že se jednalo o žáky, kteří měli stejný, ale i horší prospěch než já. Byl jsem určen s ostatními navštěvovat měšťanku. Nemohu ovšem říci, že by se mi v této škole nelíbilo, naopak prožil jsem na měšťance a posléze i v jednoročním nepovinném učebním kursu, tedy čtvrté měšťance, kus radostného mládí. Snad to bylo i tím, že na měšťance učili v té době výborní učitelé, z nichž bych rád jmenoval svého třídního ve třetí měšťance, pana učitele Balka, a třídního ve čtvrté měšťance, pana učitele Vaníčka. Oba mne učili můj oblíbený předmět — matematiku a oni mne také svým výkladem plně upoutali a ještě více ve mně vzbudili touhu studovat. Však také když jsem přestoupil ze 4. měšťanky do tercie pelhřimovského reálného gymnasia, kde mne matematice vyučoval oblíbený pro-

fesor Šubrt, měl jsem z matematiky výtečnou a ještě jsem učil kamaráda, který chodil o třídu výše. Ale to už je další kapitola.

Ve čtvrté měšťance nastalo opět nepříjemné dělení, protože někteří žáci odcházeli na čtyřleté učitelské ústavy a ostatní do učení a do praktického života. A opět se situace opakovala — na studia odcházeli i žáci, kteří neměli tak dobrý prospěch jako já. Mně tatínek vybral jako životní povolání obor drogisty, jemuž jsem se učil v Blatné. Škola končila 28. června a již 30. června mne tatínek odvážel posledním vlakem s peřinou v balíku a kufrem nejnnutnějších věcí do Blatné, abychom brzy ráno byli v drogerii na náměstí. Jak se mi tehdy nechtělo! Cítil jsem se odstrčený a celý svět pro mne zešedl. Chtěl jsem studovat a nebylo mi to dopřáno. Nikdo se mne nezastal a nikdo nevyslyšel moje přání. Tatínek mi říkal, že mi vybral „parádní řemeslo“ a dohodl se s majitelem drogerie, který chtěl za učení v prvním roce platit 300, ve druhém 200 a ve třetím 100 Kčs, že nebude tatínek platit nic, ale já se zato budu učit místo tří let čtyři roky. V Blatné jsem zůstal sám, protože se tatínek vrátil příštím vlakem do Pelhřimova. Bydlel jsem u majitele drogerie ještě s jedním zaměstnancem, který byl již vyučen a říkalo se mu asistent, zatímco já jsem byl učedníkem-praktikantem. Proti určenému oboru jsem zásadně neměl námitek, ale moje touha po studiu byla nepřekonatelná. Kudy jsem chodil, tudy jsem myslel na to, jak bych se odtud dostal, vystudoval a složil maturitu. V té době bylo totiž mým ideálem věnovat se studiu na vojenské škole v Hranicích, kam bez maturity nebyl přístup. Teprve o několik let později se moje nadšení pro vojenský život změnilo a po psychotechnických zkouškách v kvartě a oktávě jsem se rozhodl studovat medicínu. K tomu však zatím bylo ještě daleko. Svůj učednický úděl jsem nesl odevzdaně jen díky kamarádkému jednání pana asistenta Diblíka, který se ke mně choval velice kamarádsky. S ním jsem se po večerech věnoval sportu a tělesné výchově, avšak volného času bylo tehdy pramálo. Drogerie byla otevřena od sedmi hodin ráno do sedmi hodin večer a pak jsme ještě vyvolávali zákazníkům filmy a dělali fotografie do devíti i desíti hodin večer. Otevřeno bylo i v neděli dopoledne a odpoledne mezi čtvrtou a pátou hodinou jsem musel jít stahovat roletu u výkladu. To všechno mi nevadilo, ale stále jsem přemýšlel, jak bych se dostal na studie. Dověděl jsem se, že u nás existuje vojenské gymnasium v Moravské Třebové a že jsou na tuto školu přijímány děti důstojníků z povolání. I když jsem si byl vědom toho, že je můj tatínek listonošem, chtěl jsem se pokusit o přijetí. Ale nevěděl jsem, kam napsat. Napsal jsem tedy žádost o přijetí na vojenské gymnasium nebo na kteroukoli střední školu v republice a poslal ji prezidentu republiky T. G. Masarykovi.

Jednoho dne se v drogerii objevil muž v uniformě, který se sháněl po panu Vyhnálkovi. Vznikla trapná scéna, kdy majitel drogerie tvrdil, že tam žádný pan Vyhnálek není, ale muž v uniformě trval na svém, že tam musí být, protože je to napsáno v úředním spise. Posléze majitel

drogerie ukázal na mne a prohlásil, že tam žádný pan Vyhnálek není, ale Vyhnálek že jsem já. Uniformovaný muž si zkontroloval potřebné údaje a prohlásil, že s ním mám jít ihned k okresnímu hejtmanovi. Bylo mi jasné, že to bude asi kvůli mé žádosti o studium a jiskřička naděje ve mně opět svítila.

Když jsme přišli na okresní úřad, byl jsem bez čekání uveden do pře-pychové kanceláře, vybídnut, abych si sedl do křesla — kam jsem za-padl až po uši — a muž za stolem, okresní hejtman, ke mně začal laskavě a mile promlouvat; že mu pan president poslal moji žádost, že je vidět, že mám vlohy a nadání, ale — a to slůvko mne opět srazilo do tvrdé skutečnosti. A už mimo mne šla slova o tom, že pro vlast mohu pracovat nejen na studiích, ale i v drogerii a tu jsem si docela bezpečně uvědomil, že touto cestou se na studia nedostanu.

Nevzdal jsem se však a zkoušel jiné možnosti. Kamarád v práci ve mně podporoval možnost trpké, byť romantické cesty k vyniknutí. A tak jsem si podal k francouzskému konsulátu žádost o přijetí do francouzské cizinecké legie. Dostal jsem písemnou odpověď, že se konsulát tímto nábořem nezabývá a bylo mi naznačeno, že by se to mohlo stát jedině tehdy, kdybych se sám odebral do zahraničí. Ale tato cesta se mi zdála v mém postavení příliš romantická a riskantní. V té době odešel z drogerie pan Diblík a přišel jiný, v tomto roce již čtrnáctý asistent. Situace se pro mne stávala čím dál tím tíživější. Chopil jsem se tedy poslední naděje a napsal svým sourozencům, aby uprosili tatínka, aby mne vzal domů a dovolil mi, abych studoval na pelhřimovském gymnasiu. Tatínek těmto prosbám vyhověl — a já nikdy svým sourozencům nezapomenu, že mi tímto způsobem na studie pomohli.

Avšak cesta z Blatné do Pelhřimova nebyla lehká. I když jsem u majitele drogerie zažil mnoho hladu — vždyť mi odměřoval i chleba — nyní mne nechtěl pustit a sliboval hory doly, jen když zůstanu. Ale já jsem se již rozhodl! Korunou všeho bylo, že jsem neměl peníze na cestu. Známa magistra v lékárně, Pelhřimačka, na kterou jsem spoléhal, byla na dovolené. Mojí spásou se stal trafikant, u kterého kamarádi kupovali cigarety a který mne znal a peníze na vlak mi na moji prosbu ochotně půjčil.

Po příjezdu do Pelhřimova jsem se ihned hlásil o přijetí na gymnasium. Přijímal mne profesor Sýkora, tatínkův přítel. Podrobil jsem se přijímací zkoušce z češtiny a němčiny a byl jsem přijat do tercie. Tím se splnilo moje dávné vroucí přání a já jsem se stal studentem pelhřimovského gymnasia. Ve třídě nás bylo hodně, kteří jsme přišli z měšťanky, a někteří profesori nám to dávali znát na každém kroku. Ale již po prvních kompozicích a zkoušeních se ukázalo, že se svými znalostmi můžeme rovnat s kýmkoli.

Léta utíkala, s kolektivem třídy jsem se sžil a byl jsem neskonale šťasten, že se mi přece jenom podařilo dostat se na studie. Splnilo se mi i mé nejtajnější přání a dostalo se mi cti nést při slavnostní příležitosti

prapor pelhřimovského gymnasia. Maturita se blížila a tatínek a maminka byli nakonec rádi, že k mým studiím svolili.

Dr. Alois Z í s k a l

Hrst vzpomínek

Jsem rodem selský chlapec z malé vesnice asi dvanáct kilometrů od Pelhřimova. Než jsem přišel do primy v roce 1902, málo co jsem o našem okresním městě slyšel. Naše vesnice s pouhými osmdesáti obyvateli žila si se svými sedláky klidným životem, nebylo tu sporů, s nikým se nesoudila, platila poctivě daně, zbavovala se gruntovních dluhů a politicky se hlásila k agrárníkům. První vzpomínku na Pelhřimov mám smutnou: rozbolel mne zub, zajeli tedy se mnou k dr. Fárovi, ten mi zkrátka zub vytrhl — anestézie tehdy nebyla zvykem — pak se mnou zašli do výčepu lihovin a přinutili mne napít se „čerta“ a — tím bylo léčení vyřízeno.

Na studie jsem nešel rád, velmi jsem miloval selské prostředí a selskou práci, ale rodičům jsem nedovedl odporovat. Proto jsem proti tomu ani nehlesl, když mne odvezli do studentského bytu „Na Olympu“ v Komenského ulici k staříčkým manželům Smrčkovým, kteří se opravdu rodičovsky o nás starali. Bylo nás tam pět, docházeli tam i jiní spolužáci, učilo se tam společně, ale také se kouřilo, pilo se pivo, hrály se karty, ale já se přesto nenaučil ani kouřit ani pít, ani hrát karty. Vesele jsem těm starším běhával pro cigarety kolem synagogy přes „masné krámy“ do „Minuty“ v Palackého ulici, často i pro jednu „dramku“ za haléř, nebo k Miláčkovům (nyní Slávie) pro pivo.

Hned z prvních dob mám vzpomínku na katechetu ústavu Šimona Bárta, pozdějšího biskupa budějovického. Bylo to v neděli dopoledne, kdy se pořádala na náměstí veřejná schůze „sociálistů“ (jak se tehdy říkalo) za všeobecné volební právo. Studentům bylo přísně nakázáno, aby po mši a exhortě zůstali v bytech. Mne, zvědavého studentíka, lákalo, co se na náměstí povídá. Vyklouzl jsem tedy nenápadně před dům a dál na roh gymnasia. Tu mne napadlo podívat se do oken prvního patra domu notáře Žižky — a hrůza! V okně stál náš katecheta a vážně mne pozoroval. Ztratil jsem se v mžiku a pak se strachem čekal, co bude. A nebylo nic! Šimon Bárta mi ani hnutím brvy nedal nic najevo! Na nás všechny působil svou důstojností a vzdělaností, takže jsme ho nikdy v ničem neprovokovali, ačkoli jinak ve věcech dogmat s ním nebyly žerty. Vzpomínám, jak nám občas čítával Danta v originále a srovnával s překladem Vrchlického. Jen v latině nás zarážela poněkud jiná výslovnost. Byl totiž vychovancem římské koleje.

Měl jsem rád i ředitele Václava Petrů, který vždycky s námi studentíky jednal vlídně a v hodinách češtiny kladl důraz na dokonalý výcvik v spisovném projevu na základě čítankové četby.

Ale hned v zimě 1902 přikvačila pohroma: vypukla epidemie střevního tyfu a já byl mezi prvními oběťmi. Dlouho jsem se potácel mezi životem a smrtí, a když mne po třech měsících naši přivezli ukázat mému ošetřujícímu lékaři, známému lidumilovi dr. Justitzovi z Nové Cerekve, byl jsem pouhý stín, který ani nepotěšilo to, že mne pan doktor z radosti líbal. Jen si pamatuji, že mne svými ježatými vousisky převelice píchal. Ale neměl jsem ještě vyhráno. Tyfový bacil mi cestoval po těle a já dostal ošklivé boláky na boku, za uchem a bérkové vředy. Půldruhého roku ještě trvalo, než jsem se docela uzdravil, ale v učení jsem všechno dohonil. Do sekundy jsme dostali nového třídního, Ferdinanda Hoffmeistra, impulzivního a prudkého, ale nejlepšího učitele, jakého jsme kdy měli. Jeho příklad rozhodl, že jsem se věnoval profesuře. Nebylo to s Hoffmeistrem lehké, než jsme si na něho zvykli; byl sice krajně spravedlivý, ale velmi, velmi přísný. Třetina kamarádů (jedenáct ze třiatřiceti) zůstala na bitevním poli ze sekundy do tercie. Také mne prohnal a odnesl jsem to tehdy dostatečnou z latiny. Bylo však pro něho příznačné, že se mi po řadě let před celou třídou za svou tehdejší přísnost omlouval, když se náhodou dověděl o mé primánské nemoci! Jednal s námi jako s dospělými, sobě rovnými, občas nám půjčil i Čas a disktoval s námi o současných otázkách i o naší soukromé četbě. Jeho školní výklady byly pečlivě připraveny a plny vztahů k našemu životu. Také jsme mu někteří pomáhali při korekturách jeho edicí klasiků. Měl pochopení pro naše starosti a postavil se za mne, když jsem např. chtěl vystoupit z nepovinné němčiny; vymohl mi skutečně kuriózní kompromisní řešení, s nímž byl spokojen i náš nový ředitel, který se obával, aby vystoupení z němčiny nevrhlo stín na celý ústav. Hoffmeister byl z generace realistických profesorů, která tak pronikavě zapůsobila začátkem století na veřejný život (vyučovali zde např. J. Krkoška, K. Jun, K. Polesný, J. Kašpar aj.). Hoffmeister nikdy nedělal lacinou proticírkevní agitaci, ale účinně zasáhl do choulostivé situace, když jsme si jako oktáváni na poslední zpověď, bylo to 6. července 1910, korporativně vzali rudé vázanky. Když jsme však chtěli tento čin opakovat i druhý den při přijímání, proběhl Hoffmeister ráno všech sedmáct oktávánských bytů a rudé vázanky nám bez dlouhých řečí pobral. To bylo v době, kdy katecheta Šimon Bárta byl už v Budějovicích a s jeho nástupcem jsme si nerozuměli. Z jeho nerozvážnosti a z nerozumnosti jednoho ze spolužáků vznikla situace, kterou nemohl vyřešit svým zásahem ani třídní Hoffmeister. Trest byl krutý pro viníka a dva, kteří nechtěli svědčit proti spolužákovi, dostali nižší známku z chování. A zase se Hoffmeister staral, abychom neměli doma nepříjemnosti.

Sport se v naší době nepěstoval, jen několik kamarádů z lépe situovaných rodin hrálo tenis. Pro ten bychom byli u našich selských rodičů těžko našli pochopení. Ani nepovinný tělocvik nebyl v oblibě. Nastupující generace realistických profesorů nás vedla spíše k hojně domácí četbě, k zájmu o divadlo a vůbec o kulturní život. Já sám jsem byl

horlivý čtenář hned od obecné školy, četl jsem už tehdy např. některé svazky Ottovy Ruské knihovny a Holubův cestopis po Africe. Jako kvartán jsem měl přečteny všechny spisy Zeyerovy a překlad Hugových Bídníků. Můj seznam četby obsahoval každoročně přes 150 čísel, a protože gymnasiální knihovna měla většinou jen starší spisy, vypůjčoval jsem si tajně knihy z městské knihovny. Oblíbeným autorem byl Antonín Sova, jehož bratr Rudolf byl naším spolužákem, a pak zvláště Ma-char, který byl ovšem zdrojem neshody s naším novým katechetou. Založili jsme si na vyšším gymnasiu čtenářskou besedu — musili jsme k tomu mít souhlas „veleslavné“ zemské školní rady — a každou neděli po exhortě jsme si ve vytopené třídě četli hlavní beletristické i odborné časopisy, které jsme si jednak vypůjčovali z profesorské knihovny, jednak sami odbírali. V městě byl i čilý spolek divadelních ochotníků, dojížděly sem putovní divadelní společnosti, konal se tu i koncert České filharmonie a ústav pořádal každoročně akademii. Naš „Olymp“ se proměnil v pěvecké a muzicírující středisko, jehož jádrem byl mužský kvartet naší třídy. Všechnen volný čas jsem věnoval rozepisování not pro zpěv a smyčcový kvartet jako doprovod úryvků z oper (Prodané nevěsty, Hubičky, Dalibora, Don Juana aj.). Často jsme si pianissimem zazpívali i ve škole o přestávce Bendlovo „Růžinko má“, Křížkovského „Utonulou“, Pallovy „České tance“ a zvláště ze Zajcovy opery „Zrinský“ slavný sbor „U boj, u boj! mač iz toka bračo!“ Tu jsme obyčejně spustili forte, takže to končovalo mírným zákrokem ředitele z vedlejší ředitelny: „Ale hoši, jen tiše, tiše!“ —

Již odešli všichni tři kamarádi z mého kvarteta a jen vzpomínka na ně zůstává . . .

Pelhřimovská noc

*Náměstí tichem měří kroky
a lípy s kašnou mají strach,
sypou se jako mrtvé roky
na přesýpacích hodinách.
Čas zaryzlý má v zámcích klíček,
klíč plný rzi má od dvou bran,
stín padá do snů, do uliček,
má oční důlky dokořán.
Kdo teskně v noci naklání se
nad věže, domy se štítí,
snad hlava lunny v zlaté míse
či někdo v rubáš zašitý?
Sto let se v kruhu uzavírá,
na mrtvé živé nakonec
navrší jednou boží míra
a zatkne cár jak praporec.
Na bráně kozli odbíjejí
hodinu, čas i minulost,
dnes jsem tvůj, zítra jsem už její
ať živý jen či mrtvý host.
Ponocný troubí na tři strany.
Kam půlnoc po nás sáhne až?
Ten, jemuž zněly včera hrany,
na čtvrté straně drží stráž.
Ve škvíře noci je louč lunny,
podivný krčmář ji teď zhas,
blíží se, blíží čenich kuny
kuřátkům daným na pospas.*

P o z n á m k a :

Básník Jiří Suchánek je naší literatuře téměř neznám. V dopisu autorovi této poznámky napsal o genezi své básně: „Pokud jde o vznik básně, chci jen poznamenat, že vznikla za těžké válečné doby v r. 1944 při mých tehdy častějších zájezdech do Pelhřimova a na Křemešník. Tam jsem také slyšel pověst o stráži vždy posledního mrtvého na věži brány. Zatemnění, ticho náměstí s kašnou a ten noční přízrak nebezpečí odevšad, to byly komponenty, které poznamenaly vznik uvedené věci. Dodávám jen, že poprvé byla báseň otištěna v Lidových novinách z 8. ledna 1944.“
(5. ledna 1970.)

—jb—

JUDr. Josef H l o Ź e k

Studenti a sport

Že nikomu nic na světě zadarmo nepadne do klína, jest pravda odvěká a platí i o Pelhřimovu a jeho sportu, který vždy svou úrovní přesahoval rámec města a okresu a v mnohých odvětvích i rámec žup a krajů.

Aby tomu tak mohlo být, musily být k tomu ve městě soustavně vytvářeny podmínky, a to nejen v tomto, ale již i ve století minulém. Počátek byl dán založením gymnasia, které ve svých učebních osnovách mělo od samého začátku zařazen i tělocvik, nejprve jako nepovinný a později jako povinný předmět.

Účelem těchto řádků není však statistika a rozbor pracovní náplně tělocvičných hodin. To by mělo být předmětem samostatné kapitoly, podložené zachovanými snad gymnasiálními doklady. Jisté však je, že rámec osnov tělocviku za Rakouska-Uherska nemohl plně uspokojit přirozenou a z hlediska psychologického zdůvodněnou touhu mladých lidí po dobrovolné a předpisy nesešněrované vrozené soutěživosti a z ní vyplývající radosti z volného pohybu a vyžití ve hrách.

Tlak této touhy na pelhřimovskou veřejnost i profesorský sbor se začal projevoval velmi intenzívně zejména od vzniku vyššího gymnasia, v němž žáci posledních tříd konce minulého a počátku tohoto století byli propagátory a iniciátory všeho pokrokového snažení ve městě a bojovali proti zastaralým, nehygienickým předsudkům, proti šňerovačkám a přebujelé společenské škrobenosti, proti strachu ze slunce, mrazu, vody atd. a tím vytvářeli, mnohdy i nepřímo a neuvědoměle, příznivé předpoklady pro vznik a rozvoj sportu.

Mezi ně zajisté patřili: Otto Hostomský, Emil Žižka, Jan Malát, Vilém Pospíšil, Jan Fried, Karel Jun, Oskar Henn, Oskar Hermann, Karel Moudrý, Josef Švec, Ferdinand Stocký, Jaroslav Štěpánek, bratři Zieglarové, Dobiášové, Eduard Hájek, Rudolf Neuwirt, Bohumil Rokos, Josef Zahálka, František Vlasák, Benno Wertheimer, Jindřich Křepelka, František Váňa, Karel Dittrich, Karel Šrámek, bratři Gürlichové, Alois Brož a další.

Jako všude, tak i v Pelhřimově hledal sport cestu nejmenšího odporu. Touto cestou byly zimní sporty: bruslení, sáňkování a lyžaření. Z nich

první dva se staly v Pelhřimově velmi populární a našly mnoho příznivců.

Vodní náhon (vantroky) protékající městem umožňoval zřízení kluzišť na různých místech, jednou na louce pod škrobárnou, jindy na Stavově louce u Sadů, a místní tři rybníky, Strachov, Stráž a v Sadech, skýtaly každoročně dostatek kvalitního ledu pro nepřilíš kvalitní výkony bruslařské a krasobruslařské, ať již to byly zvraty, paragrafy či kroužkování ve dvojicích. Ono také nešlo o dosažení nějakých mistrovských výkonů, ale o zdravý pobyt na zdravém vzduchu, o navázání přátelských vztahů a radost z pohybu. A to pelhřimovští studenti pelhřimovské společnosti dávali a vyprovokovávali v míře co největší. Horší to již bylo s nákupem bruslí! Ne každému studentu byly cenově dostupné. Ale i tento problém byl alespoň částečně vyřešen. Pamatuji se, že v Hrnčířské ulici bydlel starý pán, bývalý Vídeňák, p. Veselý — pro jeho malou postavu jsme mu říkali Veselíček — a ten měl u sebe (ještě z Vídně) slušný sklad bruslí různých druhů, na šroubky i na řemínky, a rád se jich za nepatrnou úplatu zbavil. Tím se i on nepřímo zasloužil o rozvoj bruslení, zvláště těch nejmenších, pro něž byly kluzišťem i všechny zasněžené, zdupané a mrazem promrzlé ulice města.

Pro sáňkování byly v Pelhřimově podmínky přímo ideální. Tři silnice se prudce svažovaly k městu a říčce Bělé. Byly to silnice Pražská, Jihlavská a Vlášnická, jež v době, dokud nejezdila auta, nebyly zbavovány sněhu a tvořily spoj venkova s okresním městem koňskými saněmi, jež zpívaly rolničkami. A na těchto silnicích se po škole, po práci, o nedělích a svátcích scházel celý mladý Pelhřimov. Byly to dva nepřetržité proudy rohaček a saní, nepřetržité proudy veselí, radosti, smíchu a taškařic, jimž s porozuměním přihlížely špalíry dříve narozených. Všeobecnou pozornost na sebe později upoutávaly sice primitivní, ale přece jen první „b o b y“, totiž dlouhé rohačky říditelné volantem a brzdami, jež z kovových trubek zhotovil Míla Forejt a ze dřeva kluci Sukovi. Jejich jízda byla dvojnásob prudká, takže při jízdě po Jihlavské od Tří topolů zastavily se až za kostelem sv. Víta a z Pražské od Štěpánkovy stodoly až u Kamenného mostu. Byla to opravdu radostná odpůldne a radostné večery, jež zanikly rozvojem automobilismu a jež se nepodařilo v masovém měřítku obnovit ani zřízením umělého sjezdu na hřišti pro kopanou za Kalváii. Krásné vzpomínky na ně zůstanou však u starších Pelhřimáků v živé paměti.

Ve stínu těchto dvou zimních sportů bylo lyžování, pro něž v blízkosti města nebylo vhodných podmínek. Trochu lyžařský terén byl až u Olešné a Chválova. Pelhřimovští proto neměli v podstatě ani možnosti ani příležitosti dát se „nakazit“ tímto krásným sportem. Když se však po první světové válce a letech dalších i tento sport v Pelhřimově rozšířil [samotné gymnasium půjčovalo studentům lyže], setkal ses na Chválovském kopci nebo na Křemešníku či v Novém Rychnově s guvernérem Vi-

lémem Pospíšilem, který, kromě jiného, i ve svých více než sedmdesáti letech dojížděl na motorovém kole do Pelhřimova, aby si zahrál tenis.

Dík dlouholeté bruslařské tradici přijala pelhřimovská veřejnost velmi sympaticky kolem 30. let snahu studentů hrát hokej. Jeho průkopníky z řad studentů byli: Dostál, Pospíšil, Vůjtěch, Schüller, Soukup, Šmrha, bratři Kotsmichové, Trojan, Moudr, Eschner, Kotrnoch, Síma, Olda Strnad v čele s Karlem Prochem a řada dalších. V té době bylo již zásluhou spisovatele a pelhřimovského děkana F. B. Vaňka zřízeno a pravidelně udržováno na pozemku Lidové záložny za elektrárnou stabilní tzv. „národní kluziště“. Kde hrát tedy bylo, ale čím a v čem hrát, to nebylo. Hokejová výstroj byla drahá a studentům finančně nedostupná. Proto se až do zimy 1931/32 improvizovalo. Hrál se v teplácích a mnozí s vlastnoručně vyrobenými hokejkami. Elán a nadšení a také značný zájem veřejnosti přiměly správu „národního kluziště“ k tomu, že opatřila studentům potřebnou výstroj a vzala je pod „patronát“, který se dne 22. listopadu 1932 přeměnil na Hokejový klub Pelhřimov. Jeho výbor, kromě zástupců „národního kluziště“ taj. Dobrodinského a V. Šmída, se skládal pouze ze studentů. Brzy poté se sláva pelhřimovského, v podstatě studentského hokeje šířila (za předsednictví býv. žáka gymnasia dr. J. Hložka — pozn. red.) nezadržitelně po vlasti české, moravské i slovenské. Byly navázány styky a v Pelhřimově hrána přátelská utkání s ligovými mužstvy (LTC Praha, Sparta Praha, s Bratislavou, Bářskou Bystricí) i s družstvy Brna, Plzně, Č. Budějovic, Jihlavy, Hradce, Kolína, Písku, Tábora a dalších. Byly sezóny, kdy Pelhřimov sám bojoval o postup do první ligy ledního hokeje. Přitom získali velkou sportovní slávu mnozí „pelhřimovští studentové“, z nichž budtež zde jmenování alespoň Hanes Plocek, Honza Veselý, Robert Moudr, Volfík Mašát, který někdy Pelhřimovu vypomáhal, Jan Procházka, Kotsmichové, Joža Kubík, Ferda Roh a další.

Obecně známé zásluhy děkana Vaňka o pelhřimovský hokej a zkratka klubu HCP zavinily, že mnohde na cizích kluzištích bylo na naše studenty pokřikováno z davu: „Hokejisté Crista Pána.“ To však nebránilo tomu, aby z „ciziny“ přivázeli domů vítězné, často i dvojciferné výsledky. Strážci a ochránci brankové svatyně HCP z řad studentů byli: Jara Dostál, Standa Pech, Jara Burian, Josef Kožich, Zbyněk Vavřín a Mila Vaňha. Ti všichni byli výbornými brankáři (být hokejovým brankářem není žádná legrace), ale při vši úctě k jejich výkonům, přece jen je třeba spravedlivě říci, že ledový klid, bystrost a pohotovost Zbyňka Vavřína byly skoro nepřekonatelnou překážkou pro vstřelení gólů. Týmiž vlastnostmi se osvědčil i jako fotbalový brankář Marathonu.

Z letních sportů bylo nejstarší chodectví, neorganizovaně prováděné pelhřimovskými studenty snad již od samotného založení gymnasia. Nevím, kdo dal k němu podnět, ale snad to byl školský řád, který dovoloval studentům pobyt venku jen do určitých večerních hodin. Aby snad mohl být dán profesorskému sboru důkaz jeho dodržování, schá-

zeli se studenti v předvečerních hodinách na pelhřimovském náměstí, obcházel je kolem dokola po chodnících a dali tak základ k pelhřimovské specifitě, k pelhřimovskému „korzo“. Byly to dva každodenní večerní a každosváteční (po exhortě) protisměrné proudy mladých lidí, protkané vzájemnými pozdravy a hřejivými pohledy. Statistika, která by říkala, kolik takto navázaných „očních“ poměrů skončilo manželstvím, by byla jistě zajímavá. A do tohoto korza se postupně zapojovali nejen starší občané a starší žáci a žákyně ostatních škol, zejména rodinné, ale i návštěvníci Pelhřimova, které z nádraží přivázely na náměstí omnibusy (a později autobusy) hotelů u Martinců, Procházků, Slávie, Záložny a Grandu. Korzo, to byly téměř dvě hodiny chůze denně, a tu, podle lékařských dobrozdání, zdravotní stav člověka nutně vyžaduje. Je proto škoda, že toto korzo zaniklo a že pelhřimovské náměstí bývá nyní po skončení denního ruchu večer téměř liduprázdné.

Pro posílení a udržení zdraví pěstovali a propagovali studenti ode dávna turistiku, a to jak pěší, tak na kolech. Byly to jednak výlety organizované školou a jednotlivými třídami, jednak skupinami jednotlivců (Karel Polesný, Jan Friedl, Karel Jun, bratři Zieglerovi, Jaroslav Štěpánek, František Vlasák, B. Wertheimer, bratři Fárové, Špilarovi, Jan Vála a jiní) a dále akademickým spolkem Štítný, později Spolkem bývalých žáků gymnasia a jeho tenisovým odborem. Vzpomínám si, že jsme se jako terciáni (Křikava, Jilek, Müller, Turek, Hložek) vydali o prázdninách na 14denní pěší túru Šumavou. Skončili jsme v Plzni, kde jsme se potkali s předobrym panem prof. Václavem Šebkem. Jako dnes vidím jeho úžasem rozšířené oči nad odvážným a pro něho nepochopitelným naším putováním. Jako dnes slyším jeho upřímné a starostlivé rady, jak se máme chovat a chodit v nám prý dosud neznámém a nebezpečném ruchu velkoměsta. Co říkal dobrý pan profesor když o dva roky později tatáž, resp. podobná skupina kvintánů se pustila „nazdařbůh“ až do Paříže, to nevím. Pěší turistika mezi studenty vždy žila a je škoda, že i u nich je v poslední době zatlačována motorismem do pozadí.

Dalším letním sportem, při jehož založení a provozu studenti více než asistovali, byl tenis. Stalo se tak v r. 1906. Před tím se hrával jen příležitostně na „Dětské louce“ v sadech a na Pražské. Na vybudování definitivního dvorce na pravém břehu říčky Bělé se ze studentů aktivně podíleli bratři Zieglerové, Bohumil Rokos, Beno Wertheimer, František Vlasák, Václav Gürlich a jejich kamarádi. Kromě nich hráli před první světovou válkou tenis ještě bratři Fárové, Špilarovi, Polesní, Jaroslav Paulík, Josef Roudný, Jiří Gürlich a další.

Tenis byl v té době i za první republiky záležitostí více společenskou než sportovní a byl poměrně drahý.

Proto si studenti a vysokoškoláci vybudovali brigádnicky pod hlavičkou Spolku bývalých žáků gymnasia po r. 1926 na Marathonu, na prostranství za pokladnou (tehdy tam ještě nebyly kabiny) písčitého tenisový

dvorec. Ten byl denně obsazen více jak 40 adepty obojího pohlaví. S tají tenisového kumštu je občas seznamoval stipendijní hráč SK Pelhřimova Vašek Halík. Talentů tam bylo dost a ti byli pak přijati jako stipendisté na dvorce v sadech a během doby se zasloužili o zdemokratizování tenisového života ve městě a o vhodné stavební úpravy a neustálé rozšiřování kurtů. Byla by to hezká řádka jmen slušných tenistů, kteří vyrostli na studentském dvorci za Kalvárií. Budu z nich proto jmenovat jen tři nesporně nejtalentovanější, a to Zdeňka Musila, Mírka Hrubého a Jaru Kubece, kteří pak jako hráči SK Pelhřimova spolu s Hanesem Plockem, Horynou, dr. Wertheimerem a Křečanem získávali Pelhřimovu cenná vítězství v turnajových i mistrovských utkáních a spolu s řadou dobrovolných funkcionářů, bývalých žáků gymnasia a s ohledem na dlouholetou tenisovu tradici přispěli k uskutečnění a zdárnému průběhu 27 ročníků turnaje O pohár Českomoravské vysočiny — mnohdy za účasti dejvis-kapových reprezentantů i mezinárodní (Austrálie) — a 16 ročníků Celostátního turnaje žactva, hraných někdy i jako přebor republiky. Letos bude hrán již jeho 17. ročník. Tenis tedy vznikl v Pelhřimově jako záležitost mladých a jako takový i dnes v Pelhřimově žije.

Studenti se též pod hlavičkou Spolku bývalých žáků gymnasia zasloužili o propagaci košíkové, odbíjené a lehké atletiky. Tyto sporty sice neprovozovali pravidelně a souběžně, ale svou činností je uvedli v život a dali jim i materiální základy vybudováním hřišť a atletické dráhy na Sokolském stadiónu. Z nadšených propagátorů lehké atletiky je nutno jmenovat alespoň Karla Hrbka (běhá dnes ve svých 71 letech závodně v kategorii seniorů), Láďu Fáru (zasloužil se svého času i o ženskou házenou), Jiřího Hostomského, Josefa Paclíka, Josefa Ježka, bratry Hložkovy a Karla Lázničku.

Plavectví se v Pelhřimově nikdy neprovozovalo soutěžně. Bylo to pravděpodobně zaviněno tím, že na Českomoravské vysočině je teplá letní sezóna poměrně krátká a mimo to měli studenti pro koupání oficiálně určeno místo v Podolcích pod jezem náhonu do perleťárny, jež se pro plavání vůbec nehodilo. Koupávali se proto potají v blízkých rybnících, zejména ve Stráži, Medenicí, a později též při nedělních výletech v krásném a čistém rybníku Hejlov u Vlásenice a Ondřejova. Potřeba kryté plovárny s ohřívanou vodou byla jen částečně vyřešena malým krytým bazénem v chlapeckých školách, postaveném v prvních letech republiky. Tento bazén přispěl sice vydatně školní výuce plavání, ale svými rozměry sportovní plavectví neumožňoval. Snad při výstavbě nové tělocvičny, která již byla zahájena, bude i tento problém v Pelhřimově vyřešen.

Nebylo jistě osobní vinou profesorského sboru a pelhřimovské veřejnosti, že za Rakouska-Uherska nebyl s představou důstojnosti studenta slučitelný dospívající mladík v košili a trenýrkách, pobíhající a bojující na zeleném trávníku o kulatý předmět, jemuž se říkalo fotbalový míč.

Šlo o obecně platné nazírání společnosti, poplatné tehdejšímu zaběhlému způsobu života ve všech městech naší vlasti, tedy i v Pelhřimově. Je vyznávali a jeho zastánci byli, myslím, téměř všichni staří profesori z doby minulého století. Pamatuji se a z vlastní zkušenosti vím, že p. ředitel Třesohlavý — jemuž studenti musí být vděční za opravdu dobré základy v latině, řečtině a češtině, za správně kladený důraz na předložky — poslal mnohého studenta domů pro tvrdý límeček a kravatu, přišel-li v létě do školy v rozhalence. „Utrhl jste se od cirkusu, studente?“ to bývalo jeho pravidelné oslovení provinilce.

Do těchto představ o důstojnosti studenta vnesli značné trhliny mladí profesori, kteří přišli do Pelhřimova po roce 1910, jako prof. Lír, Kalles, dr. Šedivý. Ti při svých vysokoškolských studiích prošli již „ozáření“ sportovním děním velkoměst a byli proto k sportovnímu snažení studentů tolerantní. „Zelenou“ však dostala studentská kopaná až v očích prof. J. Vančury, a zejména pak Antonína Valenty, který jako tělocvikář i v hodinách tělocviku potají učil studenty pravidlům kopané a technickému ovládnání míče. Poněvadž našel mezi studenty řadu talentů (Polesný, Špilar, Vála, Sekava, Fric, Krajíc, Střechovský, Brdička, Holý, Postranecký a další), uskutečnil s nimi v rámci školního výletu, tuším v r. 1914, první meziměstské studentské utkání v kopané v J. Hradci, v němž Pelhřimov zvítězil. První světová válka a „narukování“ prof. Valenty přerušily tuto činnost. Bylo v ní pokračováno až po jeho návratu z vojny v r. 1916. Jeho zásluhou bylo, že byl v r. 1919 ustaven při SK Pelhřimov oddíl kopané, složený převážně ze studentů a bývalých studentů. Byli v něm, pokud si pamatuji, Křečan, Petr Mach, Miroslav Špilar, Lepič, František Fára, Paleček, Chmelík, Vratislav Fára, Láďa Fára, Tobiášek a Jan Kratochvíl. V brance několikrát chytal dr. Wertheimer a na pravém křídle „šikovným driblinkem“ mezi stromořadím lip, jež plochu hřiště na Pražské narušovalo, udivoval bratr profesora Valenty Hugo Valenta.

V té době, dokud ještě nebylo vybudováno hřiště za Kalvárií, byl prof. Vančura věrným divákem a návštěvníkem kopané. Pak jsme se my studenti předbíhávali, abychom mu do okna jeho bytu na náměstí co nejdříve po utkání oznámili výsledek, který on podle slyšitelného jásootu ze hřiště jen odhadoval. Mám dojem, že nám za to byl opravdu vděčný. Po založení samostatného fotbalového klubu AFK Marathon spolupráce se studenty neustala. Kromě shora jmenovaných hájili barvy Marathonu Hojer, Voves, Schreyerové, Halík, Vacek, Hložkové, Hotovcové, Paroulkové, Kotsmichové, Zámek, Pospíšil, Oldřich Strnad, Holub, Miloš Crhán, Pavlů, Zbyněk Vavřín, Honza Veselý, Jiří Povolný, Josef Kubík, Jan Procházka a další.

Kromě toho hráli studenti ve vlastních studentských jedenáctkách pod hlavičkou gymnasiální samosprávy. Mám před sebou fotografii studentské jedenáctky z r. 1925, jež dosahovala slušné fotbalové úrovně. Jsou na ní od leva: Václav Hložek, Vytejček, Vavroušek, Paroulek, Va-

cek, Bronec (brankář), Halík, Svatoš, Stanislav Hotovec, Josef Hložek a Halbych. Schází Karel Schreyer, který v té době chytal již za první mužstvo Marathonu.

Ze studentů staré generace dosáhli největší popularity, slávy a kvality Sekava, Jan Kratochvíl a bratři Fárové, z mladší generace pak Honza Veselý, Josef Kubík, Kožich a Miloš Crhán. O těch nejmladších a současných aktivních fotbalistech pochopitelně pomlčím.

Je přirozené, že všechno to studentské sportovní snažení a dění bylo spojeno s řadou překážek a obětí, s řadou událostí a epizodek, někdy veselých, jindy smutných. Dalo by se o nich hodně napsat. Myslím však, že se některá z nich objeví v ostatních vzpomínkových příspěvcích Památníku. O jednom však v této stati pomlčet nelze. Jsou to pseudonymy. Mnohým se totiž stávalo, že byli po úspěchu na hřišti hned druhý den vyvoláni třeba z češtiny s tímto nebo podobným úvodem: „Sport, ten — zdá se — ovládáte dobře. Uvidíme, jak jste silný v literatuře. Řekněte nám, co víte o . . .“ Aby k tomu nedocházelo, byli studenti na sestavách ve vývěsních skříňkách a ve sportovních referátech uváděni pod krycími jmény jako např. Banán, Begem, Pepa, Hanes, Honza, Jožka apod.

Jo, ono nic na světě nikomu zadarmo nespadlo do klína, ani Pelhřimovu sport, ani studentům uspokojení z dobře konané užitečné sportovní práce, ani sportovní sláva. Ale s nimi a kromě nich nacházeli vždy studenti ve svém snažení plné náruče chlapského, upřímného sportovního přátelství se sportovci nestudenty a jejich příznivci, ať již to byli Standa Tříška, Standa Martinů, Karel Červenka, Prchal (hrál pak za Rapid Vídeň), Hugo Kratochvíl, Dědek, Zelenka, Metzl, Bauer, Horáček, Tonda Bártů, Jiráček, bratři Lichkové z generace nejstarších, anebo Matas, Kural, Pacnerové, Larvové, Havel, zvaný Perbako, Jara Cerhán, Josef a Miloš Crhánovi, Vaverka, Hrobský, Franta Veselý, Holub, Šeda a Sopinka Kovářovi, Göbr Plocek, Toufar, Mila Krása, Josef Šimůnek, Honza Zíka, Čenda Dub, Miksa, Jachek, Pípal, Rejna, Odstrčilík, Čekalové, Kamil Doležal, Rataj, ing. Kovář, Řáda, Pahr a další, včetně dobrovolných funkcionářů všech sportovních klubů a Spolku bývalých žáků gymnasia.

A takové přátelství sportem získávat a o ně sportem bojovat je jistě záslužná a nejvyšší potřebná práce.

Vždyť sport je a měl by vždy být tím elickým prvkem mezi lidmi a národy.

Pelhřimovské gymnasium v letech 1945-1970

Starší práce o dějinách pelhřimovského školství¹⁾ ukazují na historii dávnou a bohatou. Protože toto období je vcelku uspokojivě zachyceno, půjde mi v tomto pojednání o léta 1945—70, léta velmi pestrá a proměnlivá. Vzpomínáme-li tu stého výročí gymnasia v Pelhřimově, pak máme na mysli dobu od r. 1871, kdy bylo opět zřízeno v Pelhřimově obecní nižší gymnasium reálné, které se stalo od r. 1885—86 gymnasiem vyšším. V r. 1893 bylo zestátněno. Jeho historii obsahují především výroční zprávy gymnasia, písemné prameny uložené převážně v okresním archívu (zámek Červená Řečice) a jubilejní sborníky, z nichž je významný sborník k 75. výročí založení gymnasia, který připravil k tisku prof. Josef Beránek.²⁾ Je správné, že řada ústavů připomíná svou historii, své tradice, profesory, kteří na nich působili, i vynikající žáky, kteří odtud vyšli. Příkladem nám tu mohou být některé vzorně zpracované publikace jihočeské.³⁾

Chceme-li porozumět vývoji střední školy v Pelhřimově ve vymezeném období, pak je nutno provést exkurzi do historie pedagogického myšlení v této době. Jeho proměny se odrážejí v proměnách školy. Nemůže jít samozřejmě o vyčerpávající pohled, který je ostatně dluhem, ale o nástin, který poslouží k pochopení doby.

1. ČESKOSLOVENSKÉ ŠKOLSTVÍ V LETECH 1945—70

Od r. 1945 se rozvíjel v politickém kolbišti boj o jednotnou školu. Košický vládní program byl obecnou platformou, o jejíž výklad se vedly spory. Komunisté se tu střetávali zejména s koncepcí J. Stránského, který vedl resort sociální péče na ministerstvu školství.⁴⁾ V pedagogické teorii padesátých let je významné přenášení sovětských zkušeností, od r. 1950 vychází „Sovětská věda — pedagogika — psychologie“, vydávaná Čs. institutem v Praze, od r. 1951 časopis *Pedagogika*, který je tribunou těch pedagogů, jejichž jména jsou trvale spojena se změnami v československém školství: O. Chlupa, Zd. Nejedlého, B. Kujala, O. Pavlíka, M. Cípra a dalších.

O. Pavlík vidí v článku „Některé úkoly školy a pedagogiky po zasedání ÚV KSČ“⁵⁾ hlavní škody na našich školách v tom, že se „značná část učitelstva dosud nevymanila z vlivu reakčních, buržoazních pedagogických teorií. Tyto teorie mají dokonce své zastánce i na pedagogických fakultách a gymnasiích, kde se připravuje mladý učitelský dorost . . .“

B. Kujal mluví o „liberalistické roztříštěnosti a libovůli ve věcech výchovy“.⁶⁾

Tím si vysvětlíme pedagogickou reformu z r. 1953.

Úkoly této školy formuloval Otakar Chlup takto: „ . . . je dokončiti všeobecné vzdělání, kterého potřebuje člověk v budoucím životě v socialistickém společenství, jež se má státi nejvyšším stupněm historického vývoje. Z tohoto hlediska, z hlediska potřeb výroby, kultury a požadavků socialismu bude třetí stupeň jednotné školy v nedaleké budoucnosti povinný pro veškerou mládež. Specifický úkol vzdělání na třetím stupni je teoretické prohloubení všech poznatků, které si mládež přináší ze školy národní a z osmiletky.“⁷⁾

To je zároveň doba, v níž se prosazuje koncepce tzv. polytechnického vzdělání.⁸⁾ Jednotná všeobecně vzdělávací škola má nahradit starou třídně zaměřenou školu a má být dovršením změn z r. 1953. Vedle přípravy na studium vysokoškolské má škola umožnit i přípravu k praktickému životu. Pedagogická teorie té doby zdůrazňovala zvládnutí základního učiva, systém polytechnické výchovy a mravní výchovu v duchu teorie komunistické výchovy tak, jak ji řešila sovětská i naše pedagogika.

Neujasněné zůstávaly: rozsah učiva, jeho obtížnost, uspořádání a organizace žákova života, pedagogická kvalita vyučování, jak to charakterizoval M. Cipro v článku „Patnáct let československého školství“.⁹⁾

Na školu — v začátku šedesátých let — však silně doléhal tlak praxe a projevy toho, co se obvykle shrnovalo pod pojem „vědeckotechnická revoluce“. Školský systém se zjevně opožďoval. Proto se tehdy začínalo diskutovat o „problémech poslání a obsahu střední všeobecně vzdělávací školy“. Cílem bylo vychovat tu „pracovníka nového typu se znalostí základů výroby, se širokým rozhledem, aby mohl dosáhnout vysoké kvalifikace“. (St. Mařan: „Problémy poslání a obsahu střední všeobecně vzdělávací školy“.)¹⁰⁾

Proto se objevují návrhy připouštějící vedle všeobecného typu SVVŠ i typy specializovanější, diferencovanější. Vzdělání se má realizovat jednak v oblasti společenských věd, jednak jako matematicko-přírodovědné. Odtud má plynout i diferenciacce učebního plánu. Další vývoj střední všeobecně vzdělávací školy jde tímto směrem. V době, kdy vzniká tento text, se diskutuje o přestavbě — o pojetí — základního školství. Je jisté, že nelze vytvářet střední školství bez reformy školství základního. Je otázkou, zda by pomohl pouhý návrat ke starším a vyzkoušeným formám „gymnasií“. Ale to je již věcí budoucnosti, která dosavadní školské změny prověří právě tak, jako prověřila všechny změny, kterými školství od r. 1945 prošlo.

Tyto peripetie se samozřejmě odrážely ve vývoji střední školy, Státního reálného gymnasia plk. Jiřího Ševce. Nelze dnes zjistit řadu konkrétních podrobností o tom, nedostává se nám pramenů. Ve škole samozřejmě nevznikaly žádné teoreticky pojaté projekty, škola byla spíše zrcadlem, v němž se pohyb v těchto vysokých kruzích uplatňoval. Drobné zkušenosti, které byly občas z tohoto prostředí publikovány, spíše se snažily naznačit, jak se to dělá v Pelhřimově. Z tohoto hlediska je

významný rotaprintový časopis „Pedagogický zpravodaj učitelstva pelhřimovského okresu“, v němž Anna Hrabětová v úvodníku k 1. číslu (1951, vydával Okresní pedagogický sbor v Pelhřimově a místní skupina Svazu zaměstnanců školství a osvěty) vymezuje účel tohoto periodika: „V našem zpravodaji se má zrcadlit život škol na našem okrese, výsledky učitelské práce a konkrétní zkušenosti našich soudruhů.“ Řešily se tu otázky nejrůznější (propadání žáků, kroužky, činnost OPS, rozličné soutěže, rozbory žákovských chyb aj.). Jak žila střední škola v Pelhřimově, tu chybí a dovídáme se o ní spíše jen nepřímo.

Hlavními prameny ke zpracování tohoto období jsou školní kroniky,¹¹⁾ dobový tisk (zejména jihlavská Jiskra, Pelhřimovské noviny a Nástup) a vzpomínky. Zápisy ve školních kronikách se vyznačují bezprostředností, zejména z období ředitelky Anny Hrabětové; ukazuje se výhodnější psát okrajové, marginální poznámky pro větší přehlednost a užitečnost podrobného vedení školních kronik. I tak zůstává ještě mnoho zajímavých událostí nezachycených.

2. GYMNASIUM OD R. 1946 DO R. 1953

První měsíce po květnu 1945 byly dobou spontánního národního a budovatelského nadšení. V historické literatuře je dokonce zmínka o vytvoření studentské pelhřimovské legie.¹²⁾

„Všední dny“ nového školního roku 1945—46 byly vyplněny i výpomocí studentů v zemědělství, byly pro ně organizovány i ošacovací akce Unrry. Pracovní výpomoc organizoval Úřad ochrany práce v Pelhřimově a studenti pomáhali na brigádách také v Rolnickém družstvu.

Do této doby spadá také příprava jubilejních oslav 75. výročí obnovení pelhřimovského gymnasia, které v této době neslo svůj název „Reálné gymnasium plk. J. J. Ševce“. Připravoval se sjezd všech žáků na dny 27. října a 28. října 1946. Program odpovídal tradici ústavu.

Gymnasium nemělo v té době ředitele. Zastupujícím ředitelem — správcem r. g. — byl dr. Jindřich Šmída. A tak byl na ředitelské místo vypsán konkurs, kterého se zúčastnilo 13 žadatelů. Bylo pak sestaveno „terno-pořadí“ a v něm byli zastoupeni: 1. prof. Josef Beránek, 2. dr. Josef Panocha, 3. dr. Jindřich Šmída.

Ředitelem se pak stal dr. Jindřich Šmída. S jeho jménem je spojen poválečný a velmi dramatický vývoj školy. Školní kronika z té doby přináší mnoho údajů o sportovních akcích, o kakaové akci aj. Je stručná v popisu únorových událostí r. 1948. Zmiňuje se jen o vytvoření studentského akčního výboru (5. března 1948). V této době bylo i pelhřimovské studentstvo vzrušeno diskusemi a spory kolem prvního zákona o jednotné škole. I to je popsáno kuse: 22. dubna 1948 byl nový zákon oslaven, k žákům I.—IV. tříd promluvila odb. učitelka Anna Hrabětová, krátký proslov měl také prof. Jaroslav Burian.

Dr. Jindřich Šmída byl při volbách 30. května 1948 zvolen poslancem za KSČ za kraj Táborský.

Podle nového školského zákona ubyly gymnasiu tři třídy, zůstal název (Reálné gymnasium plk. J. J. Ševce“. Na začátku nového školního roku 1948—49 oznámil ředitel školy vlastizrádný čin: tři žáci, Oldřich Špilar, Josef Svoboda a Stanislav Maršík, přešli státní hranici ČSR. Sbor jednohlasně odsoudil jejich čin a byli v důsledku tohoto usnesení vyloučeni ze školy.

Škola plnila sběr, brigády, účastnila se oslav (manifestace za mír, 1. máje), přednášek a na vysoké úrovni zůstává sportovní činnost.

13. srpna 1949 se jednalo o umístění ústavu s ohledem na sociálně-zdravotní školu, umístěnou v gymnasijské budově. Gymnasium zůstává, jeho titul se již přestává uvádět. Je to s ohledem na společenský vývoj u nás: nastupuje období padesátých let. V těchto letech je příznačně akceptován podíl studentů-členů mládežnických organizací na správě školy. Proto také v březnu 1950 je stylizován závazek školské skupiny ČSM: Hlavní úkol na školách vidí školská skupina ČSM ve zlepšení prospěchu žáků. Žáci se zavazují, že zlepší prospěch z 2,6 na 2,4, že se budou starat o růst politické úrovně v politických kroužcích, že budou získávat odznaky FO, že budou spolupracovat s profesorským sborem, s patronátním závodem a že budou vyvíjet sportovní činnost.

Do této doby spadá návštěva slovenských gymnastů v rámci družby škol. 38členná výprava studentů z gymnasia ve Zlatých Moravcích navštívila Pelhřimov 22. listopadu 1950.

V této době odchází ze školy dr. Jindřich Šmída (stal se náměstkem ministra školství) a funkcí ředitele gymnasia je pověřen profesor gymnasia v Ledči nad Sázavou Rudolf Řasa. Ten se stává také předsedou závodního výboru KSČ.

R. 1953 je přijat další školský zákon o vytvoření jedenáctileté střední školy.

3. DOBA JSŠ V PELHŘIMOVĚ

Zařízení gymnasia se přestěhovalo do budovy chlapecké školy, v budově bývalého gymnasia zůstala V. a čtyři VI. třídy základní školy. Nyní je správné mluvit o mamutí škole, jejíž ředitelkou se stala Anna Hrabětová, zástupci Josef Chalupa a František Vopálenský, předtím ředitel střední školy ve Vyskytně.

Zdravotní školu město ztrácí, je přemístěna do Třebíče. Ve školní kronice jsou z těchto let podrobné zápisy z pera Anny Hrabětové, registrující události za každý měsíc. Poznámávám pro charakteristiku té doby, že byla zřízena 9. třída pro pracující, v níž z původních 16 žáků zůstali jen 4. Další nábor zklamal. Přestěhování školy do budovy chlapeckých škol není možno jednoznačně kvalifikovat jako klad, zejména ne proto, že poměrně dobře vybavená škola ztrácí řadu pomůcek, zvláště ní je v této spojitosti osud profesorské knihovny, která utrpěla velké ztráty stěhováním.

Škola je v této době citlivým barometrem doby: pracovní schůze, dopisování, metodická sdružení, spojení, budovatelská práce školy, léčivé byliny . . . to všechno škola plní. Technický výcvik žáků probíhá v Agrostroji a jako by naznačoval tento vývoj pozdější příklon k polytechnizaci vzdělání.

Uprostřed padesátých let tu vznikají dvě práce. Stanislav Razima píše práci geografického charakteru, Zeměpisný obraz Pelhřimovska, Marie Štíchová pak Minulost Pelhřimovska v dějepisném vyučování. Obě dílka se stávají cenným příspěvkem k regionálním dějinám geografie.

Od školního roku 1958—59 nastává personální změna. Ředitelem školy se stal prof. Josef Chalupa, jeho zástupcem Václav Macák. Anna Hrabětová odchází do starobního důchodu.

Tato doba je plna úsilí o spojení školy se životem, o sblížení školy s výrobou. Josef Chalupa píše do Pelhřimovských novin 4. září 1958 článek „Vstříc novému školnímu roku“, kde toto úsilí obhazuje a ukazuje na možnosti v Pelhřimově při jeho uplatnění. Pelhřimovské noviny jsou místem, kam ředitel školy sám píše a kam píše i řada dopisovatelů dalších, především žáků JŠŠ. Tak v článku „Studenti v továrně“ (dopisovatel PN) se píše: „Žákyně 10. tříd JŠŠ v Pelhřimově se přihlásily do manuální práce do zdejší kartáčovny. Navštěvují závod každý čtvrtek odpoledne. Jejich vedoucím je s. Antonín Matějka, který se snaží, aby žákyně dělaly svou práci co nejlépe. Při práci je třeba pracovního obleku. I v tom jim vypomohl závod DUP v Pelhřimově. Závodní výbor DUP jim daroval plátno na zástěry a šičky zástěry ušily. Žákyně jedenáctileté střední školy děkují touto cestou závodnímu výboru a soudružkám z DUP za jejich obětavou práci pro polytechnickou výchovu mladé generace.“

Škola se chystala na provádění přestavby školství. Do školního roku 1959—60 jde s heslem „Škola se životem“. Proto je také v Pelhřimovských novinách programový článek „Jak letos na školách“ (PN, 10. září 1959), který chápe přestavbu školství především přes provádění výrobní praxe v Agrostroji a ve Spojených kartáčovnách. V podobném duchu je dřívější článek Pelhřimovských novin „Studenti příkladem!“ (17. září 1959).

Školu ovlivnila i správní reforma v r. 1960, kdy vznikl nový okres Pelhřimov. Pelhřimovsko se stalo součástí Jihočeského kraje, získalo oblasti Pacovska, Kamenicka a Humpolecka. Ve střediscích těchto oblastí byly ovšem střední všeobecně vzdělávací školy, takže odtud nebylo možné očekávat příliv studentů do Pelhřimova.

V této době došlo také k přestěhování pelhřimovské profesorské knihovny z budovy bývalého gymnasia do budovy soudu. Toto stěhování zajišťovali profesoři Chod a Tomášek, a není jejich vinou, že právě toto provizorní řešení vedlo ke značným kulturním ztrátám: knihovna ztratila mnoho cenných svazků, zejména tisků z doby obrozenecké,

takže je paradoxní, že např. se nedochovaly ani výroční zprávy gymnasia na škole. Řada knih byla vyřazena, předána do jiných knihoven a do okresního archívu.

Éra „Střední všeobecně vzdělávací škola v Pelhřimově“, to jsou léta šedesátá. Třetí svazek školní kroniky je zachycuje, chybí však období let 1960—64.

Na začátku tohoto období se prosazovaly zásady komunistické výchovy v pojetí závěrů na zasedání ÚV KSČ 21. a 22. října 1964. V Pelhřimově se v této době projevil tísnivý nedostatek učelien. Od školního roku 1963—64 tu byl zahájen první ročník Večerní university marxismu-leninismu (VUML). O prázdninách r. 1964 tu probíhaly větší opravy obou budov školy.

V čele školy byl ředitel Josef Chalupa se zástupci Václavem Macákem a Jaroslavem Burianem.

První kvalifikační zkoušky (výrobní praxe) probíhají úspěšně: studenti je skládají ze zemědělské výroby a pak ve Spojených kartáčovnách a v Agrostroji. Pelhřimovská studentka Věra Havránková, která začala otiskovat své verše v rubrice „Z prací autorů našeho okresu“ v okresních novinách *Nástup*, píše častušku začínající veršem: „Milí páni kartáčníci . . .“ Do *Nástupu* rovněž přispěla článkem „Pane mistr, vřelé díky, jsme dobrými kartáčníky“ (*Nástup* 18. února 1965).

Škola se podílí na kulturním i společenském životě města: je pořádána „Rodičovská universita“, studenti se účastní koncertů *Záboje*, které obvykle zahajují Pelhřimovské kulturní léto, celostátní oslavy v partyzánské obci Mnichu (v r. 1965), matematických olympiád.

7. dubna umírá jeden z významných pelhřimovských profesorů RNDr. Jan Fried.¹³⁾

Toho roku jsou také první maturitní zkoušky. Účastní se jich zástupce Agrostroje.

Škola připravuje příslušníky VB k externí maturitě. Pelhřimovsko zahajuje družbu s okresem Dolný Kubín a také zástupci školy se účastní *Hviezdoslavova Kubína*. Ředitel o řadě akcí píše do *Nástupu*, do pelhřimovského *Kováka*, časopisu zaměstnanců pelhřimovského Agrostroje. Začíná se velký společenský pohyb, který doléhá i sem, do Pelhřimova a do školy: jsou besedy *Strana hovoří s mládeží*, na škole vzniká *Svaz mladých*, rozvíjí se tradice dopisování se studenty i z dalekých zemí (Japonsko, anglicky aj.). Zároveň opadá i dosavadní zájem o záležitosti méně důležité: zajišťování prázdninové aktivity studentů.

Na začátku školního roku 1966—67 je škola zaujata vojenským cvičením armád *Varšavské smlouvy* „*Vltava*“, škola připravila pásmo k 17. listopadu a využila tu přímých účastníků studentského odboje (Alois Chod, Jaroslav Burian) a zajela s ním dokonce do Kamenice nad Lipou.

Hodně se diskutovalo o modernizaci školy a pelhřimovská SVVŠ dostává v té době jazykovou laboratoř.

Novinkou jsou i volné soboty na školách, zatím jen střídavě. Škola zůstala pod jednou správou až do odchodu ředitele Josefa Chalupy. Ve školním roce 1967—68 již nebyli přijímáni studenti do prvních ročníků v Kamenici nad Lipou a v Pacově, tyto střední školy se měly zrušit. Proto také profesori z těchto škol (J. Bílek, Al. Bruch a Lad. Vojna) posílili pelhřimovskou SVVŠ. Historie těchto škol však není uzavřena. Do prvních ročníků se tam přijímali žáci zase v následujícím školním roce. Do Pelhřimova přišli někteří studenti z Kamenicka a Pacovska. Ředitel Josef Chalupa odešel do penze, věnoval se v rámci mimoškolní činnosti práci v tělovýchově. Pak následovaly velké změny: do budovy se přestěhovaly 1.—5. třídy ZDŠ, došlo ke zrušení sborovny. Profesori mají kabinety. Část inventáře školy přešla na ZDŠ. Od školního roku 1968—69 tu vznikla i první třída gymnasiijního typu.

Ředitelem se stal prof. Jaroslav Burian a ve škole se začal zkoušet nový způsob řízení, tzv. týmový. Členy týmu jsou prof. J. Kynčlová a St. Razima. Ohlasy událostí, kterými žil celý národ (leden 1968, srpen 1968 aj.), jsou patrné samozřejmě i ve škole.

Poznámky:

1) RNDr. Jan Fried, Pelhřimov v době obnovení gymnasia r. 1871, Památník státního reálného gymnasia plukovníka J. Ševce v Pelhřimově, Pelhřimov 1946, str. 98—106. Srovn. též: Vojtěch Cvek, Od starého gymnasia k přítomnosti, Nástup 10. října 1963.

2) Památník státního reálného gymnasia . . . ibid.

3) 100 let gymnasia v Třeboni. Příspěvky k dějinám Třeboně, vyd. MěstNV v Třeboni 1968, str. 196 + příl. Též Sto let prvního českého gymnasia a střední všeobecně vzdělávací školy v Českých Budějovicích (1868—1968), srpen 1968.

4) Jiří Loukotka, Boj KSČ za socialistickou školu, Pedagogika, 1961, č. 2, str. 125 a násl.

5) O. Pavlík, Některé úkoly školy a pedagogiky po zasedání ÚV KSČ, Pedagogika, I., 1951, č. 1—2, str. 1.

6) B. Kujal, Usnesení předsednictva ústředního výboru KSČ o učebnicích — jasná směrnice naší cesty k socialistické škole, k socialistické výchově, Pedagogika, roč. I., č. 5—6, str. 268.

7) Otakar Chlup, Poznámky k jednotné škole všeobecně vzdělávací, Pedagogika č. 6, 1956, str. 653 a násl.

8) Josef Trajer, K podstatě polytechnického vyučování, Pedagogika č. 2, 1956, str. 172.

9) M. Cipro, Patnáct let československého školství, Pedagogika č. 3, 1960.

10) Stanislav Mařan, Problémy poslání a obsahu střední všeobecně vzdělávací školy.

11) Čerpal jsem ze tří: Prvním svazkem byla „kronika“ (s. . .), v níž je psáno od r. 1946 do r. 1953. Druhým je „Školní kronika střední školy chlapecké“, kde jsou vypsána léta 1949—1960. A třetím pak „Kronika“, kde jsou zachycena léta 1964—1968.

12) Hana Kráčmerová v časopise Dějiny a současnost aj.

13) Josef Bílek, Za RNDr. Janem Friedem, Jihočeský sborník historický, 1965, č. 1—22, str. 106—108.

Uzavírám čtvrt století pelhřimovské střední školy. Zdálo by se, že „druhým“ obnovením gymnasia v Pelhřimově se uzavírá kruh: skutečně, jde o významný krok v dějinách ústavu, který prošel tolika zvraty. Můžeme se tázat, jak se bude vyvíjet dál, můžeme si i přát — dnes především — kvalifikované řízení školství a jeho všestrannou podporu. Snad nás k podobným představám zavazuje i stoletá historie této školy.

Ani doba nejsoučasnejší nezůstala bez ohlasu mezi studenty a profesory gymnasia. Mám na mysli především jejich činnost, která se školní prací souvisí i nepřímou, práci společensko-kulturní a politickou.

Doba konsolidace politických poměrů se promítala do ústavu i činností Leninského svazu mladých, založeného v lednu 1970.

PhDr. Josef Bílek

Obnovení činnosti studentského orchestru (1945-1947)

K historii ústavu pelhřimovského gymnasia patří neodlučně kulturní činnost studentů.¹⁾ Jejich působení v divadle i v hudebním životě bychom mohli sledovat od samotného založení školy. V tomto příspěvku nám půjde o krátký časový úsek let 1945—1947. K jeho pochopení je však nutno alespoň heslovitě předeslat: první studentský orchestr tu založil prof. dr. Josef Theurer, jehož příchod do Pelhřimova v r. 1894 znamenal oživení činnosti Zábaje i hudební výchovy na gymnasiu. Založil studentský smyčcový orchestr, který měl vedle působení u sv. Víta mít i světský repertoár. Po Theurerově odchodu vedli orchestr Josef Kratochvíl (1896) a Jindřich Rataj. V r. 1898 vystoupil tento orchestr úspěšně na „duchovní komedii“ (Beethoven, Dvořák, Haydn atd.). Po smrti Jindřicha Rataje orchestr zanikl a byl obnoven až v r. 1910, kdy do Pelhřimova přišel prof. dr. Karel Polesný. V následujících desetiletích se na pelhřimovském gymnasiu rozvíjel hudební život, změnou však bylo rozhodnutí prof. Ladislava Tomáška v r. 1940 obnovit starou slávu studentského orchestru.²⁾ Orchestr se po pilném cvičení, po shánění peněz a opisování not představil pelhřimovské veřejnosti na hudebním večeru v Národním domě. Když 12. března 1941 navštívil gymnasium odborný inspektor zpěvu pro Čechy a Moravu Oldřich Hilmera, byl velmi spokojen tím, jak studenti interpretovali Suppého „Lehkou kavalerii“, Smetanovu polku „Našim děvám“, Košťálkův pochod „Elektrofilm“, Dvořákův valčík „A-dur“. Studentská samospráva žádala městskou radu, spořitelnu a lidovou záložnu o peněžní podporu. 4. dubna měli studenti další veřejné vystoupení. Pro nadšení obecnosti musely být některé skladby opakovány (první valčík od Ant. Dvořáka, předehra k Smetanově opeře „Hubička“). Úspěch měly i české

a moravské národní písně v podání studentského orchestru. O prázdninách r. 1941 si studenti vyjednávali sami koncertní vystoupení v okolních městech (Kamenice n. L., Pacov, kam přímo dojeli v čele s dirigentem prof. L. Tomáškem na kolech; v úvahu připadal Humpolec, Tábor, Soběslav). Orchester měl již dobré obsazení (nástroje: 1. a 2. housle, viola, cello, klavír, harmonium, hoboj, flétna, trombon, trubka, klarinet, basa, bicí nástroje, tympány). 28. listopadu 1941 bylo gymnasium zrušeno. Flétnista orchestru Dušan Tomášek (který dával do novin zprávy o orchestru pod pseudonymem „Kulich“) o tom napsal: „Zatím nám zůstala holá pravda nechat všeho! Odejít od všeho. Odevzdat vypůjčené školní nástroje a odsoudit je k mlčení v uzamčené skříni . . . Více už nic? Více už nic. Už jsme se nikdy nesešli, abychom dali rozjásat v plných akordech Slovanským tancům, abychom naplnili ovzduší velebnými tóny Dvořákovy symfonie. Zůstaly nám jen vzpomínky. Ví snad někdo, jak je člověku, jenž ztratil řeč? Ví snad někdo, jak je mladému člověku, jemuž bylo odepřeno další vzdělání? Ví snad někdo, jak je hudebníku, jemuž byl násilím odňat nástroj? Či věří snad někdo, že se ještě jednou sejdeme? Snad ano. Ale kdy?“

A tak vlastně poslední veřejné vystoupení pelhřimovského studentského orchestru bylo víc než symbolické: hráli na oslavě 100. výročí narození Antonína Dvořáka (27. září 1941), nedlouho před tím získali na 30 nástrojů z gymnasia v Benešově, kam se pro ně sami vypravili.

V r. 1945 maturovalo několik ročníků. Bývalí členové studentského orchestru a dirigent prof. Ladislav Tomášek se rozhodli obnovit studentský orchestr. Začalo se ihned zkoušet. Orchester hrál prvně na shromáždění SČM v Národním domě 6. června 1945. Začínalo se doslova z ničeho — hudební inventář byl za války téměř zničen. Proto bylo nutno uspořádat i sbírky mezi studenty ve třídách. Orchester hrál o vánočních v kostele sv. Víta. V r. 1946 byl „Večer české hudby“ (6. dubna 1946 v Národním domě), který měl příznivý ohlas v regionálním tisku. Studentský orchestr hrál na Studentské květnové akademii (10. května 1946), při majáles. Zásluhou dirigenta L. Tomáška mohl navázat na ty tradice, které byly za války násilně přervány. Studenti uvažovali o zájezdech a 12. května 1946 uskutečnili zájezd do Horní Cerekve, kde byla oslava Květnové revoluce a svátku matek. Výročí Bedřicha Smetany připomněli Smetanovými skladbami. 14. června 1946 se vydali do Sezimova Ústí. V kronice orchestru je tento zájezd zajímavě popsán:

„Byl pátek 14. června. V 5 hodin jsme se sešli na gymnasijském dvorku, kde stála již družstevní škodovka, plně obtěžkána nejrůznějšími nástroji, od pianina a basy až k pultům s trianblem. A na ni hodlalo nyní nastoupit ještě asi 25 mladých nositelů kultury. Trvalo to však téměř celou hodinu, než se podařilo také tento živý materiál naložit do vozu a přikrýt plachtou, aby se cestou nepromočil, a než mohl pan Vacek, zarostlý a usměvavý jako vždy, sednout k volantů.

Cestou však musel ještě několikrát zastavit. Dvakrát totiž byli dva houslisté nuceni vydati se na běžecký souboj se svými klobouky, které jim vítr odnesl s hlavy. Nutno konstatovat, že byli přitom svorně povzbuzováni ostatním živým nákladem. Když pak přestalo pršet, byla z jedné poloviny svinuta plachta, a to tak, aby voda, která se na ní udržela, stekla za krk všem, kteří na této polovině seděli. Asi po deseti kilometrech bylo totéž provedeno i na druhé straně, takže nebylo již vůbec třeba se chránit proti dešti, když za Obrataní začalo znovu pršet, protože stejně byli všichni zlití a umazaní.

V Chýnově byla delší zastávka, protože jsme píchli. Tři houslisté, kterým se toto cestování zdálo zdlouhavé, o nichž však zlí jazykové tvrdili, že se nemohli již dočkat slíbené večeře v Ústí, jeli z Chýnova do Ústí vlakem, aby dorazili zbytek cesty z Tábora do Ústí pěšky — neboť vlak z Tábora do Ústí už nejel — čtvrt hodiny před koncertem a téměř po večeři. Škoda, že nemáme jídelní lístek této večeře, jeden člen orchestru si jej, prý na památku, uschoval, neboť byla opravdu bohatá — totiž na druhy jídel — protože každý měl něco jiného.

Zatímco někteří ještě večeřeli, členové našeho kvarteta byli již na jevišti. Zahráli Dvořákův kvartet F-dur. Po nich vystoupil celý orchestr s osvědčeným již programem {Pochod studentské legie, Slovanské tance č. 10 a 16, Legenda, Poem, Valčíky, Naším děvčám, Píseň svobody, Ať žije republika}. Obecenstvo, které naplnilo velký sál společenského domu, přijalo vystoupení velmi přátelsky a nešetřilo potleskem.

Po koncertě, který nebyl již pronásledován páteční smůlou, byla pro nás uspořádána za pomoci našeho manažera a bývalého spolužáka Bulgarího menší taneční zábava s vlastní hudbou. Zúčastnili se jí i pozvaní účastníci zájezdu, převážně děvčata, k velkému potěšení členů orchestru. Zábava však skončila velmi brzy — právě v nejlepším o půlnoci — když nám totiž pan vrchní slušně připomenul, že je uzavírací hodina.

Neradi jsme zase nasedali do naší škodovky, abychom nastoupili romantickou noční jízdu domů, o níž není již třeba ani referovat, neboť nepřinesla již žádných rušivých událostí a zanechala jistě v každém nejrozličnější vzpomínky — podle jeho nálady a osobního založení.

Škoda jen, že jsme nevzali s sebou fotografický aparát, mohli jsme udělat mnoho veselých snímků na památku z tohoto — i přes všechny potíže — zdařilého zájezdu.“

Pelhřimovský studentský orchestr se zúčastnil — jak bylo pravidlem pro všechny studentské orchestry — školních slavností, výročí, zahajování školního roku. Zúčastnil se i oslav jubilejního sjezdu žáků gymnasia (75. výročí) výstavkou, na níž byly plakáty her, v nichž studenti vystoupili, ukázka všeho bohatství orchestru, především hudebních nástrojů. Tuto výstavu aranžoval RNDr. Antonín Sládek v kreslírně školy.

Orchestr se připravoval k dalším vystoupením. Nacvičoval Míčovu „Symfonii in Re“, která byla objevena na kůru pelhřimovského chrámu

a která je dokladem hudebního mistrovství 18. století (Fr. V. Míča působil jako maestro zámecké kapely v Jaroměřicích nad Rokytnou). Byla provedena na koncertě 10. června 1947. Do tohoto období patří také činnost studentské dechovky, která „vykročila do ulic města“ prvně 10. května 1947 a byla vlastně prvním dechovým souborem v dějinách ústavu. Dechovka hrála i na předslavobřevních tělovýchovných oslavách v Praze. Denní tisk o ní napsal v článku „Pelhřimovští studenti v Praze“: „Druhý den přihlížíme průvodu a již z dálky slyšíme naši dechovku. V průvodu šlo celkem pět studentských kapel a bez nadsázky největší pozornost budili Pelhřimovští ve svých bílých oblecích s modrými barety. Jak pyšně si v jejich čele vykračoval dirigent prof. Tomášek, vždyť vedl nejlepší studentskou kapelu. A hoši hráli po celou dobu průvodu, neboť obecnost jim nepovolilo přestávku. Druhý den večer koncertovali pak Pelhřimovští před ohňostrojem na Jiráskově mostě. Svou hrou rozehřáli pražské obecnost dokonale. I strážníci, kteří konali na nábřeží službu, nadšeně aplaudovali. A to hráli studenti bez svého bubeníka, který sám docílil jako zpěvák velkého úspěchu a zpíval v té době ve Smetanově síni.“

Hudební život neustal ani v následujících letech. Bylo to především zásluhou hudebníka „tělem i duší“, profesora Ladislava Tomáška. Tato doba znamená však vrchol v činnosti souboru, jehož vzepětí bylo motivováno jistě i nadšením poválečné doby.

1) Hlavními prameny jsou: dva díly kroniky orchestru. První — „Studentský orchestr v Pelhřimově“ v letech 1940—1941 psal Dušan Tomášek a doplňoval fotografiemi a novinovými výstřižky. Druhý díl — „Kronika studentského orchestru v Pelhřimově 1945—1947“ psal prof. L. Tomášek. Tyto kroniky jsou v písemné pozůstalosti prof. Ladislava Tomáška.

Z prací nejmladších

Zima

*Je zima.
Krásná, bílá, zatím i čistá;
docela normální zima.
A přece je tak trochu zvláštní.
Proč?
To se mě moc ptáte.
Prostě nevím.
V pokoji je už šero.
Malá lampa sotva ozáří černobílé klávesy.
Bledý měsíc se toulá oblohou
a já sedím a hraju.
Strašně sentimentálně. Vážně.
Úplně bez přetvářky.
Na klavíru se otřásá umělá růže.
Asi zimou.
Vůbec se nedivte.
To zimní měsíc ji spaluje láskou.
Mrazivou — a přesto láskou.
To se divíte, co?
Poslední akord,
poslední otřes,
tma.
Nejsenzačnější je, že sněží.
Proto odcházím a přísahám, že se vrátím.
Třeba z úplně jiné strany,
ale vrátím se.
Určitě.
Věřte mi přece!*

(Olga Knapová)

Vyznání

*Vidím tam v dáli modrou oblohu
a bílé mráčky po ní plout,
já vynadívát se nemohu,
já chtěl bych i tam dosáhnout.
Však proč sahat tak vysoko, když stojíš vedle Ty?
Mně stačí jen Tvůj polibek,
mně stačí Tvoje rty.
Když držím v ruce Tvoji dlaň
a dívám se před sebe,
tak kdesi v dáli vidím zámek,
uprostřed něj Tebe.
A Tvoje oči, ty kouzelné jsou pro mne vždy,
já vydržím se dívat mlčky
a to Tě možná zaráží.
Však všechno, co je na Tobě,
to zdá se mi být krásné,
Ty máš pro všechno jiný cit,
a proto se usmíváš.
Ne, neříkej nic. Mám Tě rád.*

(M. Průša)

Rozloučení

*Tak tohle je ten konec,
konec všem nadějím,
zvoní pohádkový zvonec —
tak jdi už raději.*

*Bylo to moc krásný,
byl to krásný sen,
ale úsvit jasný,
říká, že je den.*

*A ten den jak blesky
zahání láskou mou,
tak se tu měj hezky
a neplač nade mnou.*

*Je to konec naší lásky.
A snad jenom přátelství.
Bylo to tak krátký
a ty už musíš jít.*

*Nesmíš se na mě dívat,
teď už nesmíš nic,
ani ruku líbat,
neuvidíš už mě víc.*

*Tak už musíš jít. Chci jenom
sbohem dát a ruku pohladit.
Tak prosím Tě neplač
a jdi!*

(J. Kubištová)

Seznam profesorů, učitelů a externistů, kteří působili na škole od šk. roku 1871-72 do roku 1969-70

Vysvětlivky:

Profesoři a učitelé jiných škol nebo pracovníci jiných kulturních institucí, kteří na této škole vyučovali nebo vyučují jenom částí svého úvazku, jsou v textu označeni hvězdičkou, uvedenou za školními roky, v nichž na ústavě jako externisté působili.

Předměty aprobační skupiny označujeme těmito zkratkami: český jazyk — Č, ruský jazyk — R, anglický jazyk — A, německý jazyk — N, francouzský jazyk — Fr, latinský jazyk — L, řecký jazyk — Ř, dějepis — D, zeměpis — Z, filosofie — Ph, psychologie — Ps, matematika — M, deskriptivní geometrie — Dg, technické kreslení — Tkr, modelářství — Mod, rýsování — Rýs, fyzika — F, chemie — Ch, biologie — Bi, přírodopis — Př, náboženství — Nb, hudební výchova — Hv, zpěv — Zp, výtvarná výchova — Vv, kreslení — Kr, tělesná výchova — Tv, civilní obrana — Co, těsnopis — Těs, základy administrativy — Za, základy ekonomiky — Ze, ženské ruční práce — Žrp.

Aprobaace pro nižší stupeň školy je uvedena týmiž písmeny malými. U externistů uvádíme silnějším tiskem předmět v jejich aprobaci, kterému na této škole vyučovali.

Ředitelé

Petrů Václav, 1871—1904/05
Frána Josef, 1905/06—1906/07
Kubr Josef, 1907/08—1910/11
Třesohlavý Josef, 1911/12—1921/22
Krkoška Josef, 1922/23—1928/29
PhDr. Jun Karel, 1929/30—1938/39
Valenta Antonín, 1. 10. 1939—1. 3. 1942 (zatímní správce)
RNDr. Šmída Jindřich, 9. 5. 1945—1946/47 (zatímní správce)
Hložek Jan, 1947/48—1949/50 (zatímní správce)
Řasa Rudolf, 1950/51—1951/52
Hrabětová Anna, 1953/54—1957/58
Chalupa Josef, 1952/53 a 1958/59—1967/68
Burian Jaroslav, 1968/69 dosud

Profesoři

- Anger Miroslav, Kr, Dg, Mod, 1946/47—1950/51
Arnsteinová Zdeňka, Č, Fr, 1927/28
Aujeský František, R, A, 1960/61
Babková Eva (Vrabcová), R, Tv, 1962/63—1963/64
ThDr. P. Bárta Šimon, Nb kat., 1893/94—1907/08
Barták Jan, Č, L, Ř, 1907/08—1910/11
Benda František, L, Fr, 1947/48
Beranová Milena, tv, bi, 1967/68
Beránek František, **těs**, psaní na stroji, 1934/35—1940/41
Beránek Josef, Č, Fr, 1930/31—1959/60
Bešta Eduard, Č, Fr, 1921/22—1924/25 a 1927/28
Bílek František, Nb čs, 1938/39—1941/42
PhDr. Bílek Josef, D, Ph, R, 1967/68 dosud*
Bondyová Emilie, Č, L, 1926/27
Bouchal Josef, Č, L, Ř, 1904/05
Bradáč Josef, L, Ř, 1907/08
Branžovský Richard, L, N, Fr, 1879/80
Bruch Alfréd, F, Ch, M, 1967/68 dosud
Buňat Karel, M, PŘ, 1899/1900
Burian Jaroslav, Č, A, N, 1947/48 dosud
Čaloud Bohumil, M, Tv, 1934/35—1935/36
Čech Robert, M, PŘ, 1907/08
Černý Vojtěch, M, PŘ, 1908/09—1913/14
Červenková Božena, M, Dg, 1968/69 dosud*
Daňhelka Karel, D, Z, 1909/10
Dědek Václav, Kr, 1872/73—1882/83
Dluhošová Olga, Č, R, 1961/62
Doležel Stanislav, Bi, Ch, 1951/52 dosud
Drahorád František, D, Z, 1931/32—1944/45
Dulík Jan, Č, L, 1921/22—1925/26
Dvořáková Marie, Č, L, 1945/46
Dvořáková Marie, **dom. nauky**, 1947/48*
Eliáš František, Nb ev., 1922/23—1926/27
Elmer Ferdinand, PŘ, Z, 1938/39—1950/51
Elšík Jan, Nb čs., 1931/32*
Erhart Gustav, L, Ř, 1933/34—1940/41
Fabian Josef, **zp**, 1871/72 a 1895/96—1901/02*
Fára Karel, Č, L, N, 1883/84—1884/85
Fialka Bedřich, L, Ř, 1881/82—1882/83
Fischer Ludvík, D, Z, 1938/39—1944/45
Fišer Bohumil, L, Ř, 1911/12
Fousek Jan, Kr, Dg, 1913/14
Frána Josef, D, Z, 1905/06—1906/07
Freud Karel, Nb žid., 1926/27—1934*
Friček Bedřich, tv, 1910/11*
RNDr. Fried Jan, D, Z, 1919/20—1920/21 a 1936/37—1945/46
PhDr. Gissübel Karel, Č, N, 1934/35
Gottlieb Jakub, Nb žid., 1881—1907/08*
PhDr. Haller Miroslav, Ph, Č, Fr, 1928/29
PhDr. Hána Jaroslav, L, Fr, 1935/36—1944/45
Hanzlík Inocenc, M, F, 1914/15
Haužvicová Anna, M, Dg, 1936/37—1940/41
Hesslerová Marie, Č, Fr, 1931/32—1934/35
Hladík Jan, Č, N, 1924/25—1926/27
PhDr. Hladílek Miroslav, CSc., D, **Vv**, 1966/67—1968/69*
Hlaváček Václav, Č, L, 1926/27—1941
Hložek Jan, Ch, Tv, 1938/39—1950/51
Hodek Ladislav, L, N, 1931/32
Hofman František, M, F, 1968/69 dosud
Hofmann Alois, Č, L, N, 1872/73

PhDr. Hoffmeister Ferdinand, L, Ř, 1903/04—1909/10
 Horníčková Zdeňka, Bi, Ch, 1963/64 dosud
 Hrabětová Anna, Č, d, z, 1945/46—1947/48 a 1953/54—1957/58
 Hrdá Aloisie, C, N, 1948/49
 Hrubá Marie, A, R, 1968/69*
 Hulík Jan, Č, L, 1919/20
 Hůla Josef, C, N, 1932/33—1942
 Chalupa Josef, M, Dg, 1945/46—1967/68
 Chod Alois, Č, L, 1945/46—1951/52 a 1955/56 dosud
 P. Iserle Karel, Nb kat., 1908/09—1921/22
 Janáček Eduard, D, Z, Fr, 1875/76—1904/05
 Jandová Zdeňka, Č, Fr, 1929/30
 Javůrek Václav, M, D, Z, 1903/04
 Jedličková Emilie, Č, L, 1930/31
 Jelen Pavel, Nb ev., 1872/73—1920/21*
 Jelínková Marie (Veselá), Č, Tv, 1968/69 dosud
 Jezdinský František, D, Z, 1906/07—1909
 Jonáš Josef, m, kr, rýs, 1954/55—1956/57
 PhDr. Jun Karel, C, N, 1907/08—1938/39
 Kalaš Čestmír, D, Z, 1909
 Kalles Konstantin, PŘ, Ch, F, 1914/15—1918/19
 Kamenický Stanislav, M, Dg, 1940/41—1941/42
 Kastner Antonín, Č, Ph, D, 1888/89—1890
 Kašpar Jaroslav, D, Z, 1905/06—1906/07
 Kazda Josef, Č, N, 1910/11
 Klaschka František, L, Ř, 1948/49
 Klausvic Otto, Ch, M, F, 1927/28
 Klika Ladislav, Za, Ze, Těs, 1968/69 dosud
 Knypl Josef, zp, 1945/46*
 Kočvara Vincenc, L, Ř, 1898/99—1902/03
 Kohout Josef, Č, L, 1917/18—1918/19
 Kohoutová Zdeňka, m, vv, 1969/70* — dosud
 Kollmann Josef, Č, N, 1899—1900
 Konůpek Otakar, L, Ř, 1931/32—1933/34
 Kopecký Dobroslov, Nb čs., 1946/47*
 Kořínek Josef, Č, L, 1885/86—1901/02
 Košařová Ludmila, r, tv, 1966/67—1967/68
 Koucký František, Č, N, 1919/20—1947/48
 Koudełka Ludvík, L, N, 1925/26—1930/31
 Kousal Josef, M, F, 1967/68
 Kožíšek Jan, Č, L, 1934/35
 Kožíšková Jarmila, Č, Fr, 1936/37—1938/39
 Kratochvíl Josef, tv, 1909/10*
 Kratochvíl Josef, PŘ, M, F, 1901/02—1903/04
 Krkoška Josef, M, F, 1895/96—1928/29
 Kroulík Václav, PŘ, M, F, 1904/05—1906/07
 Krutáková Marie, žrp, 1924/25—1926/27*
 Křečková Marie, žrp, 1928/29—1929/1930*
 Křivanec Karel, těs, 1907/08—1913/14
 Kubr Josef, Č, L, Ř, Těs, 1908/09—1910/11
 Kučera Alois, L, Ř, 1912/13
 Kučera Jaroslav, Ch, M, F, 1924/25
 Kučerová Marie, Tv, 1937/38
 P. Kukla Jan, Nb kat., 1879/80—1892/93
 P. Kukla Josef, Nb kat., 1923/24 a 1937/38—1941
 Kukrál František, L, Ř, Fr, 1909/10—1919/20
 Kundrať František, M, F, Tv, 1911/12—1912/13
 Kunsch Julius, tv, co, 1958/59
 Kynčlová Jana, M, F, 1960/61 dosud
 Laňka Miloslav, m, f, co, kr, 1953/54—1965/66
 Lásková Františka (Ozarčuková), Č, L, 1938/39
 Lepič Josef, m, kr, rýs, 1951/52—1960/61

Lír Josef, Kr, Dg, Mod, 1912/13—1945/46
 Lišková Ludmila, m, f, **ch**, bi, **r**, 1963/64—1964/65
 Lochmann Vilém, F, Fr, 1923/24
 Macák Václav, m, f, ch, bi, **ov**, 1962/63—1964/65
 Mádlo Karel, Č, N, 1938/39—1968/69
 Mahovský Rudolf, Nb ev., 1936/37*
 Machová Božena, **žrp**, 1919/20
 Machovec Bedřich, Č, Fr, 1937/38—1940/41
 Makovičková Marie, Č, Fr, 1927/28
 RNDr. Malý Vladimír, PŘ, Z, 1937/38
 Markvarí Karel, M, F, 1945/46
 Markytán Otto, Z, Tv, 1939/40—1944/45
 Masner Rudolf, Fr, N, 1910/11
 Matějka Karel, **zp**, 1872/73*
 PhDr. Matoušek Karel, D, Z, 1911/12
 Mazancová Marie, **žrp**, 1921/22*
 Mikšíková Marie, N, Fr, 1938/39—1940/41
 Mojžíš František — viz Novák František
 Mokříš Karel, R, Tv, 1959/60—1960/61
 Mollenda Karel, PŘ, M, 1871/72—1893/94
 Naske František, Kr, Z, 1938/39—1941
 Nechuta Rostislav, Nb čsbr.-ev., 1945/46—1947/48*
 Nesrovnalová Marie, Dg, 1964/65
 Novák František, (dř. Mojžíš Fr.), L, Ř, 1946/47
 Novák Jan, Kr, 1900/01—1911/12
 P. Omáčka Adolf, Nb kat., 1924/25
 PhDr. Pacák František, Č, N, 1913/14
 Pachta Zdeněk, M, Dg, 1957/58—1960/61 a 1966/67—1968/69*
 Padrtová Alena, D, L, 1954/55
 PhDr. Panocha Josef, D, Z, 1945/46—1946/47
 Panoš Stanislav, Č, r, **co**, 1961/62—1962/63
 Panošová Miloslava, Č, r, 1964/65—1965/66
 Papík Bohumír, Č, N, 1929/30
 Paulík Bohumír, Č, N, L, 1880/81—1900
 Paulík Ferdinand, **zp**, 1874/75—1886/87*
 PhDr. Pečený Josef, Fr, L, 1925/26—1926/27
 Pelán Bedřich, Č, D, 1945/46
 Petrů Václav, Č, L, Ř, 1871/72—1904/05
 Pinter Václav, L, Ř, 1945/46
 Ing. Pírková (Srповá), Ch, M, F, 1925/26
 Pokorný Oldřich, M, Tv, 1936/37
 Pokorný Vladimír, Nb ev., 1927/28—1933/34*
 Poláček Izák, Nb žid., 1871/72—1881*
 PhDr., Polesný Karel, D, Z, 1909—1918/19
 Pollak Leopold, Nb žid., 1914/15—1925/26
 Pospíšil Antonín, M, F, 1936/37 dosud
 Pospíšil Bohuslav, Nb ev., 1937/38*
 Pospíšilová Marta (Fárová), Ph, D, Tv, 1939/40 a 1947/48—1961/62
 Pražák Jan, L, Ř, 1876/77—1878/79
 P. Procházka Rudolf, Nb kat., 1925/26—1936/37
 Procházková Jarmila (Krejčová), **zp**, 1946/47—1947/48
 Převor František, M, F, 1945/46—1946/47
 Příbyl Miroslav, Č, R, 1966/67 dosud
 Příkryl Antonín, Č, Fr, 1929/30
 Rabinovský Šmil, Nb žid., 1935—1939*
 Rataj Jindřich, **zp**, 1902/03*
 Razíma Stanislav, D, Z, 1956/57 dosud
 Razimová Marie, **r**, 1963/64—1966/67
 Rérychová Květa, PŘ, Z, 1939/40—1940/41
 Roček Jan, L, Ř, 1885/86—1899/1900
 Roušal Antonín, Fr, D, 1874/75
 Rozum Karel, Kr, Rýs, 1882/83—1884/85

Růžek Bedřich, Č, N, 1909/10
 Rybář Vladimír, R, A, 1949/50
 Rýglová Zdeňka, Č, R, 1961/62
 PhDr. Řáda Jaroslav, Ph, D, 1953/54—1955/56 a 1967/68—1968/69*
 PhDr. Rezníček Zdeněk, L, Ř, 1913/14—1918/19
 Ing. Říha, Ch, 1950/51
 Seehák Jindřich, Př, M, 1898/99
 PhDr. Sekera Emil, Př, M, F, 1894/95—1897/98
 Semerád Jindřich, M, F, 1939/40
 Simon Josef, D, Z, 1908/09
 Skultéty Karel, L, Ř, 1879/80—1880/81
 RNDr. Sládek Antonín, Z, Tv, 1945/46—1969/70
 Snětivý Tomáš, L, Ř, 1900/01—1905/06
 Soběský Jan, Ch, M, F, 1929/30—1930/31
 Soukup Jan, L, Ř, 1886/87—1897/98
 Soukup Josef, Kr, M, 1885/86—1899/1900
 Stárek Jan, Tv, 1926/27
 Starka Vojtěch, ě, d, z, hv, co, 1958/59 a 1964/65 a 1969/70*
 Stejskal Jindřich, rýs, 1876/77—1880/81*
 Stimmer Josef, Nb žid., 1908/09—1913/14*
 Stocký Ferdinand, Č, N, L, 1889/90—1917/18
 Stocký Ferdinand ml., Č, L, 1915—1919
 Stříbrná Věra, žrp, 1935/36*
 PhDr. Stuna Stanislav, L, Ř, Ph, 1912/13—1920/21 a 1922/23—1923/24
 Suchý Augustin, L, Ř, 1911/12—1918/19
 Suchý Jan, L, Fr, 1928/29—1929/30
 Svárovský Josef, těs, 1902/03*
 Sýkora Jindřich, Tv, Z, 1923/24—1925/26 a 1927/28—1940/41
 Sýkora Josef, Kr, 1871/72
 Sýkorová Věra, A, 1948
 Šafránek František, Př, Z, M, 1886/87—1893/94
 Šebek Václav, L, Ř, 1901/02—1930/31
 Šebesta Augustin, Č, L, Ř, 1888/89—1908
 PhDr. Šedivý Vladimír, Č, Fr, 1914/15—1918/19
 ThDr. Šimša Rudolf, Nb ev., 1938/39—1941*
 Šitina Václav, L, F, 1919/20—1920/21
 Škoda Oldřich, D, Ps, 1968/69*
 RNDr. Šmída Jindřich, Ch, M, F, 1931/32—1947/48
 Šourek František, L, Ř, 1946/47
 Šourek Miroslav, Nb ev., 1934/35—1935/36*
 RNDr. Šteiger František, Ch, M, F, 1928/29
 Štembera Alois, L, Ř, 1946/47
 Štěrba Jiří, Př, M, F, 1919/20—1936/37
 PhDr. Štíchová Marie, D, Z, 1946/47—1957/58
 Šubrt Jiří, M, F, 1930/31—1935/36
 Šustová Jaroslava (Machandrová), Č, L, 1935/36
 Šváb Jan, Z, D, N, 1935/36
 Švec František, Př, M, F, 1900/01
 P. Talafous Vojtěch, Nb kat., 1945/46—1951/52
 Tauerová Marie, žrp, 1936/37*
 Tauchmann Josef, L, Ř, 1904/05
 Teinitzer František, Č, Fr, 1930/31—1946/47
 Tešnarová Hana (Tůmová), Č, N, 1968/69 dosud
 PhDr. Theurer Josef, M, F, 1894/95
 Tichý Václav, Č, L, Ř, 1910/11
 Tobášek Josef, L, Ř, N, 1887/88—1915
 Tomášek Ladislav, M, F, 1937/38—1969
 Trakal Karel, Č, L, Ř, 1900/01—1907/08
 Trčka Josef, D, Z, 1914—1933/34
 Trojánková Anna, žrp, 1933/34—1937/38*
 Trubáček Karel, Č, L, 1874/75—1876/77
 Turková Blažena, žrp, 1947/48*

Třesoňlavý Josef, L, Ř, 1911/12—1921/22
 PhDr. Václavík Bohuslav, D, Z, 1934—1935/36
 Valenta Antonín, M, F, Tv, Těs, 1913/14—1942
 Valtrová Štěpánka (Přihodová), Č, Tv, 1963/64—1965/66
 Vančura Vojtěch, D, Z, 1912/13—1934
 Vaněk Ladislav, Z, Tv, 1938/39
 Vaňková Alena, č, d, **bi**, 1964/65
 Vaňková Božena, Nb čs., 1932/33*
 Vávra Karel, Nb čs., 1935/36—1937/38*
 Vavroušková V., **žrp**, 1926/27—1927/28*
 Vedenčevová Nina, **r**, 1946—1948/49*
 Vedral Emil, **zp**, 1903/04—1937/38*
 Veselý Jan, Č, L, 1881/82—1882/83
 Věšíňová Marie, Nb čs., 1930/31—1931/32*
 Vitoušek Ladislav, **bi**, ch, z, 1956/57—1959/60
 Vít Ladislav, Č, Fr, R, 1939/40 dosud
 P. Vítek Otomar, Nb kat., 1872/73—1879
 Vlasáková Marie, **r**, 1945/46—1947/48
 Viček Josef, Č, L, Ř, 1873/74—1875/76
 Voborský František, Tv, Z, 1946/47
 Vodrážka Bohuš, Č, L, 1906/07—1908/09
 Vojna Ladislav, Bi, Z, 1967/68 dosud
 Voslařová Olga, **žrp**, 933/34—1935/36*
 Vyhňálek Jan, Č, L, Ř, 1874/75—1907
 Vyplašil František, Tv, 1954/55—1957/58
 Weyrostek Ladislav, Nb čs., 1945/46—1947
 Wildman Mauric, Č, L, N, 1877/78—1878/79
 PhDr. Wilhelm Jan, Př, M, F, 1902/03
 PhDr. Woldřich Josef, Př, M, F, 1907/08
 Zapoměl František, R, L, 1951/52—1952/53
 Zástěrová Marie, **žrp**, 1937/38*
 Zbořil Pavel, Nb čs., 1922/23—1934/35*
 Zdráhal František, D, Z, 1909—1911
 Zrůst Jan, Nb jed. brat., 1939/40—1941*
 Ždichynec František, **bi**, m, ch, f, 1951/52 a 1954/55*

Profesorský sbor ve šk. roce 1969/70

Burian Jaroslav, ředitel školy, Č, A, N
 PhDr. Bílek Josef, D, Ph, R*
 Bruch Alfréd, F, Ch, M
 Červenková Božena, M, Dg*
 Doležel Stanislav, Bi, Ch
 Hofman František, M, F
 Horníčková Zdeňka, Bi, Ch
 Chod Alois, Č, L
 Jelínková Marie, Tv, Č
 Klika Ladislav, Ze, Za, Těs
 Kohoutová Zdeňka, vv, m*
 Kynčlová Jana, M, F
 Pospíšil Antonín, M, F
 Přibyl Miroslav, Č, R
 Razima Stanislav, D, Z
 RNDr. Sládek Antonín, Tv, Z
 Starka Vojtěch, č, d, z*
 Tešnarová Hana, Č, N
 Vít Ladislav, Č, Fr, R
 Vojna Ladislav, Bi, Z

Tajemnice ředitele

Papežová Květa, 1953—1955
Chodová Jaroslava, od ledna 1955 do července 1960
Slavíková Zdeňka, 1961—1967/68
Holá Anna, 1968/69 dosud

Školníci a uklízečky

Holý Vojtěch, 1871/72—1891
Dvorská, 1871/72—1891
Holý Jan, 1871/72—1891
Roh Matěj, 1891—1925
Paulus Antonín, 1925—1926
Straka František, 1927—1932
Fátor František, 1932—1942
Cínka Josef ml., 10. 9. 1945—1953
Bidlas Rudolf, 1953 dosud
Holubová Marie, 1953—1964
Doskočilová Libuše, 1953—1965
Krejcarová Marie, 1953—1968
Buřičová Marie, 1969 dosud

Seznam absolventů s maturitou

Školní rok 1888/89. Třídní profesor Karel Mollenda.
Bašta Josef, Beneš Jan, Bureš Josef, Fresl Antonín, Homola František, Janeček Václav, Jelínek Vincenc, Kolář Jan, Kouba Václav, Krejča Josef, Link František, Mašek Karel, Muck Ferdinand, Paulík Stanislav, Pauly Jan, Pinsker Josef, Rataj Josef, Roubík Jan, Schäffer Adolf, Šotek Jan, Vožický Leopold, Zvěřina Theodor.

Školní rok 1889/90. Třídní profesor Jan Vyhnánek.
Dufek František, Fára Ladislav, Gregor Josef, Hazuka Ladislav, Hostomský Otto, Chalupa Vladimír, Koutek Václav, Krecht Jaroslav, Kříž Jan, Kubiska Jan, Link František, Másilko Josef, Melichar Josef, Miláček Jaroslav, Mrázek Jan, Novák František, Pantůček Antonín, Polák Otokar, Pospíšil Josef, Schösser Antonín, Slunečko Antonín, Svata Matěj, Svoboda Karel, Šohájek Antonín, Tesař Václav, Tichý Hynek, Tůma Karel, Volek Josef, z Widerspergů Edgar, z Widerspergů Egon, Žižka Václav.

Školní rok 1890/91. Třídní profesor Jan Roček.
Barouš František, Děkanovský Josef, Dewetter Vratislav, Dítě Ladislav, Drda Bohumil, Falt Rudolf, Gregor Vojtěch, Hamza Kamil, Herrmann Bedřich, Hessler Jaroslav, Holeček Antonín, Horák František, Jílek Emil, Junec František, Másilko Josef, Novotný Augustin, Pospíšil Vilém, Průša Josef, Šimon Jan, Tichý Antonín, Tomandl Jan, Trnka Jindřich, Vojanec Alois, Vožický Ludvík, Zícha Karel, Žák Jiří, Zemlička Josef.

Školní rok 1891/92. Třídní profesor Jan Vyhnánek.
Beneš Karel, Čáp Josef, Haška František, Hrnčír Josef, Juda Karel, Kaspar Ludvík, Konečný Rudolf, Kouba Jan, Lešovský František, Linha Antonín, Lukášek Josef, Novák Karel, Ornstein Eduard, Pečenka František, Poláček Jindřich, Poláček Karel, Průcha Alexander, Rosendorfský Vilém, Sobotka Eduard, Souček František, Soutor Metoděj, Spazier Petr, Stránský Eduard, Suchomel Rudolf, Šmejkal Jan, Štáva Karel, Štěpánek Jan, Urbka František, Weil Alexander, Weinerek Jaroslav, Zelenka Josef, Zeman Karel.

Školní rok 1892/93.

Třídní profesor Josef Kořínek.

Čípek Josef, Hylíš Karel, Konečný Jan, Krejčů Petr, Kunz Čestmír, Lis Matěj, Morava Jan, Ornštein Eduard, Petrů Václav, Pixa Leon, Rottenberg Augustin, Stehlík Karel, Strádal Adolf, Šmarda Josef, Weil Alexander.

Školní rok 1893/94.

Třídní profesor Jan Soukup.

Cirkl Václav, Dvořák Josef, Glaser Hugo, Hruha Václav, Jelínek Václav, Keller Eduard, Kotek František, Kürbis Leopold, Kuta František, Neitr František, Neudörfel Josef, Novák Theodor, Pejchl Ladislav, Petrů Antonín, Pojezdny František, Růžička Eduard, Snopek Jaroslav, Šáda František, Šavřda Bohumil, Širůček František, Švagr Emil, Veselý (Maňas) Jan, Zevl Bohumil, Žemlička Josef, Žizka Emil.

Školní rok 1894/95.

Třídní profesor Josef Tobiášek.

Cacák Josef, Čermák Josef, Dufek Rudolf, Dvořák Jan, Fluss Karel, Hrubant František, Hrubý Ferdinand, Jelínek Václav, Kohout Otakar, Kollmann Josef, Kuta František, Linhart Karel, Lošan Miloslav, Pavlíček František, Pernica Rudolf, Plíhal Stanislav, Smrčka Maxmilián, Soutor Karel, Svoboda Karel, Vichta Eduard, Vrabec Jan.

Školní rok 1895/96.

Třídní profesor Augustin Šebesta.

Fischer Oswald, Herbrych František, Hladký František, Hubka Antonín, Charvát František, Kaňkovský Alois, Komers Karel, Krecht Václav, Lukášek Jan, Mentzl Viktor, Neudörfel Otakar, Novotný Jan, Paleček Ladislav, Polák František, Pospíšil Bohumil, Přeck Jindřich, Roháček Jan, Souček František, Svoboda Ludvík, Vyskočil Josef, Žák Karel.

Školní rok 1896/97.

Třídní profesor Bohumír Paulík.

Bláha Arnošt, Blažek František, Čech Jaroslav, Ďásek František, Fára František, Fischer Emil, Hladký František, Chadim Jaroslav, Cha'oupka František, Jelínek Josef, Kašpar Ludvík, Koubek Alois, Kouřil Karel, Malát Jan, Pícek Jan, Pojezdny Alois, Procházka Rudolf, Roháček Jan, Schösser Václav, Slunečko Jindřich, Stein Leopold, Svoboda Bedřich, Svoboda Otakar, Šlechta Alois, Šlechta František, Štekl Jaroslav, Švejkovský Rudolf, Teller David, Veselý Karel.

Školní rok 1897/98.

Třídní profesor Ferdinand Stocký.

Čihák Antonín, Eschner Emanuel, Fintajsl František, Hobza Václav, Holoubek Ota, Chudoba Eduard, Jílek Josef, Kouřil Karel, Kříž Miloš, Kuchař František, Kukla Václav, Novotný Alois, Podlezi Emil, Polák Josef, Pospíšil Jan, Radechovský Bohumil, Roubíček Josef, Svárovský Josef, Šimků Rudolf, Tesař Václav, Trávníček Otakar, Veselý Jan, Zíka Jaroslav.

Školní rok 1898/99.

Třídní profesor Jan Roček.

Bareš Josef, Celetka Leopold, Erben Jan, Eschner Emanuel, Hájek Karel, Karg Karel, Koblíha Jiří, Krubner Miloslav, Machotka Karel, Martinů Josef, Maška Josef, Miček Vilém, Pazdera Oldřich, Pernica Martin, Polesný Karel, Stangler rytíř Josef, Stibor Jan, Straka Josef, Šebela Karel.

Školní rok 1899/1900.

Třídní profesor Jan Vyhnánek.

Bláha Bohumil, Doškář František, Fischer Vladimír, Hejda František, Holub Emanuel, Kopecský Jindřich, Laňka Rudolf, Matha František, Němeček Jindřich, Novák Josef, Pořícký František, Pražák Čeněk, Pražák Jan, Tondl Vojtěch, Vítek Alois, Zahálka Karel, Zavadil Antonín, Zelenka František, Znojemský Vojtěch.

Školní rok 1900/01.

Třídní profesor Josef Kořínek.

Ambrozek Josef, Brabec Václav, Dědouch Ludvík, Farka Josef, Fleischner Bedřich, Fried Jan, Henn Oskar, Herrmann Oskar, Holý Otakar, Honzovič Richard, Horák Maxmilián, Jiráek Václav, Jun Karel, Juránek Antonín, Kalina Josef, Kasalý František, Kochol Konrád, Kytýr Karel, Marzy Vojtěch, Moudrý Karel, Musil Bedřich, Postřiháč Jaroslav, Rabiška Emanuel, Roubíček František, Růna Jan, Ryšavý Jan, Strádal Bohumil, Šohájek Jindřich, Šulc František, Tichý Antonín, Tichý Jan, Vaněk Jan, Vařbuchtá

Karel, Vičar Dominik, Viturka Emerich, Vodrážka Bohuš, Vošmera Rudolf, Wertheimer Leopold.

Školní rok 1901/02.

Třídní profesor Vincenc Kočvara.

Dvořák Karel, Fišer Karel, Hlinecký Oldřich, Hynek Rudolf, Chylík Jindřich, Jahoda Antonín, Jahůdka František, Juránek Antonín, Kasalý Ignác, Kodýs Josef, Kovář František, Pojezdný Josef, Sobek Bohumil, Šimůnek Ferdinand, Švec Josef, Vlach Josef, Vondráček Jan, Všetečka Josef, Wiener Hynek, Zeman Václav.

Školní rok 1902/03.

Třídní profesor Josef Tobiášek.

Doležal Jaromír, Herrmann Arnold, Hochman František, Hrdina František, Kára Ludvík, Klabouch Jan, Kolečko Karel, Kremláček Jan, Krupka František, Lehejček Hynek, Lukš František, Malina František, Malý Hugo, Mendl Rudolf, Mimra Alois, Novák Antonín, Prokop Jaroslav, Slavíček Antonín, Straka Jan, Šling Jan, Šling Hugo, Šmíd Josef, Tichý Václav, Trojan Rudolf, Veselý František.

Školní rok 1903/04.

Třídní profesor Augustin Šebesta.

Fišer Bohumil, Fišer Václav, Grund Jaroslav, Krecht Antonín, Mareš Štěpán, Povolný Jaroslav, Rásocha Josef, Stocký Ferdinand, Svoboda Jaroslav, Šimpach Václav, Štěpánek Jaroslav, Vacek František, Vosyka Josef, Ziegler Jaroslav, Žaloudek Jan.

Školní rok 1904/05.

Třídní profesor Jan Vyhnánek.

Baloun František, Beck Josef, Brabec Josef, Brož Josef, Cimburek Karel Dobiáš Jindřich, Fleischner Otto, Hájek Eduard, Holý Václav, Chvála Jan, Jaroš František, Machač Jaroslav, Mašek Josef, Musil Josef, Musil Roman, Neuwirth Rudolf, Oliva Karel, Rudolf Jan, Tísek Václav, Vohlídal Václav, Wurm Josef.

Školní rok 1905/06.

Třídní profesor Ferdinand Stocký.

Dobiáš Josef, Doležal Petr, Dvořák Josef, Hilgartner Josef, Krajíc Theodor, Král František, Krása Miroslav, Novák Viktor, Pavlíček Antonín, Plášil Antonín, Plešák Josef, Procházka Jan, Raus František, Řezníček Zdeněk, Sobotka Václav, Strakatý Jan, Šteidler František, Tichý Ladislav, Vlach Jakub, Weis Eduard, Žižka Vojtěch.

Školní rok 1906/07.

Třídní profesor Ferdinand Stocký.

Benda František, Bystřický Leontín, Hlinecký Ludvík, Holý Karel, Hornof Karel, Hrubý František, Hrubý Tomáš, Chlebeček Antonín, Jelínek Stanislav, Ježek Bedřich, Makovec František, Nachtmann Zdeněk, Pařízek Antonín, Peterka František, Rokos z Rosenfeldu Bohumil, Rosol František, Zahálka Josef, Zenáhlík Antonín.

Školní rok 1907/08.

Třídní profesor František Jezdinský.

Andrie Jan, Baloun Jan, Dvořák Ludvík, Jíra František, Matějů Jan, Morava Antonín, Novák Josef, Oliva Otto, Plášil Antonín, Prchal Jan, Soukup František, Stejskal Stanislav, Straka Bohuslav, Ullrich Josef, Vlasák František, Weiner Alfréd, Wertheimer Benno.

Školní rok 1908/09.

Třídní profesor Václav Šebek.

Bachna František, Čuba Václav, Dobiáš Kazimír, Křepelka Jindřich, Kvíčala Ladislav, Lhotský František, Mařka Jan, Peterka Josef, Steyer Josef, Straka Antonín Šereda František, Talich Jan, Teverný Theodor, Vaňha František, Vejvoda Josef, Vít Alois.

Školní rok 1909/10.

Třídní profesor dr. Ferdinand Hoffmeister.

Blažek Antonín, Burda Vojtěch, Dittrich Karel, Dvořák Jan, Glasser Oskar, Gürlich Václav, Janáček Jaroslav, Kačer Jan, Kouřimský Jan, Mančal Antonín, Paclík Matěj, Šimánek František, Šrámek Karel, Thorwartl Ladislav, Zeman Antonín, Ziegler Karel, Získal Alois.

Školní rok 1910/11.

Třídní profesor Josef Tobiášek.

Brož Alois, Cirýn Pavel, Čech Svatopluk, Dvořák Josef, Fiala Karel, Janát Václav,

Lamač Ladislav, Mach Bohuslav, Macháček Arnošt, Novotný Jan, Sova Václav, Šmejkal Vlastimil, Zadražil František.

Školní rok 1911/12.

Třídní profesor František Kukrál.

Blažek Josef, Brothánek Josef, Fára Miloš, Farka Matěj, Hron Vincenc, Hybášek Otakar, Chlebeček František, Chmelík Karel, Jelen Lubomír, Kníže Antonín, Krpálek František, Pazdera Alois, Pazderka Josef, Polesný Jan, Radechovský Jaroslav, Škvorecký Karel, Tošer Bedřich, Váňa Josef, Vondru Václav, Wertheimer Leo.

Školní rok 1912/13.

Třídní profesor dr. Karel Jun.

Blažek Miloslav, Fára Jaromír, Grünfeld Bedřich, Kohoutek Jaroslav, Kukla Josef, Liška Jaroslav, Marek Karel, Novotný František, Paroulek Jan, Paulík Jaroslav, Přibyl Bohumír, Roudný Josef, Stupka František, Třesoňková Marie, Valenta František.

Školní rok 1913/14.

Třídní profesor dr. Karel Jun.

Barták Josef, Berka Antonín, Farka Alois, Novák Antonín, Paclík Jan, Polesný Ludvík, Stoklasa Josef, Suk Stanislav, Špillar Oldřich, Špillar Vladimír, Švec Václav, Švejda František, Tlučbaba Jan, Vála Jan.

Školní rok 1914/15.

Třídní profesor dr. Stanislav Stuna.

Bauer Karel, Bouda Bohumil, Čech Vladimír, Eric Bohuslav, Friebe Alois, Gürlichová Marie, Horálek František, Kestler František, Krajíc Jan, Lisa Alois, Müller Josef, Přenosil Jaroslav, Roubal Jan, Roubíček Leo, Sekava František, Šáněl Eduard, Steinbach Bedřich, Strnad František, Střechovský Jaroslav, Tysovský Karel, Zimola František, Zoufal František.

Školní rok 1915/16.

Třídní profesor Václav Šebek.

Brdička Jaromír, Holý Josef, Houška Tomáš, Jaroš Antonín, Jíra Jaroslav, Jun František, Kos Josef, Lukeš Antonín, Pohan Rudolf, Postranecký Karel, Ryšavý František, Škvorecký Josef.

Školní rok 1916/17.

Třídní profesor František Kukrál.

Brož Alois, Elmer Ferdinand, Gürlich Jiří, Hadrava Josef, Horálek Jaroslav, Hutter Jan, Huttrová Anna, Iserle František, Klouček Josef, Kotten Antonín, Krešl Stanislav, Lichka Jaroslav, Náměstek Stanislav, Panušková Milada, Prchal Ferdinand, Steinbach Jaroslav, Šourková Ludmila, Turková Zdenka, Vichr Vojtěch, Žezulář Václav.

Školní rok 1917/18.

Třídní profesor dr. Karel Jun.

Beránek Josef, Fugl Jiří, Hrbek Karel, Krajíc Alois, Krejčí František, Kučera Karel, Lepič František, Mach Petr, Multerer Ladislav, Nováček Jan, Šourek Jiří, Špillar Miroslav, Štěpek Josef, Vlk Karel, Volf Antonín.

Školní rok 1918/19.

Třídní profesor Václav Šebek.

Dobeš František, Dvořák Václav, Fára František, Holub Jan, Jirásek Blahoslav, Junová Aloisie, Kozel Arnošt, Müller Antonín, Nacházel Václav, Paleček Bohumil, Panoš František, Valenta Lev, Woznica Stanislav.

Školní rok 1919/20.

Třídní profesor dr. Karel Jun

Blažek Jan, Běcha Antonín, Burda Vojtěch, Červenka Karel, Hejl Josef, Chmelík Bohuslav, König Miloslav, Kouřimský František, Král Josef, Kumerman Josef, Mikula Bohumil, Pech František, Rejchrt František, Richter Václav, Torner Václav, Trojan Jan, Žoček Stanislav.

Školní rok 1920/21.

Třídní profesor František Koucký.

Barták Jaroslav, David Václav, Donát Závist, Drahorád František, Fára Vladimír, Fára Vratislav, Hrubeš Zdeněk, Kozelský František, Krkoška Josef, Kučera Josef, Metzl Otto, Mitas Ferdinand, Prokop Emanuel, Přenosil Jan, Říha Václav, Suchý Alfred,

Svoboda Antonín, Tobiášek Jaroslav, Toul František, Váňa Václav, Voráček Bohumil, Zajíc Miloslav.

Školní rok 1921/22.

Třídní profesor Vojtěch Vančura.

Babelová Marie, Bednář Jan, Bičiště Josef, Brdička Jiří, Brdičková Anna, Ciliák Václav, Čáp Jan, Čermák Bohuslav, Dolejší Jan, Hostomský Jiří, Hubata-Vacek Václav, Jelínek František, Kopřiva Jiří, Kos Bohumil, Matějka Jaroslav, Morava Jan, Paclík Josef, Pípal František, Vyhnanek Jan.

Školní rok 1922/23.

Třídní profesor Josef Trčka.

Bříza Josef, Duffek Jan, Duffek Ludvík, Dušková Karla, Hojer Zdeněk, Holec Ladislav, Ježek František, Ježek Josef, Jonáš František, L'abbey Josef, Morávková Helena, Rentfel František, Roubíček Jan, Štěpek František, Teinitzer František, Václavek Josef, Vrátný František, Zelenka Antonín.

Školní rok 1923/24.

Třídní profesor dr. Karel Jun.

Fanta Václav, Filsak Jeronym, Hesslerová Marie, Hutter Václav, Kopecký František, Kotoun Vladimír, Kralert Kamil, Kralertová Silvestra, Krejča Antonín, Křemen Jaromír, Kuklík Karel, Mádl Karel, Novák Theodor, Rod Josef, Schreyer Karel, Svárovský Antonín, Švejkovský Rudolf, Trojan Aleš, Voves Jan, Zemlička Jaroslav.

Školní rok 1924/25.

Třídní profesor Josef Trčka.

Dittrichová Anna, Doucha Karel, Ehlerová Marie, Fleišl Josef, Forejtová Albertina, Frel Antonín, Halík Václav, Hána Jaroslav, Hessler Vladimír, Hložek Jan, Hůla Josef, Huttrová Marie, Ježková Antonie, Kněžů Josef, Kralert Miloslav, Krejča Antonín, Nechvátal Jaroslav, Nestrojil Jaroslav, Rataj Alois, Svatoš Vladimír, Šáda František, Šerák Jiří, Vacek Václav, Vilímek Václav, Vrátný Antonín, Vystavěl Jaroslav, Žáček Václav.

Školní rok 1925/26.

Třídní profesor Antonín Valenta.

Bronec Jaroslav, Cígnerová Klodyda, Čech Václav, Diviš Vladimír, Donát Václav, Dušek Alois, Ehler Zdeněk, Gottlieblová Anna, Hložek Josef, Hostomská Anna, Hostomská Zdeňka, Chvála František, Jílek Karel, Jirásek Drahomír, Křikava Jindřich, Kumerman Emanuel, Laudin Jaroslav, Macháček Jaroslav, Matějů Oldřich, Müller Karel, Pachta Jan, Pechek Miloš, Plechatý Jan, Poláček Ladislav, Průša Vladimír, Slavík Eduard, Šlejferka František, Trnka Adolf, Turek Jan.

Školní rok 1926/27.

Třídní profesor dr. Josef Pečený.

Doskočil František, Hložek Josef, Hložek Václav, Hotovec Jan, Huttrová Jindřiška, Ježek František, Krejčová Blažena, Lerchová Františka, Matušková Jarmila, Nenadál Josef, Pavlíček Alois, Podhrázká Vlasta, Proche Karel, Převor František, Straka Václav, Svatošová Zdeňka, Šikýř Josef, Tungl Karel, Uhlířová Františka, Zavadil František, Zemlička Zdeněk, Žizka Hugo.

Školní rok 1927/28.

Třídní profesor František Koucký.

Babel Albert, Beneš Josef, Cígner Filip, Černý Miloslav, Červenková Magdalena, Dalík Jan, Daněk Alois, Dostál Eduard, Hausdorová Lidmila, Chudoba Vladimír, Kautský Adolf, Kešová Štěpánka, Kučera Jan, Lidmaňský Václav, Machovec Bedřich, Mezenský Stanislav, Paroulek Jaroslav, Podobová Josefa, Pospíchal Stanislav, Potůčková Lidmila, Průša Oldřich, Rokos František, Růžičková Marie, Schreyer Jindřich, Somerauer (Bar-toň) Josef, Studnička Jan, Šebková Marie, Tichá Zdeňka, Vrána František.

Školní rok 1928/29.

Třídní profesor Josef Trčka.

Březina František, Dittrich Jan, Dvořáková Helena, Halbych Vilém, Hanzal Antonín, Hejda Jaroslav, Holý Karel, Horký Ladislav, Hruška Jaroslav, Cháb Bohuslav, Lutner Ferdinand, Mach Jan, Mařecha František, Maška Stanislav, Müller Václav, Musilová Františka, Paclíková Marie, Paroulková Bohumila, Pexa Antonín, Pípal František, Podhorská Štěpánka, Ratajová Marie, Schösserová Jaroslava, Štěpánek Josef, Tondr Vladimír, Vít Ladislav, Vůjtěch Stanislav, Vytejček Jaroslav.

Školní rok 1929/30.

Třídní profesor Antonín Valenta.

Bodlák Břetislav, Bodlák Karel, Böhm Ladislav, Čadek Jan, Čížková Marie, Eliášová Anna, Hobzová Vlasta, Horálková Bohumila, Chramosta Antonín, Ježek Vladimír, Knotek Ladislav, Kohout František, Kotsmich Vojtěch, Macholda Jan, Nacházel František, Nedvěd Karel, Novák Josef, Novák Karel, Pavlíček Antonín, Pavlovský Karel, Pípal Jan, Plechatý František, Potůček Václav, Procházka Stanislav, Skála Mojmir, Svárovský Jaroslav, Štercl Josef, Štěpánek František, Trka František, Veselý Ladislav, Zámek Karel, Zavadil Jaroslav, Zdražilová Věra.

Školní rok 1930/31.

Třídní profesor Václav Hlaváček.

Blažek Václav, Burian Alois, Hezoučký František, Hlaváček František, Holý Rudolf, Junová Lidmila, Kocán Jaroslav, Kohoutová Marie, Kubínová Jaroslava, Lauerová Marie, Lustig Milan, Mašek Václav, Matějů Václav, Mazanec Otakar, Metzl Josef, Morava Jan, Novák Miloš, Pařízková Eva, Pavlíček Josef, Pejhovský Emil, Pěnka Karel, Rohová Marie, Roubík Jan, Ruchař Jan, Rydl Josef, Sabaš Konrád, Sankot František, Skala Josef, Slavík Josef, Starka Vojtěch, Stavová Jindřiška, Šetinger Karel, Štěpán Václav, Tomec Jan, Tomšů Karel, Tůma Alois, Valentová Jiřina, Vališ Josef, Váňa Josef, Zdražil František, Zelenka Vladimír, Žáček Ladislav.

Školní rok 1931/32.

8. A. Třídní profesor Josef Trčka.

Bělohav Jiří, Brázdová Pavla, Dubová Blanka, Dubská Božena, Fait Bohuslav, Fára Zdeněk, Fialo Otto, Filek Eduard, First Jiří, Hána František, Haruda Václav, Havel Jaroslav, Hnátek František, Cháb Vladimír, Jelínková Růžena, Jílková-Fleischlová Božena, Klejnová Marie, Kňákal Bohumil, Kotrnoch Zdeněk, Kouba Josef, Maška František, Matějů Jaroslav, Moudr Alois, Nacházel František, Nejedlý František, Novák František, Paclík Jaroslav, Paroulek Václav.

8. B. Třídní profesor Antonín Valenta.

Pech Ladislav, Pípalová Milada, Pospíšil Josef, Pražanová Marie, Profousová Milada, Provázek František, Rosůlek Josef, Rychecký Josef, Schüller Jan, Soukup Josef, Svobodová Marie, Šmolka Leo, Štěpánek Vojtěch, Teinitzerová Marie, Tinavský Jaroslav, Točková Anna, Tomec Jan, Tondrová Květoslava, Trnka Antonín, Trojan Jaroslav, Váňa Miloslav, Vlačihá Jaromír, Vlková Marie, Voťápek Václav, Woznicová Jarmila, Zavadil Josef, Zavadil Karel.

Školní rok 1932/33.

Třídní profesor Josef Beránek.

Aldorf Václav, Červenka Zdeněk, Dostal Jaroslav, Dufek Jan, Burian Josef, Hána Ladislav, Haruda František, Husáková Marie, Icha František, Icha Jaroslav, Klubal Jaroslav, Kohoutek Vlastimil, Kolářiková Marie, Koňák František, Kouba Josef, Nedvěd Jan, Novák Josef, Nováková Blažena, Paclíková Alžběta, Panoš Ladislav, Pasáček Ladislav, Pech Jan, Pech Miloslav, Procházka Antonín, Příbyl Karel, Růžička Eduard, Řípa Adolf, Straka Antonín, Straková Anna, Svobodová Vlasta, Šíma František, Švamberg Leonid, Tomíček Jaroslav, Trková Marie, Valouchová Jiřina, Zdražil Jan, Zdražilová Anna.

Školní rok 1933/34.

Třídní profesor František Teinitzer.

Brychca František, Danielová Vilemína, Farka Jaroslav, Fučík Josef, Hemr Josef, Hlaváč Jaroslav, Hraha Václav, Jonák František, Kalivoda Alois, Kostelecký Karel, Kotrnoch Vlastimil, Kotsmich Ladislav, Kratochvíl František, Krejčí Jan, Krejčová Růžena, Lisa Jan, Lustig Julius, Macák Václav, Malina Libert, Matějů Božena, Matějů Františka, Matějů Jaroslav, Matucha Jaroslav, Novák František, Panoš Jan, Pech Stanislav, Pexová Marie, Příbylová Marie, Semorád František, Simandl Vladimír, Slavíková Karla, Straka Josef, Strnad František, Stromek Antonín, Svoboda Jan, Šrámek Ladislav, Štěpánová Marie, Vaskivskij Andrij, Voráček Josef, Zeman Jaroslav, Zoufal Emanuel.

Školní rok 1934/35.

Třídní profesor Antonín Valenta.

Bláhová Marie, Blažek Bohuslav, Buňič František, Cerhán František, Douša Jiří, Duffek Jan, Heřmánková Marie, Kazda Jaroslav, Kment Karel, Konečný Luděk, Kopáček Rudolf, Kos Josef, Kurka Konrád, Legerová Marie, Lhotská Libuše, Macák Bohumír,

Markvart Karel, Maršík Josef, Mašát Volfgang, Norek Jaroslav, Pavlík Otto, Plocek Jan, Pospíšilová Jitka, Vejvoda Josef, Veselý František, Větrovský Josef, Vyhnanáková Anna.

Školní rok 1935/36.

Třídní profesor Jiří Šubrt.

Adam Karel, Blažek Jan, Brož Josef, Březina Josef, Černý Ladislav, Hron Jaroslav, Hurda Josef, Kos Jaroslav, Kratochvíl Miloslav, Kubera Josef, Kubínová Libuše, Kysela Bohumil, Maier Josef, Maršík Josef, Mitas František, Moudr Robert, Musil Zdeněk, Panošová Marie, Parkan Bohuslav, Pexová Pravoslava, Podařil František, Popelář Karel, Rychecký František, Stein Jiří, Strnad Oldřich, Stromková Marie, Sýkora Luboj.

Školní rok 1936/37.

Třídní profesor František Drahorád.

Benda František, Cejpa Jan, Eschner Josef, Janoušek Václav, Kmoníčková Libuše, Koželuhová Vlasta, Kříž Jan, Lustigová Olga, Martínek Václav, Mašková Lidmila, Meller Pavel, Peroutka Matěj, Pícha Antonín, Platovská Marta, Podoba Jiří, Převorová Františka, Rásocha Jan, Rotter Miloš, Stárková Slavomíra, Tomec Bohumil, Vacková Božena, Vrhel Josef.

Školní rok 1937/38.

Třídní profesor František Koucký.

Beránek Karel, Bulant Stanislav, Burian Jaroslav, Buřič Zdeněk, Buřičová Marie, Čiháková Anděla, Fohl Bohuslav, Fohl Zdeněk, Griezl Maxmilian, Hovorka Josef, Kaňka Jan, Klíndera Odolen, Kobliška Václav, Kociánová Božena, Kotenová Lidmila, Krejča Josef, Kříž Václav, Lang Miroslav, Laňka Josef, Löffelmann Bohumil, Martínek Josef, Mařincová Růžena, Melsechová Růžena, Pachta Zdeněk, Pánek Antonín, Pavlů Josef, Pelíšek Václav, Procházková Vlasta, Samková Lidmila, Sankotová Marie, Sláma František, Spěvák Jaroslav, Stehlík Josef, Stehlík Václav, Studnička František, Šrámek Karel, Štěpánek Miroslav, Tinavský Václav, Tomíček Karel, Tornerová Anna, Trefil Josef, Urban Josef, Valenta Jiří, Vavřín Zbyněk, Votápková Hana, Weinerová Hana, Wertheimerová Vilma, Zdražilová Blažena.

Školní rok 1938/39.

8. A. Třídní profesor Gustav Erhart.

Beneš Bohuslav, Benešová Zdenka, Berková Marie, Bezděkovský Bohumil, Brychca Josef, Buček Josef, Fárová Jarmila, Holubová Miluše, Holý Jan, Chaloupková Anna, Koňák Zdeněk, Kousalová Věra, Králka Stanislav, Ledererová Věra, Lešovská Jiřina, Linhartová Lidmila, Marková Lidmila, Medlínová Marie, Paclíková Růžena, Poláček Karel, Růžičková Vilma, Svobodová Libuše, Štěpánková Blažena, Vališová Růžena, Váňa Radim, Vilímová Věra, Vlasáková Lidmila, Voňavková Marie, Vyhnaněk Jaroslav, Zíková Marie.

8. B. Třídní profesor Antonín Valenta.

Bajer Alois, Břna Josef, Bloudek Jan, Brázda Ladislav, Duffek František, Dušejovský Jindřich, Hájek Miroslav, Háza Bohuslav, Hlůza Václav, Hron František, Janovský Jiří, Kalkusová Miloslava, Kožich Jaroslav, Lorenc Josef, Matuška Čestmír, Mrázová Anna, Nápravník Josef, Rejhon Josef, Rychecký Rudolf, Šaman František, Švarc Karel, Tutter Antonín, Veselý Jan, Veselý Josef, Vyhnaněk Rudolf.

Školní rok 1939/40.

8. A. Třídní profesor Josef Beránek.

Cerhán Jiří, Čiháková Marie, Diviš František, Formánková Zdenka, Holá Drahomíra, Hrobský Alois, Hrubý Jaromír, Husník Antonín, Jirásková Dagmar, Kameníková Jiřina, Koucká Lidmila, Kousalová Vladislava, Kulík Jan, Matějková Marta, Matoušek Oldřich, Náměstková Marie, Nechvátal Ladislav, Nováková Marie, Paclíková Marie, Pípalová Miluše, Rohová Anežka, Simandlová Věra, Sochor František, Šimek Oldřich, Šimpačová Marie, Šrůtek Karel, Švecová Marie, Wertheimer Milan, Zavadilová Věra, Zelingrová Jaroslava.

8. B. Třídní profesor Antonín Pospíšil.

Adam Zdeněk, Andreas Karel, Bergerová Vlastimila, Burian Jaroslav, Císař Vladimír, Dalík Josef, Hadrava Václav, Holan Miroslav, Kalinová Milena, Kos Jaroslav, Kraucher Karel, Kraus Bohuslav, Krejča Otomar, Maška Jan, Neckář Petr, Panoš Zdeněk, Pípal Jaroslav, Pišanová Marie, Povolný Jiří, Převor František, Pudil Stanislav, Stejskal Jan,

Šrámek Otakar, Štěpán Václav, Štohl Vilém, Šusta Vlastimil, Švec Lumír, Tomášek Radmil, Valenta Vladimír, Váňa Zdeněk, Vítek František, Votápek František, Wertheimer Aleš.

Školní rok 1940/41.

8. A. Třídní profesor dr. Jaroslav Hána.

Bečka Jan, Brabenec Václav, Brada Ladislav, Březina Karel, Budínská Zdeňka, Bureš Miloslav, Cinka Alois, Dvorský Jiří, Fára Miroslav, Filander Václav, Havel Zdeněk, Hrubá Květa, Husa Alois, Chaloupek Václav, Charvát František, Kaňková Olga, Kazda František, Kohoutek Bohumil, Korýdek Václav, Kotásková Jarmila, Křivanec Karel, Křížová Miroslava, Kučerová Marie, Látová Běluše, Vlková Věra.

8. B. Třídní profesor Josef Hůla.

Fohl Oldřich, Hlaváček Václav, Kulovaný Jaroslav, Lisová Lidmila, Mařková Zdenka, Malechová Věra, Markalous Josef, Markvart Jaroslav, Martínková Miluše, Matějů Marie, Matišek Jan, Náměstek Vladimír, Parýzek Adolf, Pavlísek Bohuslav, Pernicová Svata, Plášil Jaroslav, Polesný Vladimír, Rubner Jan, Růžička Emanuel, Řáda Alois, Sládková Květa, Steinbach Miloš, Stejskal Dalibor, Svoboda Jaroslav, Šafrata Stanislav, Šimek Jiří, Šrámková Růžena, Třísková Marie, Vencovský František, Votápková Jitka, Žaloudek Bohumil.

V letech 1941/42, 42/43, 43/44, 44/45 byl ústav gestapem uzavřen.

Absolventi z 1. července 1945 (měli maturovat 1941/42)

Bývalá třída 8. A.

Třídní profesor Antonín Pospíšil.

Benýšek Jiří, Berger Vlastimil, Doležal Milan, Dřevo Jan, Dvořák Zdeněk, Fára Miloš, Fexová Růžena, Grieszlová Alena, Hájek Eduard, Havránková Milada, Herzová Jarmila, Jančík Bohumil, Jílková Milada, Kalina Alois, Kameš Oswald, Kaňka Bořivoj, Kaňka Miroslav, Kaňka Vladimír, Kolářová Lidmila, Koňáková Lidmila, Kopa Stanislav, Koubík Miroslav, Kreml Vladimír, Kubík Josef, Kubů Jaroslav, Kyncl Miroslav, Laňka Miloslav, Lhotka Jaromír, Lipský Lubomír, Lír Jiří, Lupínek Vít.

Bývalá třída 8. B.

Třídní profesor František Drahorád.

Kleslová Věra, Mach František, Nacházel Josef, Noháč Miroslav, Novotný Oldřich, Pazdera František, Pech Jaromír, Plachý Josef, Plášil Jaroslav, Plášil Jiří, Půlpytel Josef, Ritschlová Bohumila, Rozmajzl Zdeněk, Růžička Miloslav, Smetana Vladimír, Strejčková Věra, Svoboda Dušan, Sýkorová Vlasta, Šrámková Irena, Tůma Pavel, Tunkl Václav, Uherka Josef, Váňa Závěš, Váňha Miloslav, Vavřín Aleš, Vítková Marie, Volák Jan, Voňavka Otakar, Zadražil František, Zeman Josef, Smíšovský Bohumír, Stejskal Václav.

Absolventi z 15. září 1945 (měli maturovat 1942/43 a 1943/44)

Bývalá třída 7. A.

Třídní profesor Ferdinand Elmer.

Bartošková Jarmila, Bednář Josef, Borkovec Josef, Čáp Václav, Čuta Jan, Dvořák Zdeněk, Eremiáš Alois, Fátor Jaroslav, Ginsel Kamil, Holan Jiří, Hostomský Milan, Hošek František, Hovorková Věra, Hradecký Julien, Chaloupková Anežka, Jarolímek Jan, Kapoun Jaroslav, Koblíška Miroslav, Kopecký Zdeněk, Kotásková Marie, Koubková Věra, Král Vladimír, Krejzlík Jaromír, Kubic Jaroslav, Lipský Oldřich, Lisa Luděk.

Bývalá třída 7. B.

Třídní profesor Ludvík Fischer.

Musel Jiří, Nechvátal Karel, Páchal Jan, Papež Bohuslav, Papež Josef, Papežová Marie, Plášil Karel, Pudíková Miluše, Puchner Ladislav, Řezka Stanislav, Sankot Jaroslav, Solař Miroslav, Šáda Jaroslav, Štolba Miroslav, Štoviček Jan, Švestková Zdenka, Tomášek Dušan, Trávníček Jan, Vacek Stanislav, Valenta Jaroslav, Vaněk Ladislav, Veselý Miloslav, Vlasáková Věra, Weis Karel.

Bývalá třída 6. A.

Třídní profesor dr. Jaroslav Hána.

Adamová Lidmila, Bartoň Josef, Benýšek Miloslav, Blažek Josef, Čutová Marie, Fířich Bohumír, Fridrichová Jiřina, Gotmanov Vladimír, Hájek Lubomír, Háva Štěpán, Havránková Anna, Haza Václav, Holcová Milada, Hostomský Konrád, Hošek Jaromír, Hromádka Miroslav, Hron Stanislav, Jachek Otto, Javůrková Louisa, Kalinová Jaroslava, Kaprálová Jiřina, Kodetová Jaroslava, Kos Ludvík, Koubková Jaroslava, Krejča Miloslav, Křišťůfek Eduard.

Bývalá třída 6. B.

Třídní profesor František Teinitzer.

Křivanec Zdeněk, Matiašek Antonín, Mráz Vladislav, Nauš Antonín, Pamětický Josef, Pernikář Jaroslav, Plešák Karel, Příkladný Miloslav, Přebor Karel, Rothbauerová Oluša, Rychlík Vladimír, Sekava Josef, Souček Josef, Soušek Zdeněk, Stěhule Jiří, Studenovský Vladislav, Sváček Karel, Sviták František, Svoboda Jiří, Svoboda Vlastimil, Šimek Miroslav, Vaštová Věra, Vondráček Bohumír, Záveská Zdena.

Školní rok 1945/46.

Třídní profesor Ladislav Tomášek.

Bláhová Milada, Červák Jiří, Doležal Josef, Dub Karel, Dvořáková Helena, Hojovec Jiří, Holan Oldřich, Jílek Milan, Komrská Jan, Král Josef, Kubát Josef, Kvasnička Karel, Linhart František, Partl Eduard, Pavlíčková Vlasta, Puřík Vladimír, Rybová Jaroslava, Ráda Jaroslav, Samek Vlastimil, Slabá Jarmila, Staňková Olga, Strachota Miloslav, Šafrata Miroslav, Šesták Vlastimil, Tejrl Karel, Valta Miloš, Vejvoda Jaroslav, Vik Alois, Vopálka Václav, Wackershauserová Jarmila, Zajíc Jiří.

Školní rok 1946/47.

8. A. Třídní profesor František Koucký.

Bartoňová Milada, Bašta Miroslav, Blažek Miloslav, Brož Bohuslav, Brož Josef, Brožová Eva, Červenka Jaroslav, Čuta Jiří, Erhart Otakar, Fojt Vojtěch, Hovorková Marie, Hrabě Vladimír, Janáček Karel, Jandl Vilém, Jaroš Miloslav, Jirásková Danuše, Jor Ilja, Kalinová Naděžda, Kameník Milan, Kazda Jindřich, Kotrč Jaromír, Kříž Dalibor, Liebrezeit Edgar.

8. B. Třídní profesor Antonín Pospíšil.

Kordík Bedřich, Makovička Zdeněk, Martínek Josef, Mimra Marcel, Novák Zdeněk, Pazdera Vladislav, Procházkva Jan, Reifová Danuše, Rozmajzlová Miluše, Ríha Miroslav, Smrž František, Straková Milada, Světnička Milan, Svoboda Milan, Sylvestr Lubomír, Šáda Miloslav, Špilar Zdeněk, Stolba Vratislav, Wackershauserová Ludiše, Zavadil Jaroslav.

Školní rok 1947/48.

Třídní profesor Ladislav Tomášek.

Bendová Lidmila, Blažek Jaroslav, Dobrodínská Milada, Dřevová Hana, Erhartová Adriena, Frolík Miloš, Havel Jiří, Heřmánek Stanislav, Holešovská Marie, Hrala Václav, Chvála Jan, Javůrek Vladimír, Kořenář Sláv, Křišťůvková Jiřina, Kuncková Jana, Laštovička Václav, Lešanovský Karel, Náhlovský Vladimír, Novák Evžen, Paris Václav, Přiklopil Miroslav, Reifová Alena, Růžek Bohuslav, Smíšovský Otakar, Stoupa Václav, Šindelářová Helena, Štědrý Jiří, Valenta Hugo, Zahradka Miroslav.

Školní rok 1948/49.

3. A. Třídní profesor Antonín Pospíšil.

Balek Miloslav, Bártů Božena, Březinová Marie, Beránek Karel, Bušek Karel, Havelka Jaroslav, Hejdrová Božena, Hron Miroslav, Hron Václav, Hypš František, Jarošová Vlasta, Koňáková Irena, Košařová Štěpánka, Křikava Karel, Kuncková Marie, Kušta Jiří, Lepičová Irena, Lhotský Václav, Maršík Jan, Roudná Hana, Schmídová Eva, Suchomel Josef, Svejkovský Zbyněk, Škrampal Josef, Šmíd Jaromír, Tržilová Marie, Vališ Bohumil, Vaňková Alena, Vávrová Marie, Vondru Jaromír.

3. B. Třídní profesorka dr. Marie Štíchová.

Bernardová Alena, Bočánek Rostislav, Davídek Čeněk, Drbal Vladimír, Dvořák Vlasta, Havel Miloš, Havlas Miroslav, Hůla Zdeněk, Chábová Hana, Korýdek Jiří, Kotlíková Jaroslava, Kušta Josef, Novák Jaroslav, Pavlovský Josef, Štědrý Josef, Švestka Jiří, Tomec Josef, Valenta Pavel, Vavřín Radko.

Školní rok 1949/50.

3. A. Třídní profesor Ladislav Vít.

Beránková Eva, Bučková Marie, Čápková Dagmar, Dederá Miloslav, Dobrodinská Marie, Dvořák Bohumil, Elmerová Alenka, Fišerová Marie, Hadrava Vladimír, Háková Jarmila, Holakovská Marie, Horáková Marie, Kalina Jan, Kalina Otakar, Kaňková Jarmila, Karez Roman, Kos Vladimír, Košeřová Ludmila, Kotlík Josef, Kottová Marie, Kuchařová Věra, Kadidlo František.

3. B. Třídní profesor Alois Chod.

Matějí Oldřich, Mraček Jaroslav, Náhoda Jiří, Němec František, Novák Zdeněk, Otčenášková Alena, Palas Zdeněk, Papežová Věra, Pazderka Jan, Pícha Karel, Pistulková Drahomíra, Podušková Alena, Poláček Jiří, Polívka Miroslav, Rerych Zdeněk, Roubíček Jan, Římal Jiří, Sankot Josef, Stejskalová Božena, Šeráková Milena, Tománek Václav, Tyráček Jaroslav, Vaněčková Věra, Víková Marcella, Vytiska Alois, Zajíc Milan, Zálaha Jaroslav.

Školní rok 1950/51.

3. A. Třídní profesor Jaroslav Burian.

Beran František, Čečák Václav, Daňkovský František, Duffek Josef, Fučík František, Hrala František, Icha Miroslav, Jirásek Drahomír, Kotten Antonín, Kralert Miroslav, Kučera Karel, Mašát Jan, Míka Josef, Míka Václav, Novák Miloš, Pachta Miloslav, Smrčka František, Smutný Jiří, Sváček Vladimír, Šmejkal Karel, Trávníček Miroslav, Vaváček Miloslav, Vondráček František, Vopálenský Karel.

3. B. Třídní profesor Antonín Pospíšil.

Balounová Zdeňka, Drahorádová Zdislava, Dvořáčková Danuše, Dvořáková Marie, Horáková Jana, Hovorková Jindřiška, Jelínková Marie, Kanovová Marie, Koubková Jiřina, Křížová Eleonora, Landová Marie, Macháčková Zdenka, Roubínová Věra, Schmídová Vlasta, Suchomelová Jarmila, Šmídová Marta, Tunklová Milada, Zedníčková Libuše.

Školní rok 1951/52.

3. A. Třídní profesor dr. Antonín Sládek.

Andreas Zdeněk, Březina František, Cafourek Jaroslav, Dražka Jan, Haruda Ladislav, Holub Jiří, Hromádka Ladislav, Hunal Václav, Cháb Josef, Junek Jaroslav, Klein Jan, Kořínek Ladislav, Kovář Jindřich, Kubera Bohumil, Kučera Josef, Kukla Josef, Kušta Václav, Leština Josef, Mádlo Jiří, Mareš Jaroslav, Pech Zdislav, Pfauser Miroslav, Plášil Josef, Potěšil Václav, Schreyer Jindřich, Smrčka Jindřich, Spěváček Vojtěch, Staněk Jiří, Stupka František, Šutek Jaroslav, Topič Bohumil, Trka Zbyšek, Veselý Vladimír, Vršek Jaroslav, Wais Václav.

3. B. Třídní profesor Josef Chalupa

Cihlářová Vlasta, Čechová Marie, Fialová Marie, Fousová Jiřina, Háková Eliška, Helbichová Zdeňka, Hrbková Jaroslava, Hrušková Bohumila, Kalinová Božena, Kalivodová Jitka, Landová Jaroslava, Lapáčková Eva, Matějková Irena, Moravová Lidmila, Nacházelová Alena, Nováková Milada, Prádná Miroslava, Rerychová Miloslava, Svobodová Josefa, Šteklová Jiřina, Tomášková Jiřina, Třísková Marta, Vaňková Marie, Vejvodová Věra, Vinklářová Anna, Zemanová Zdeňka.

Školní rok 1952/53.

3. A. Třídní profesorka dr. Marie Štichová.

Bareš Václav, Brožová Jaroslava, Březinová Jindřiška, Budín Jiří, Dražanová Silva, Hájková Svatava, Havel Stanislav, Holakovská Marie, Jirků František, Mátlová Marie, Mazancová Jarmila, Pavlíčková Růžena, Polanecký Jaroslav, Šonka Jan, Štěpán Vlastimil, Trávníčková Jiřina, Valentová Miloslava, Zach Jan, Zíka Josef, Zmátlová Bohumila.

3. B. Třídní profesor František Zapoměl.

Aldorf Lubomír, Bína Jiří, Cihlářová Alena, Deisznerová Vlasta, Drahný Josef, Hensl Josef, Chalupa Zdeněk, Chochol Ladislav, Ihm Jan, Jelínek Miroslav, Kalinová Věra, Koubek Jiří, Krajer Miroslav, Mádlová Eva, Nováková Zdenka, Paulík Josef, Roudný Radim, Rybníkářová Hana, Slavík Bohumil, Stolařík Jiří, Strnad Miloslav, Štěpán Emil, Tejrovský Jaromír, Tichý Oldřich, Vaňková Eva, Veselý Josef, Vlach Jiří, Voďička Stanislav.

Školní rok 1953/54.

Třídní profesor dr. Antonín Sládek.

Beranová Marie, Blažek Miloslav, Daňkovský Jiří, David Václav, Dušková Jaroslava, Hrdoušek Vladislav, Jareš Josef, Jelínková Marie, Kalla Karel, Kárová Jaroslava, Kocián Josef, Kříženecký Jan, Kubálek Milan, Kubín Jaroslav, Novák Jaroslav, Novotný Karel, Pavlíček Karel, Pelíšková Vlasta, Pernicová Silvia, Sekava Rudolf, Stejskalová Jitka, Stiborová Marie, Štědrá Jiřina, Vopálenická Miluše, Zamrzla Josef, Zedníček Zdeněk.

Školní rok 1954/55.

3. A. Třídní profesor Antonín Pospíšil.

Davidová Zdenka, Horáková Jana, Jebavá Jiřina, Mácová Květoslava, Pavlíček Ladislav, Perníkář Ludvík, Průšová Růžena, Řiha Otta, Sadílek Pavel, Schoberová Marta, Smutná Zdenka, Soukup Zdeněk, Sváček Vladimír, Štěpánek František, Trková Danuše, Vaňásková Božena, Vondráková Jiřina, Vopálenický Josef, Vyhňálek Jaroslav, Zelenka František.

3. B. Třídní profesor Jaroslav Burian.

Bezděka Karel, Blažek Jaroslav, Buchtová Marie, Dufková Marie, Chocholová Hana, Jareš František, Jeřábek Jindřich, Junková Milena, Kaňková Jana, Karabelová Marie, Karásková Věra, Kořínek Jaroslav, Kotrč Miroslav, Koutková Jaroslava, Kreuzerová Marie, Křížová Alena, Kučera Miroslav, Liška Stanislav, Machová Marie, Paclík Miloslav, Pelíšková Marie, Pistulka Bohumil, Pospíšil Pavel, Přenosilová Eva, Sládková Věra, Stejskalová Ludmila, Šerá Marie, Šimků Božena, Trefil Vlastimil, Vacková Ludmila, Vančura Dušan, Venkrbec Karel.

Školní rok 1955/56.

3. A. Třídní profesor Karel Mádlo.

Beneš Ivan, Bláha Jaroslav, Davídek Jaroslav, Dubová Anna, Fenyk Jaroslav, Florian Jaroslav, Háвовá Marie, Chaloupková Jaroslava, Kölbllová Květa, Kubálková Dagmar, Lukešová Marta, Mareš Jaroslav, Panoš Stanislav, Pavlíčková Miloslava, Poděbradský Jiří, Pustínová Olga, Rafflová Anna, Roubičková Marie, Schánělová Iva, Smrčková Jana, Svobodová Ludmila, Škvor Stanislav, Vaňková Marie, Vesková Vladimíra, Vilímek Jiří, Vosolová Božena.

3. B. Třídní profesor Ladislav Tomášek.

Brožová Jindra, Březina Vlastimil, Bulant Jaroslav, Dolejší Jaroslav, Doležal Karel, Hunalová Miloslava, Junová Anna, Milaberský Václav, Novák Jaroslav, Novák Ladislav, Pech Václav, Pokorná Zdeňka, Prchalová Jana, Procházka Václav, Sekavová Zdenka, Slanina Jiří, Součková Doubravka, Svoboda Karel, Šlechta Jan, Švejstilová Jaroslava, Teinitzer František, Tomšů Jiřina, Trnka Jiří, Vacková Jiřina, Vavřinová Alena, Vondru Věra, Žiškova Zlata.

3. C. Třídní profesor Ladislav Vít.

Balek Josef, Bartošová Bohumila, Boček Vladimír, Böhmová Stanislava, Březina Jaroslav, Dalík Jan, Dušátko Karel, Dvořáková Alena, Ederová Jarmila, Ederová Marie, Havlů Jana, Houška Josef, Kestřánek Vladimír, Kociánová Marie, Kolářik Jaroslav, Konáš Miloš, Koňák Čestmír, Košťalová Eva, Kratochvíl Jan, Kříklánová Marie, Kuldán Jiří, Lisa Karel, Liška Ladislav, Moravová Irena, Novotná Marie, Plášilová Eva, Trčková Anežka, Turek Josef.

Školní rok 1956/57.

3. A. Třídní profesor Antonín Pospíšil.

Brtna Vlastimil, Březinová Ludmila, Fiala Jan, Hložková Ludmila, Hurda Jindřich, Jelínek Tomáš, Nováková Drahomíra, Příbyl Jan, Strnadová Marie, Veselý František.

3. B. Třídní profesor dr. Antonín Sládek.

Belounová Ludmila, Beladová Marie, Beneš František, Benešová Jarmila, Bišof Josef, Bočková Marie, Čechová Danuše, David Pavel, Hadravová Jana, Hálová Eva, Hrubý Antonín, Hubková Vlasta, Kolář Jaroslav, Kos Miloslav, Lahodný Jiří, Landová Jindřiška, Lepičová Ludmila, Pašková Marie, Příbylová Růžena, Růžičková Milada, Sezemská Marie, Slabý Jaroslav, Starka Vojtěch, Stejskalová Alena, Svoboda Emanuel, Šebesta Jiří, Šimková Milada, Štěpánová Marta, Veselá Antonie, Vopálenický Tomislav, Vrátná Marie, Zavádil Jan, Závorková Marie.

3. C. Třídní profesor Josef Beránek.

Augusta Jan, Budínová Marie, Čmuhová Marta, David Jan, David Vladimír, Davídek Karel, Fridrichovská Marie, Hánová Marie, Haruda František, Hejduvá Marta, Hernová Božena, Hortová Alena, Jelínková Marta, Karel Josef, Koubek Josef, Křížová Anna, Malát Zbyněk, Malinová Lidmila, Maška Jaroslav, Nechvátalová Jaroslava, Nenadálková Božena, Němcová Anežka, Papež Stanislav, Pavlíčková Marie, Plechatá Marie, Římal Jaroslav, Stejskalová Marie, Svárovská Milena, Šerá Anna, Šteflová Alena, Švecová Eva, Vítová Jarmila, Vopálenická Marie.

Školní rok 1957/58.

3. A. Třídní profesor Jaroslav Burian.

Bačínová Dana, Brož Josef, David Josef, Dědič František, Hamršmídová Marie, Hanek Václav, Hanušová Jaroslava, Holeček Jiří, Hurda Josef, Chadimová Marie, Mareš Jan, Náměstek Jaroslav, Nováček Bedřich, Parkanová Jaroslava, Plášil Jan, Pličková Eliška, Poděbradský Jaroslav, Pravečková Miloslava, Příbylová Jarmila, Rychecká Jaroslava, Sochorová Jaroslava, Svoboda Pavel, Šourková Jaromíra, Valenta Luděk, Vlasatý Jaroslav, Vondráková Emilie, Votava Jan, Vyskočil František, Zajac František, Zedníková Ludmila, Železná Milada.

3. B. Třídní profesor Alois Chod.

Bartoška Josef, Bednářová Milada, Březinová Olga, Dalík Pavel, Dobrodinská Eva, Hensl Zdeněk, Hes Jaroslav, Hrobská Marta, Hurda Jan, Karásek Jiří, Kněž Ludmila, Kociánová Marie, Kostřížová Jarmila, Kotrč Jiří, Kubík Václav, Kuželová Marie, Malá Marie, Norek Jaroslav, Pernicová Růžena, Píkl Pavel, Pokorný Jaroslav, Přenosil Jan, Staropražský Antonín, Strnadová Marie, Suchomel Zdeněk, Štěrbová Marta, Trnka Lubomír, Valentová Věra, Vlková Ludmila, Zeitham Bohumil, Zeman Milan, Zubík Miloš.

Školní rok 1958/59.

3. A. Třídní profesor Stanislav Razima.

Březina Luděk, Dvořák Jaroslav, Fialková Věra, Hamerník Karel, Hložková Jitka, Houdek Bohuslav, Hrnčíř Bohumil, Hrůza Miroslav, Chromý Josef, Ichová Hana, Jeníčková Pavla, Jinochová Milada, Kokeš Petr, Králová Růžena, Loskotová Miroslava, Makovička Jan, Mazancová Marie, Nechvátal Zdeněk, Pernicová Bohumila, Pípalová Marie, Podruhová Jana, Poulová Marie, Puldová Marie, Růžek Vladimír, Římalová Marie, Svárovská Věra, Svoboda Jaroslav, Šikýřová Blanka, Šikýřová Helena, Šimánek Josef, Šlak Josef, Šmídová Marie, Teinitzer Milan, Trnka Pavel, Zadražil Josef, Zelenková Vlasta.

3. B. Třídní profesor Zdeněk Pachta.

Babická Eva, Burianová Ludmila, Hanková Zdenka, Hrbek Antonín, Hýková Jaroslava, Jarošová Anna, Jelínek Josef, Jílková Marie, Koňák Jaroslav, Kopecký Jiří, Kovářová Marie, Křížková Marie, Lepič Miroslav, Mašková Marie, Medová Jana, Mendl Jindřich, Mikeš Jiří, Mraček Miroslav, Novák Pavel, Pech Václav, Pechová Věra, Pospíšilová Jitka, Rukavičková Hedvika, Sporek František, Sůvová Marie, Svoboda Eduard, Šteflová Jana, Trnková Marie, Vacek Jan, Vopálenický František, Zavádil Jaroslav.

3. C. Třídní profesor Ladislav Vít.

Babická Marie, Blažek Jaroslav, Blažek Karel, Brožová Marie, Dvořák František, Dvořák Josef, Fiala Jan, Hánová Anna, Holakovský Karel, Holubová Ivana, Charvát Josef, Ihm Vilém, Junková Věra, Karasová Viktorie, Kociánová Marie, Kotrčová Zdeňka, Krajník Otakar, Kremličková Marie, Marešová Marie, Melmuková Marta, Pavlánová Jaroslava, Růžičková Zdeňka, Sálusová Jitka, Sedláček Stanislav, Strachotová Božena, Strachotová Pavla, Straková Jiřina, Tošerová Marie, Vlk Václav, Truhlářová Marie, Žižková Marta, Havel Václav, Hlavová Vlasta.

Školní rok 1959/60.

3. A. Třídní profesor Antonín Pospíšil.

Bártů Vlastimil, Bohůňková Marta, Bulantová Helena, Čísařová Jindřiška, Doležal Josef, Filip Pavel, Hezínová Marie, Janáková Zdeňka, Jedlička František, Ježek Vladimír, Knoppová Vilma, Kocián Jan, Kosová Jaroslava, Lahodná Marta, Mádl Vladimír, Mašková Jana, Moučka Jaroslav, Nedbalová Marie, Pejša Miroslav, Pípal Vladimír, Plechatá Věra, Podařil František, Prádná Ivana, Sládková Marie, Soukupová Zdeňka, Štásek Václav, Tugarinová Věra, Tůma Milan, Váchová Josefa, Vančurová Jana, Vlachová

Libuše, Vlk Jaroslav, Vondráková Jana, Vopálenký Jan, Wienerová Marie, Zabloudivá Marie, Zemanová Jana, Získalová Milada, Žižka Vítězslav, Vytiska Václav.

3. B. Třídní profesor Jaroslav Burian.

Beránek Karel, Bínová Alena, Edr Josef, Hovorková Marie, Hrůza Jan, Jančík Jan, Kameníková Jaroslava, Kněžů Jana, Kolářová Marie, Kraus Robert, Krausová Erika, Kuberová Eva, Macháček Antonín, Martínek Václav, Mašková Eva, Matějka Jan, Mátl Pavel, Náměstková Milada, Náměstková Miloslava, Němcová Ludmila, Padělek Jiří, Paták Miroslav, Pavlánová Marie, Pícka Jaroslav, Plášil Václav, Reitoral František, Roubíček Drahošlav, Suchý Pavel, Šteklová Ivana, Šterclová Marie, Taffartová Marie, Tesařová Ivanka, Tichá Libuše, Trnková Alena, Venkrbcová Blanka, Veselá Marie, Veselý Jiří, Vokůrková Jarmila, Vorel Josef, Zábrana Josef.

Školní rok 1960/61.

3. A. Třídní profesor dr. Antonín Sládek.

Broncová Eva, Březinová Jarmila, Bulant Josef, Burianová Marie, Cinková Věra, Hovorková Marie, Hromádková Marie, Chalupa Josef, Jeníček Václav, Kouřil Petr, Králová Jaroslava, Krupičková Marie, Kuberová Jiřina, Kubů Josef, Landová Jana, Máca František, Macháček Milan, Matijová Milena, Mračková Naděžda, Nováková Jaroslava, Novotná Magdaléna, Poláková Alena, Rabišková Zdeňka, Růžková Miroslava, Sochor Milan, Staněk Vladimír, Suchánková Dagmar, Šašek Karel, Šmíd Václav, Šmídová Danuše, Štěpnička Zdeněk, Trnková Jana, Veselá Marie, Vrátný Milan, Žáková Marcela.

3. B. Třídní profesor Karel Mádlo.

Aubrechtová Jana, Augustová Stanislava, Blaheňová Vlasta, Blažek Zdeněk, Březinová Bohuslava, Forejtová Berta, Fuksová Daniela, Hanzalová Věroslava, Holub Václav, Hronová Marie, Hubatová Silvie, Chaloupka Karel, Kotalk František, Lauermannová Marie, Lišková Jaroslava, Löffelmann Ctirad, Mencl Vratislav, Mitasová Marie, Minaříková Marie, Ouředníková Irena, Palánová Marie, Pernicová Marcela, Plášil Pavel, Rysová Ludmila, Semrádová Marie, Soukup Oldřich, Stránská Marie, Svoboda Jan, Syrovátková Dana, Šmíd Rudolf, Štěpán Josef, Švandová Jana, Tomášková Alena, Vyhánková Jana, Zemanová Arnoštka, Zíka Pavel, Ždichynec František, Sukdoláková Miloslava.

Školní rok 1961/62.

3. A. Třídní profesor Ladislav Vít.

Lásková Daniela, Novák Jan, Novák Vít, Nováková Eva, Opitz Josef, Pechová Věra, Petráková Ludmila, Plát František, Plechatá Jana, Plechatý Břetislav, Převor František, Puldová Hana, Sedláčková Dana, Sláma František, Smejkalová Jana, Smílek Josef, Staropražský Vlastimil, Straka Karel, Strnad František, Suková Marie, Svárovský Josef, Šimek František, Šlechtová Božena, Tinavská Magdaléna, Trnka Josef, Tučková Ivana, Vlach Karel, Vlková Růžena, Vybíral Jan, Zajíček Dalibor, Zavdil Jiří, Zeman Josef, Zmeškalová Marie.

3. B. Třídní profesor Alois Chod.

Balek Pavel, Beníšek Václav, Čechová Ladislava, Dejmeck Pavel, Drahorád Jan, Dvořáková Jaroslava, Hájek Jan, Hejda Josef, Hejdrová Eva, Hernová Jana, Hlaváčková Eliška, Holečková Renáta, Holubová Marie, Janečková Marta, Jonášová Marta, Kaňka Jaroslav, Klapová Ludmila, Kokešová Jaroslava, Kotrčová Zdeňka, Kozák Zdeněk, Kozubek Pavel, Kralertová Věra, Kraus Pavel, Kříž Jiří, Kulík Jan, Macák Václav, Mádlo Karel, Malcová Ivana, Moravová Marie, Musilová Jaroslava, Náměstková Věra, Nechvátal Jiří, Pavlíčková Alena, Vesecký Jaroslav.

Školní rok 1962/63.

3. A. Třídní profesor Karel Mádlo.

Adamcová Jana, Beran Stanislav, Blažková Jarmila, Brávek Miloslav, Brázda Ludvík, Brož Jindřich, Březinová Karolina, Bulantová Marie, Dalík Jaroslav, David Lubomír, Dvořáková Drahomíra, Farková Marie, Florianová Helena, Grygarová Růžena, Hamr-Šmíd Jan, Hlináková Marie, Hodíková Marie, Hort Svatopluk, Houdková Marie, Chábová Marie, Chod Jiří, Janovec Ladislav, Janů Josef, Jedličková Marie, Jišová Milada, Kamarýt Zdeněk, Kampe Petr, Kosová Dagmar, Lepič Pavel, Lučanová Eva, Marková Marie, Příbylová Zdena.

3. B. Třídní profesor Stanislav Řazima.

Kaňka František, Kaňka Jindřich, Klokočka Josef, Krátký Vladimír, Muselová Květoslava, Neprašová Stanislava, Novák Jan, Nováková Zdeňka, Petrusová Marie, Písařík Jan, Plechatá Milena, Pospíšilová Eva, Rodová Marie, Rusaňuk Josef, Růžková Věra, Sochorová Jaroslava, Soukup Lubomír, Staňková Hana, Starka Jan, Stárková Danuše, Studničková Marie, Svobodová Ludmila, Šádová Marie, Tichá Jiřina, Točík Zdeněk, Tomášů Jana, Tůmová Hana, Veselá Jana, Vítková Alena, Vítková Hana, Vondrák Václav, Vondráková Pavla, Vopálenská Jaroslava, Matějka Vladimír.

Školní rok 1963/64.

Třídní profesorka Jana Kynčlová.

Drbalová Jaroslava, Hanzal František, Hlavničková Marta, Hunalová Marie, Langer František, Maršáková Libuše, Minářů Alena, Pechová Marie, Prchalová Anna, Stavová Ivana, Vaněk Karel, Veselá Marie, Vorlová Marie, Zeithamová Věra, Zíka Pavel.

Školní rok 1964/65.

3. A. Třídní profesor dr. Antonín Sládek.

Beránková Zdeňka, Bínová Eva, Doležalová Eva, Dubová Blanka, Dubová Miloslava, Dvořáková Ivana, Freilachová Marie, Havránková Věra, Hovorková Jana, Hrobská Anna, Hrobská Marie, Chábová Eva, Jirků Irena, Kamešová Miluše, Kučerová Alena, Lhotská Marta, Licehammerová Alena, Másilková Hana, Mašková Marie, Pangráčová Jana, Polívková Vlasta, Přebýlová Jaroslava, Rychetská Věra, Smejkalová Helena, Svobodová Růžena, Talichová Věra, Macková Jaroslava, Veiglová Vlasta, Váňová Bohuslava, Veselá Irena, Zálahová Jana.

3. B. Třídní profesor Antonín Pospíšil.

Čečka Jiří, Holý Jan, Kučera Stanislav, Martínková Ludmila, Matějka Jan, Matějka Jaroslav, Menclová Alena, Novák Tomáš, Osághová Štěpánka, Pípal Karel, Pišan Oldřich, Pištěk Václav, Plachý Petr, Plášílová Václava, Poděbradský Miroslav, Rozkošný Jaroslav, Sochor Jiří, Strnad Jan, Šimková Svatava, Šulcová Marie, Tomášek Ladislav, Tyráček Jan, Vácha Vlastimil, Valenta Petr, Závodská Marie.

3. C. Třídní profesor Stanislav Doležel.

Ambrožová Dagmar, Bidlasová Eva, Bohůňková Jana, Hrůzová Marie, Chaloupková Marie, Charousek Jindřich, Charouzek Josef, Charvátová Jaroslava, Jonáš Jan, Kalivodová Věra, Kleinová Eva, Kolářová Jaroslava, Král Jaroslav, Král Jiří, Kučera Jaroslav, Löffelmannová Šárka, Mareš Pavel, Mikešová Zdeňka, Pech František, Pulkráb Jaroslav, Roubíková Jaroslava, Sláma Petr, Strnadová Jaroslava, Šedivá Marie, Šlajchrt Václav, Turková Eva, Uchytilová Jaroslava.

Školní rok 1965/66.

3. A. Třídní profesor Alois Chod.

Bartoňová Alena, Benišková Zlatočila, Brožová Božena, Cechner Josef, Cinková Květuše, Černá Miloslava, Dalíková Hana, Dušková Marie, Filipová Eva, Filipová Růžena, Franková Marie, Hunalová Jaroslava, Chábová Blažena, Chaloupková Olga, Chudobová Jitka, Jelínková Hana, Jílková Eva, Jiroušková Jarmila, Karasová Vlasta, Karlovská Jiřina, Kmentová Michaela, Kopalová Danuše, Koutníková Jana, Křížová Dagmar, Macáková Marie, Marešová Ivana, Martínková Jana, Norková Marie, Pachtová Zdeňka, Pejclová Věra, Pohanková Hana, Procházková Alena, Svobodová Růžena, Šindelářová Marie, Šmrhová Zlata, Štefflová Marcela, Štěpánková Ludmila, Trnková Anna, Vaňhová Věra, Vlčková Helena, Žemličková Jaroslava.

3. B. Třídní profesor Stanislav Razima.

Adam Vladimír, Beran Karel, Bouchner Vítězslav, Brázda Slavomír, Čechová Marie, Davidová Jaroslava, Dvořák Karel, Dvořák Pavel, Goliáš Jiří, Grygarová Alena, Hájek Vladislav, Hlaváček Josef, Hron Lubomír, Chaloupková Jaroslava, Jech Tomáš, Jelínek Petr, Jířů Vladimír, Krejčová Marie, Malinová Alena, Moudr Robert, Muselová Olga, Němcová Marie, Novotná Milada, Panošová Marie, Patáková Libuše, Sejk František, Šimková Miloslava, Šmídová Věra, Štolová Jaroslava, Valentová Anna, Velichová Jaroslava, Vlasatá Eva, Zadražil Josef.

Školní rok 1966/67.

3. A. Třídní profesor dr. Antonín Sládek.

Beranová Vladimíra, Blaheňová Helena, Cinková Marie, Dvořáková Květa, Hejdová

Jarmila, Janáčková Jaroslava, Jindrová Květa, Kopalová Eva, Kotková Danuška, Koubková Zdenka, Krejčí Olga, Kubišová Zdenka, Kuklová Věra, Macáková Bohumila, Macháčková Růžena, Mareš Jiří, Maršík Lubomír, Minaříková Marie, Muselová Alena, Náměstková Marie, Paclíková Jarmila, Pavlíčková Olga, Pánková Jaroslava, Pelcová Miloslava, Píkl Jiří, Poulová Jaroslava, Prokopová Eva, Příbylová Věra, Pulkrab Ladislav, Rys Josef, Rádová Jitka, Řiháčková Růžena, Straková Eva, Straková Marta, Svobodová Jitka, Šandová Taťána, Švecová Marta, Vaňhová Marie, Václavíková Bohumila, Tomášková Hana, Zenáhlíková Květoslava, Havlová Jaroslava.

3. B. Třídní profesorka Jana Kynčlová.

Bartoška Lubomír, Beran Josef, Bínová Dana, Blažková Jana, Bouzková Marie, Brada Ladislav, Burian Jaroslav, Hlavatá Anna, Hlavatý František, Holý Zdeněk, Ježek Zdeněk, Jonáš František, Jonášová Lenka, Kollmannová Věra, Kubát Stanislav, Landová Věra, Lhotská Hana, Musel Miloslav, Nápravníková Marie, Neubauerová Růžena, Němcová Hana, Oubrecht Jiří, Piller Jan, Razimová Marie, Rychetská Elly, Salava Miroslav, Slavík Josef, Sládková Ludmila, Svoboda Jiří, Svobodová Jaroslava, Šlechta Jiří, Šmrha Josef, Tříletý Josef, Tůmová Dagmar, Valentová Eva, Wertheimrová Alena, Vlk Václav, Vyhňáková Marie, Zeitham Vladimír.

3. C. Třídní profesor Stanislav Doležel.

Caska František, Holoubek Josef, Kokstein Antonín, Křimský Bohumil, Josl František, Matoušek Jiří, Minks Ladislav, Slepíčka Miloslav, Šereda Jan, Špulka Adolf, Štěcha Václav, Trojan Antonín, Vaněk Josef.

Školní rok 1967/68.

3. A. Třídní profesor Miroslav Příbyl.

Bendová Jana, Dolejší Anna, Hadrava Josef, Havlů Marie, Havránek Jaroslav, Hurtová Ivanka, Jankovský Jiří, Kušta František, Letovská Věra, Lhotská Helena, Machová Jana, Malec Miroslav, Matějů Bohumíra, Menšíková Stanislava, Paclíková Věra, Polívková Jana, Rokoská Dana, Roubík Jaroslav, Řihová Jana, Smejkalová Jaroslava, Smětáková Marie, Suchánková Irena, Šamanová Irena, Vávřů Marie, Veselá Magda, Větrovský Vlastislav, Vodrážková Marie, Vokoun Jiří, Vondrů Bohuslava, Vytisková Marie, Wastlová Marie, Zemanová Marie, Živná Květa.

3. B. Třídní profesor Antonín Pospíšil.

Bártů Vladimír, Benešová Marie, Bezděk Josef, Březina Ladislav, David Milan, Dolanská Hana, Hamerník Pavel, Janovec Jiří, Kociánová Ludmila, Kopecká Jindřiška, Kopecká Milada, Laňka Miloslav, Moučka Miroslav, Němcová Marie, Novák Jiří, Pávek Vladimír, Rádová Ludmila, Samková Jaroslava, Skalová Jaroslava, Slivková Danuše, Šimánková Jitka, Štěpánová Hana, Točíková Eva, Trnková Eva, Uchytílová Jitka, Vacková Marie, Valentová Radmila, Wackershauser Bohuslav.

Školní rok 1968/69.

3. A. Třídní profesor Alois Chod.

Bouchnerová Eva, Brožová Růžena, Bušta Vladimír, Čekalová Magdalena, Dvořák Bohumil, Filip František, Hájková Marta, Hernová Jana, Horňáková Hana, Hůlová Marie, Chodová Eva, Icha Vladimír, Kliková Jana, Kněžů Dagmar, Kovářová Jaroslava, Kubík Josef, Kyryanová Michaela, Macková Věra, Malá Jaroslava, Miksa Josef, Němcová Jana, Novák Martin, Pechová Ludmila, Pechová Marie, Sedláčková Hana, Svobodová Jaroslava, Svobodová Miluše, Šichtářová Květoslava, Šťaková Eva, Tománková Dagmar, Trnková Hana, Vaňha Miloslav, Vernerová Naděžda, Vichrová Olga, Vlach Stanislav, Vyhňáková Eva, Wackershauserová Marie.

3. B. Třídní profesor Stanislav Razima.

Beran Jaroslav, Bouchal Jan, Bronec Václav, Březinová Milada, Gottliebová Jaroslava, Hložek Miroslav, Hložková Milada, Hrubant Josef, Jakešová Lenka, Jedličková Marie, Jonášová Eva, Kůrka Zdeněk, Lhotský Jiří, Liška Miroslav, Malec Jiří, Maška Karel, Menšík Jaroslav, Nápravník Miloš, Norek Jiří, Novák Lubomír, Novák Rudolf, Nováková Pavla, Oubrechtová Vlasta, Pelc Zdeněk, Polanská Dagmar, Puldová Marie, Ryšavá Marie, Šimková Alena, Váková Jitka, Vaňhová Marie, Vratišovský Tomáš, Zukal Rudolf.

Školní rok 1969/70.

3. A. Třídní profesor František Hofman.

Beranová Marie, Bláhovec Rostislav, Capouchová Marta, Dohnalová Jaromíra, Drahozalová Květa, Dvořáková Dana, Fridrichovská Vlasta, Göbl Luboš, Hřebecká Jiřina, Jachková Marie, Jedličková Jiřina, Knapová Olga, Křišťanová Marie, Kuklíková Dana, Makovcová Věra, Matiašková Jiřina, Pavlíková Dagmar, Podhradská Jana, Rohová Jana, Soukupová Libuše, Strachotová Jitka, Strnadová Věra, Svačinová Květoslava, Svobodová Dana, Svobodová Ivana, Šikýřová Drahomíra, Šolcová Irena, Štekerová Helena, Štěpánková Eva, Tetiva Vlastimil, Vokoun Vladimír, Zíková Hana.

3. B. Třídní profesorka Jana Kynčlová (prof. St. Razima).

Bartlová Miloslava, Bezemek Bohumil, Boháč Josef, Brožová Hana, Brychcová Jana, Hájková Ludmila, Kovanda Bohumil, Koubek Tomáš, Kölbllová Marie, Kratochvíl Bohumil, Musil Miloš, Petrů Eva, Pech Vladimír, Polák Vladimír, Puchner Petr, Račanský Jan, Razimová Stanislava, Roh Jiří, Ryant Josef, Tušil Jiří, Vališ Stanislav, Vlach Zdeněk, Ženíšek Jaroslav, Židová Jaroslava.

3. C. Třídní profesor Ladislav Vojna.

Brož Josef, Doležal Vladimír, Hložková Marie, Jirsa Jaroslav, Jířů Alena, Kolář Vladimír, Kubíčková Alena, Lhotská Eva, Mencl Jiří, Moudr Vratislav, Nacházel Petr, Novák Miroslav, Pangrác Jaromír, Pávková Růžena, Pelíšková Marie, Petrů Pavel, Průša Miroslav, Římalová Jaroslava, Stava Jindřich, Šikýřová Eva, Šimík Antonín, Štížeck Oldřich, Tichá Vladislava, Vacková Dagmar, Vithová Anna, Zemanová Ivana, Ždichynec Miroslav.

Seznam žáků, kteří v jubilejním roce na ústavě studují

I. A.

Třídní profesor Jaroslav Zíka.

Boháč Milan, Češková Libuše, Dolejší Marta, Dudová Helena, Fiala Libor, Forstová Hana, Hurda Jindřich, Jirsová Dana, Kolářová Hana, Kotrbová Ilona, Kuklová Hana, Lisová Věra, Lněnička Josef, Lopatková Jaroslava, Machová Iva, Nápravníková Vlasta, Nechvátalová Libuše, Okrouhlá Jiřina, Pakostová Emilie, Prokopová Helena, Rohová Marie, Rybníkářová Hana, Říha Milan, Samková Jiřina, Strnadová Hana, Střelcová Dana, Trnavská Marie, Urbánková Marie, Váňa Milan, Veselá Jana, Vodičková Stanislava, Vodrážková Marie, Pokorný Milan, Kopecká Věra.

I. B.

Třídní profesor František Hofman.

Adamec Rudolf, Beran Marian, Bronec Jan, Doležel Stanislav, Doubková Hana, Fejlek Jaroslav, Hrnčířová Marie, Hurtová Věra, Jeníčková Helena, Koča Jaroslav, Koten Jiří, Kratochvíl Miloš, Křišťan Tomáš, Křížová Lidmila, Kucian Miloš, Makovičková Jana, Marečková Dagmar, Maška Zdeněk, Medová Alena, Pokorná Hana, Prokopová Věra, Rezníček Bořivoj, Straka Jaroslav, Šimánek Jaroslav, Tašár Petr, Vacková Hana, Vlk Jiří, Vyhnaněk Vojtěch.

II. A.

Třídní profesor Alois Chod.

Burianová Ludmila, Dědinová Ludmila, Házová Hana, Hemmrová Jana, Hlavatá Jaroslava, Holoubková Helena, Hořejšová Hana, Hrdličková Eva, Chocholeuš Jaroslav, Jáklová Eva, Jírová Zdenka, Kuchařová Jana, Kuzdasová Marie, Machač Karel, Marková Marcela, Musilová Hana, Nacházelová Jaroslava, Petrů Bohdanka, Poláčková Hana, Potěšilová Hana, Stiborová Lenka, Svobodová Miluše, Šikýřová Jana, Švárová Dana, Vácha Miloš, Vopravilová Marta, Vránková Marie.

II. B.

Třídní profesor Ladislav Vít.

Beranová Marie, Braunbeerová Dana, Budková Jaroslava, Čížková Jana, Hrušková Miluše, Chmelová Anna, Jachková Blanka, Joachimsthalová Anna, Kalkusová Jaroslava, Kolářová Dagmar, Kolářová Věra, Koudelka Miroslav, Koutníková Alena, Kovářová

Ivana, Králová Dagmar, Kubištová Jana, Letovská Hana, Lojdrová Jana, Lysá Eva, Machová Věra, Primusová Jitka, Slavíková Hana, Soukupová Marie, Šáliková Ilona, Šlechtová Alena, Šebestová Blanka, Tomášů Jaroslava, Třísková Miloslava.

II. C.

Třídní profesor Alfréd Bruch.

Broncová Marie, Doubek Josef, Dušejovská Blažena, Fialka Luděk, Frantová Věra, Hotovec Antonín, Hronová Dana, Jakeš Jiří, Klainová Hana, Kolařík Lubomír, Kotrbová Zdena, Krampolová Marcela, Mareš Ladislav, Musil Petr, Matějková Zdeňka, Nosková Marcela, Parkanová Hana, Parkanová Věra, Pechová Miloslava, Pulda Josef, Svárovská Marie, Talich Josef, Tomešková Božena, Valentová Jaroslava, Vaněčková Věra, Vítková Alena, Zajačikovskij Jiří, Zemanová Jaroslava, Zíka Jaromír.

III. A.

Třídní profesor Miroslav Příbyl.

Bednářová Blanka, Bednářová Hana, Benešová Hana, Dolejší Eva, Douda Jaroslav, Havlínová Eva, Hložková Vilma, Jandová Libuše, Jirků Miloslav, Kopecká Marcela, Kotrčová Jaromíra, Kudličková Karla, Marešová Alena, Masnerová Věra, Neuwirthová Jarmila, Plachá Eva, Rásochová Marie, Soukupová Stanislava, Šeredová Naděžda, Šibrová Marie, Šmídová Eva, Šteflová Jana, Váchová Marie, Žáková Eva.

III. B.

Třídní profesorka Marie Jelínková.

Fišerová Hana, Hájková Eva, Hájková Libuše, Hložková Marta, Charouzek Luděk, Janáková Jitka, Knížková Milada, Kubík František, Makovička Jan, Parýzková Alena, Řiháčková Alena, Strnadová Jitka, Štědrá Dana, Švecová Marie, Truková Marie, Uxová Dagmar, Vlachová Jarmila, Zadražilová Ilona, Žák Bořek, Ženíšková Alena.

III. C.

Třídní profesor Stanislav Doležel.

Bartoň Pavel, Hejsek Zdeněk, Hodová Jiřina, Horká Ludmila, Chromá Dana, Klika Pavel, Kočová Marie, Krčil Jaroslav, Kučerová Marie, Květoň Pavel, Kotrč Pavel, Lisová Lenka, Loudín František, Pachta Pavel, Papež Stanislav, Peroutková Marie, Petru Jaroslav, Razimová Věra, Štěpáníková Ivana, Vacek Miloslav, Václavíková Miluše, Váňa Jaroslav, Wackershauserová Jana, Zadáková Marie, Tichý Zdeněk.

V posledních letech odešli ...

RNDr. Jan Fried (nar. r. 1881 v Pelhřimově, zemř. r. 1965 v Pelhřimově). Absolvoval gymnasium v Pelhřimově, pak filosofickou fakultu v Praze, obor dějepis — zeměpis. V letech 1918/19 působil jako středoškolský profesor na gymnasiu v Pelhřimově, v letech 1919—1921 na reálce v Telči, v letech 1936—1941 v Jihlavě. R. 1924 titul RNDr. Zakládal pelhřimovské muzeum, spoluredigoval Vlastivědný sborník českého jihovýchodu, věnoval se regionální historii. Z nejvýznamnějších prací: Paměti Filipa Dremsy, VI. sb. 1921—1922.

Prof. Jan Hložek (1905—1969) se narodil v Praze, studoval v Pelhřimově (maturoval v r. 1925). Jako profesor působil v Rožnavě, v Bratislavě, r. 1939 nastoupil v Pelhřimově, v r. 1942 přešel do Tábora a v r. 1943 do Náchoda. V r. 1945 nastoupil opět v Pelhřimově, kde se podílel na znovuvytvoření a vybavení gymnasia; v r. 1948—1950 vykonával funkci správce ústavu. R. 1950 působil na zdravotnické škole v Jihlavě, v letech 1962—1966 na SZTŠ a SPŠ v Pelhřimově. V mimoškolní práci se věnoval sportovní činnosti (turistika, hokejový, fotbalový trenér), pracoval i v dalších společenských organizacích. Vychoval řadu dobrých chemiků a zasloužil se o přátelství mezi Čechy a Slovaky.

Prof. Ladislav Tomášek (1906—1969). Narodil v Příbrami, po vysokoškolských studiích vyučoval na měšťanské škole, pak na gymnasiích v Praze a v Pelhřimově. Po uzavření pelhřimovského gymnasia byl totálně nasazen. Od r. 1945 opět působil na gymnasiu v Pelhřimově, v r. 1949 vykonával funkci správce vyšší sociálně zdravotní školy v Pelhřimově. Vyvíjel bohatou spolkovou a kulturní činnost (předseda Místní rady osvětové, předseda Újezdní školní rady, člen komise hudební školy, člen výboru zpěváckého spolku Záboj aj.).

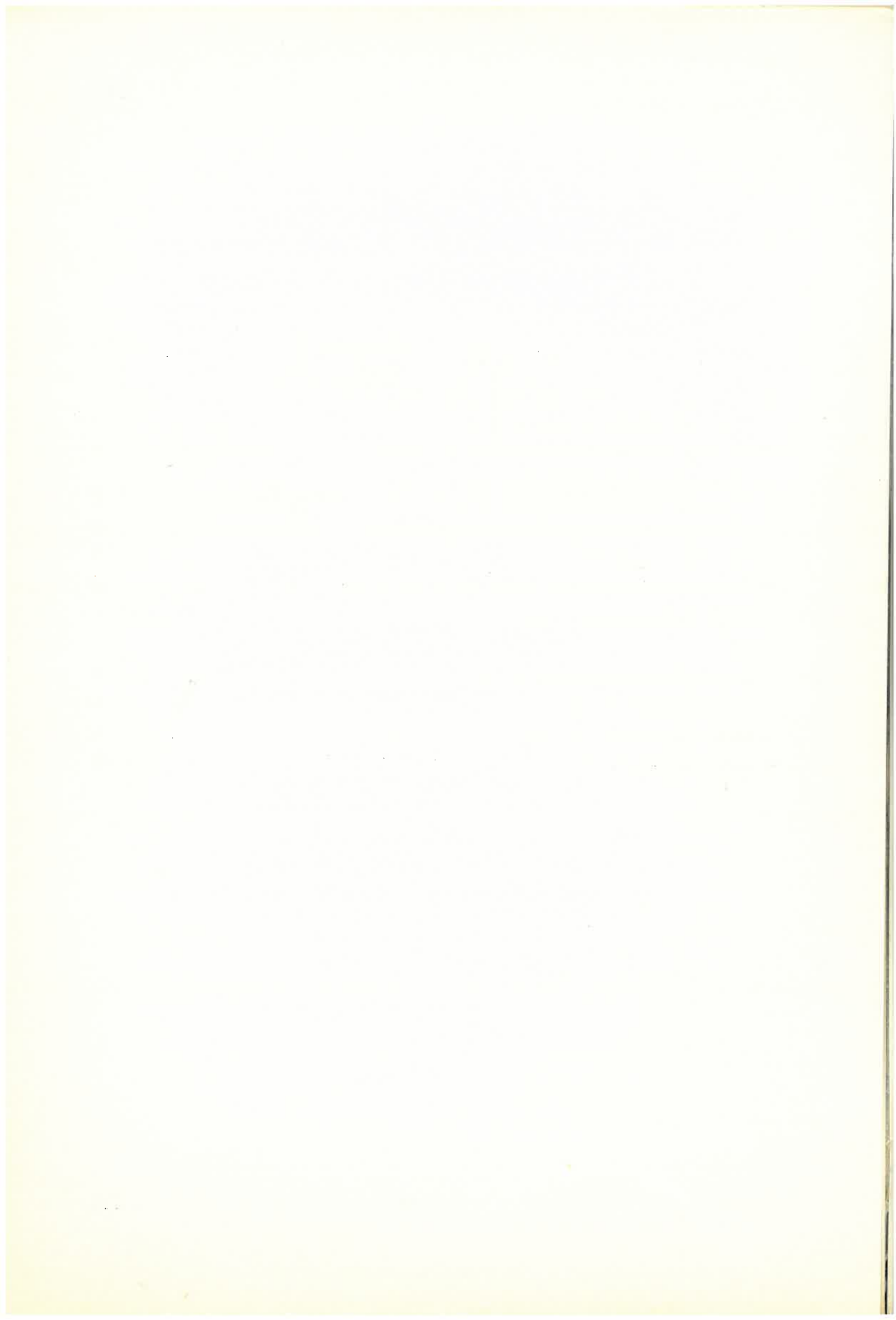
PhDr. Marie Štichová (1903 v Nitovicích, zemř. 1970 v Pelhřimově). Po studích na jindřichohradeckém gymnasiu absolvovala obor dějepis — zeměpis na filosofické fakultě v Praze. R. 1929 dosáhla titulu „PhDr.“. Na gymnasiu v Pelhřimově vyučovala od 6. září 1946. Měla na starosti profesorskou knihovnu. Věnovala se regionální historii, z podnětu Karla Hraběte napsala „Minulost Pelhřimovska v dějepisném vyučování“ (Jihlava, 1958, str. 83, vyd. KÚ PDVU, listopad 1958). V posledních letech aktivně pracovala jako archivářka ve skupině spolupracovníků Ústavu dějin socialismu při OV KSČ v Pelhřimově.

Příspěvky k dějinám gymnasia v Pelhřimově

(Bibliografický přehled.)

1. Dr. Karel Polesný, c. k. a arcibiskupské gymnasium v Pelhřimově v letech 1763—1783, I, Výroční zpráva c. k. reálného gymnasia v Pelhřimově za školní rok 1911/12, str. 3—10.
2. Dr. Karel Polesný, c. k. a arcibiskupské gymnasium v Pelhřimově v letech 1763—1783, II, Výroční zpráva . . . za školní rok 1912/13, str. 3—12.
3. Dr. Karel Polesný, c. k. a arcibiskupské gymnasium v Pelhřimově v letech 1763—1783, III, Výroční zpráva . . . za školní rok 1913/14, str. 3—15.
4. Dr. Karel Polesný, Na rozhraní, Výroční zpráva státního reálného gymnasia v Pelhřimově za školní rok 1918/19, str. 3.
5. Dr. Karel Polesný, Naše budova, Památník gymnasia v Pelhřimově 1871—1921, vyd. péčí a nákladem slavnostního výboru 50letého jubilea gymnasia pelhřimovského, červenec 1921, str. 49—50.
6. PhDr. Karel Jun, Z temna do jasu (historická data), tamtéž, str. 51—52.
7. PhDr. Karel Jun, K šedesátému výročí obnovení našeho ústavu, Výroční zpráva . . ., 1931, str. 3—16.
8. Josef Dobiáš, Učitelé a žáci latinských škol pelhřimovských v době reformační, Památník státního reálného gymnasia plk. Jiřího Ševce v Pelhřimově, k 75. výročí obnovení ústavu, Pelhřimov 1946, str. 10—17.
9. Dr. Karel Polesný, c. k. arcibiskupské obecní gymnasium v Pelhřimově v letech 1763—1783, str. 17—22.
10. Josef Beránek, Vývoj střední školy v Pelhřimově od r. 1783 do jubilejního roku 1946/47, str. 22—78.

(PhDr. Josef Bílek.)

O B S A H

	Strana
Předmluva ředitele školy Jaroslava Buriana	5
Dr. J. Bílek: Úvodní slovo předsedy redakčního kruhu	7
Antonín Sova: Kapitola z mládí	11
Jiří Křivský: 80. léta 19. století v dějinách gymnasia	12
Jiří Křivský: Podíl profesorů pelhřimovského gymnasia na založení a práci Muzejního spolku a městského muzea	15
Ze vzpomínek profesorů a absolventů gymnasia	21
Jiří Suchánek: Pelhřimovská noc	67
Dr. Josef Bílek: Pelhřimovské gymnasium v letech 1945—1970	75
Dr. Josef Bílek: Obnovení činnosti studentského orchestru	82
Z prací nejmladších	87
Seznam profesorů, učitelů a externistů	89
Seznam absolventů s maturitou	95
Seznam žáků, kteří v jubilejním roce na ústavě studují	110
V posledních letech odešli	111

Sestavila redakční rada za vedení dr. Josefa Bílka

Obálka a ilustrace akademický malíř Jiří Mádlo

Fotografie: Jan Rothbauer, Ladislav Prokop, Alfréd Bruch a fotokroužek,
archivní snímky (dr. Jindřich Šmída, akademik Josef Dobiáš, Hugo Valenta)

Vytiskly Jihočeské tiskárny, závod 4 Pelhřimov — 450034/71

Náklad 2 000 výtisků, cena 25,— Kčs

Recenzovali:

1. Dr. Karel Poustka, ředitel Okresního vlastivědného muzea v Pelhřimově
2. Prom. hist. Hana Housková, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích

DOKUMENTÁRNÍ SNÍMKY

města Pelhřimova a jeho gymnasia

KWĚTY.

Národní zábavník

pro

CECHY, MORAVANY, SLOVÁKY A SLEZANY.

Wedenjm a vydáwáním Jarosl. Paupjšila.

Desátý ročník.

*Číslo 172.
1843*

1843.

W P R A Z E.

Titulní stránka Květů z roku 1843 [profesorská knihovna gymnasia].

DĚJINY NÁRODU ČESKÉHO

W ČECHÁCH A W MORAWĚ

DLE

PŮVODNÍCH PRAMENŮW

WYPRAWUJE

FRANTIŠEK PALACKÝ

DÍLU I ČÁSTKA 2.

OD ROKU 1000 DO 1253.

Pa
C. J. T.
K. P.

W PRAZE.

NÁKLADEM KNIHKUPECTVÍ J. G. KALVE.

1854.

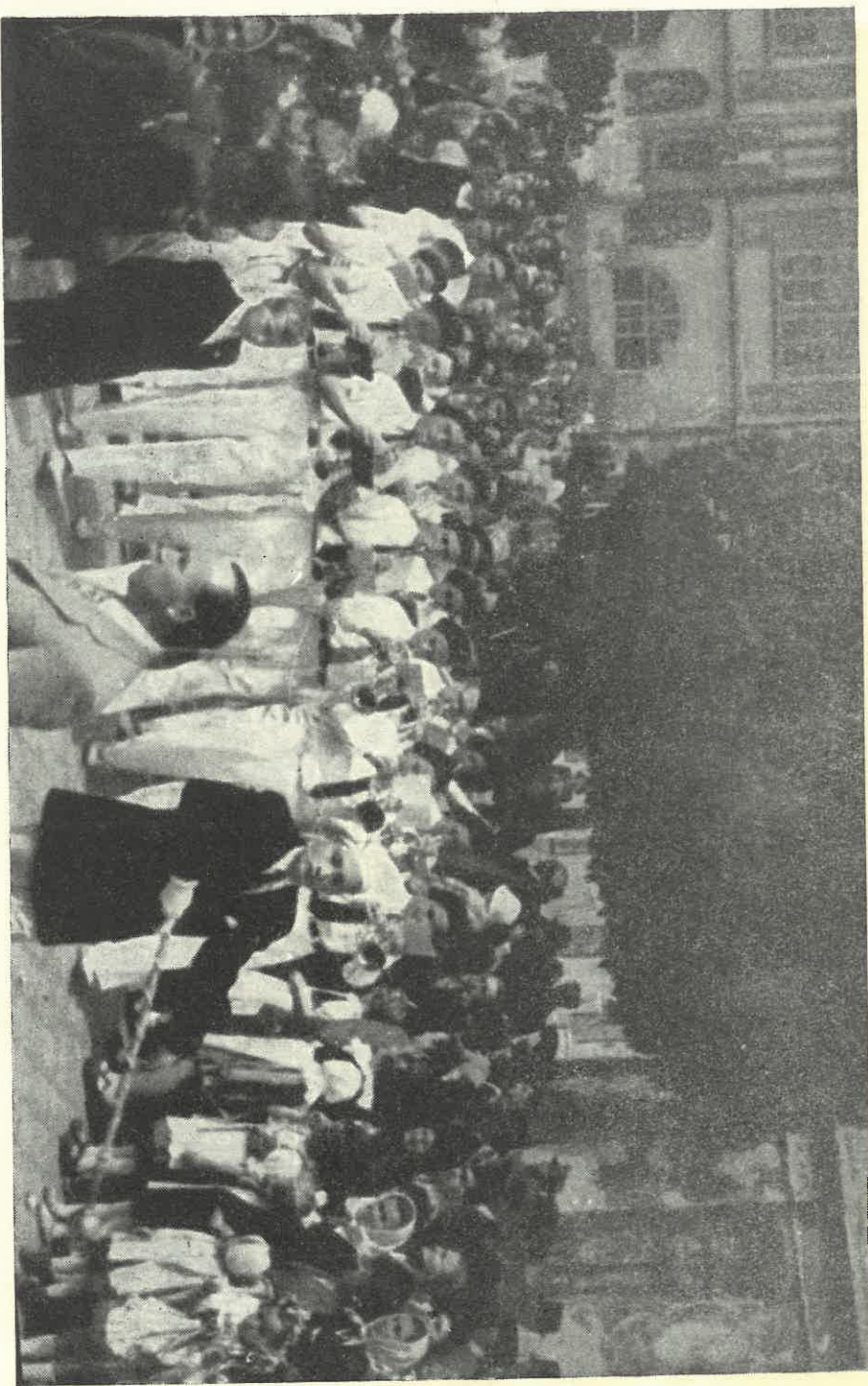
Zásah protektorátních úřadů na Palackého Dějinách (profesorská knihovna gymnasia).

Jeden z prvých profesorských športú pelhřimovského gymnasia.

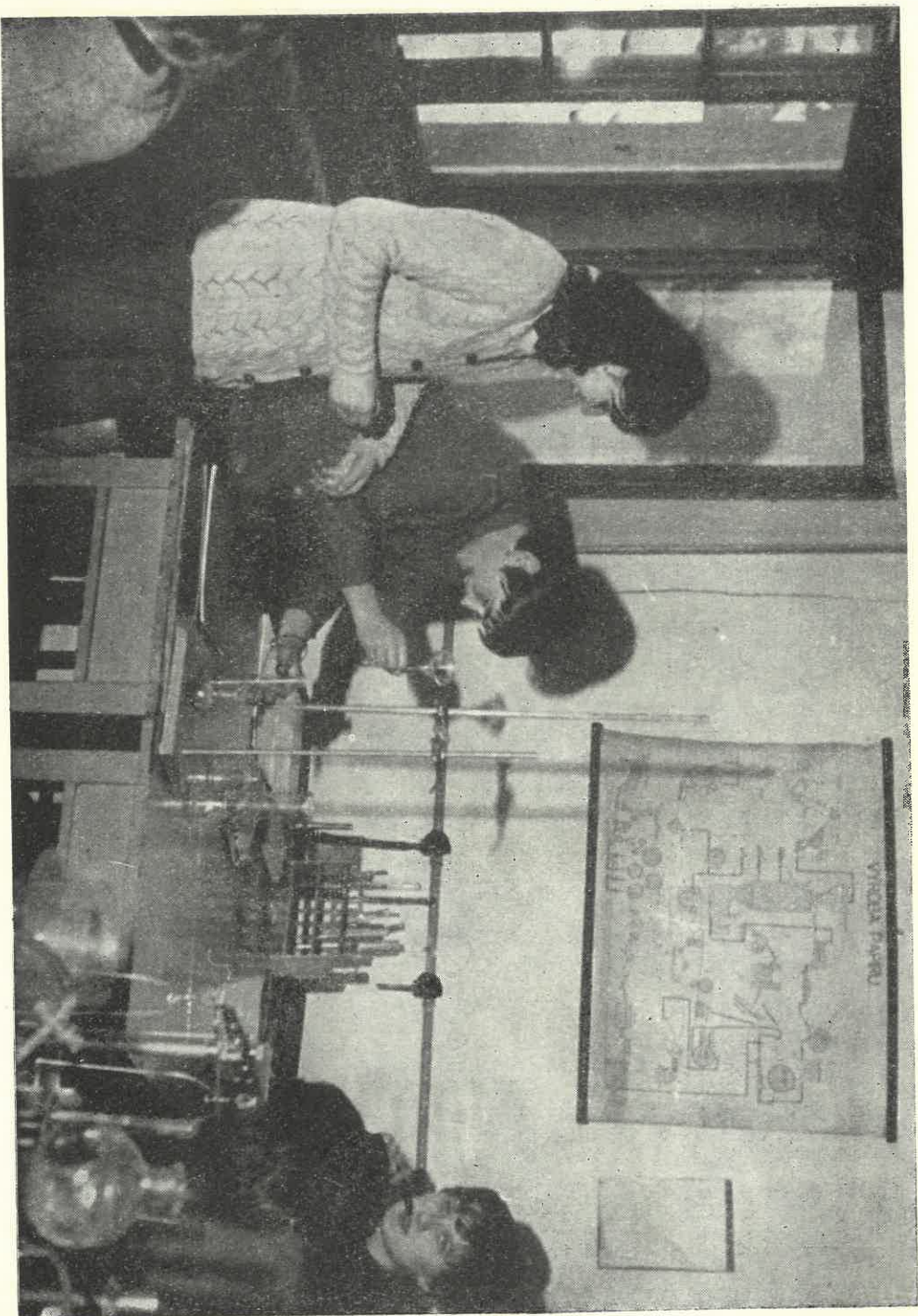
Gymnasiální kvintet z roku 1896.

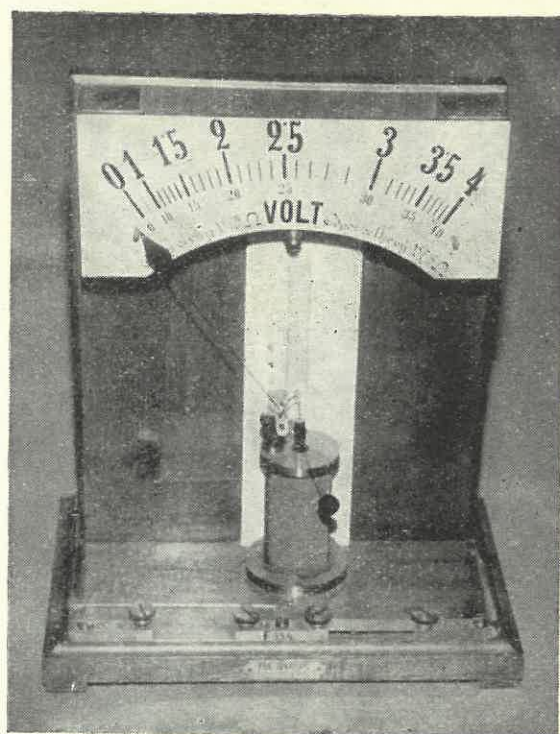
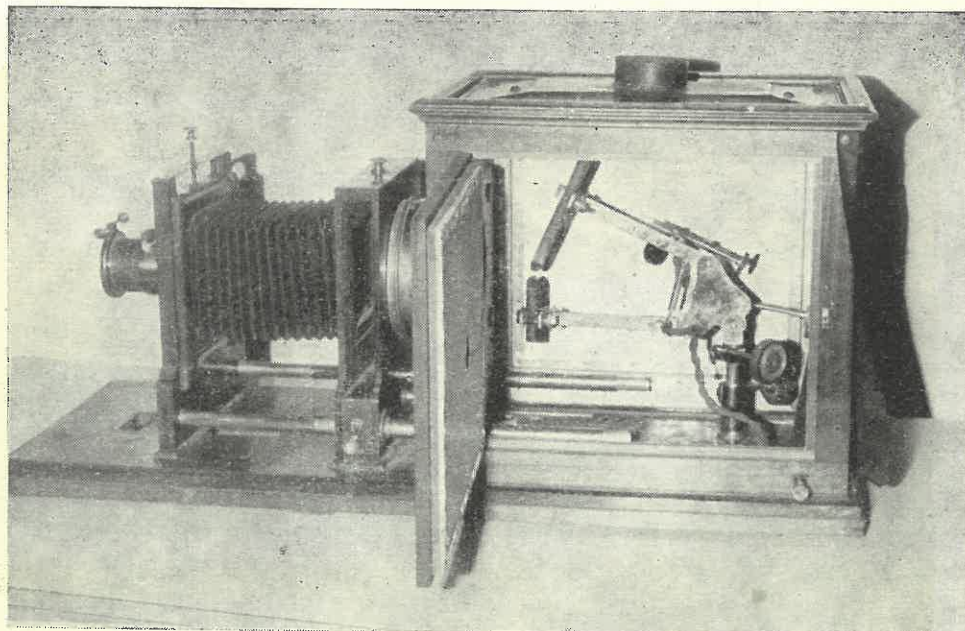
Obnovený studentský orchestr v osvobozené vlasti.

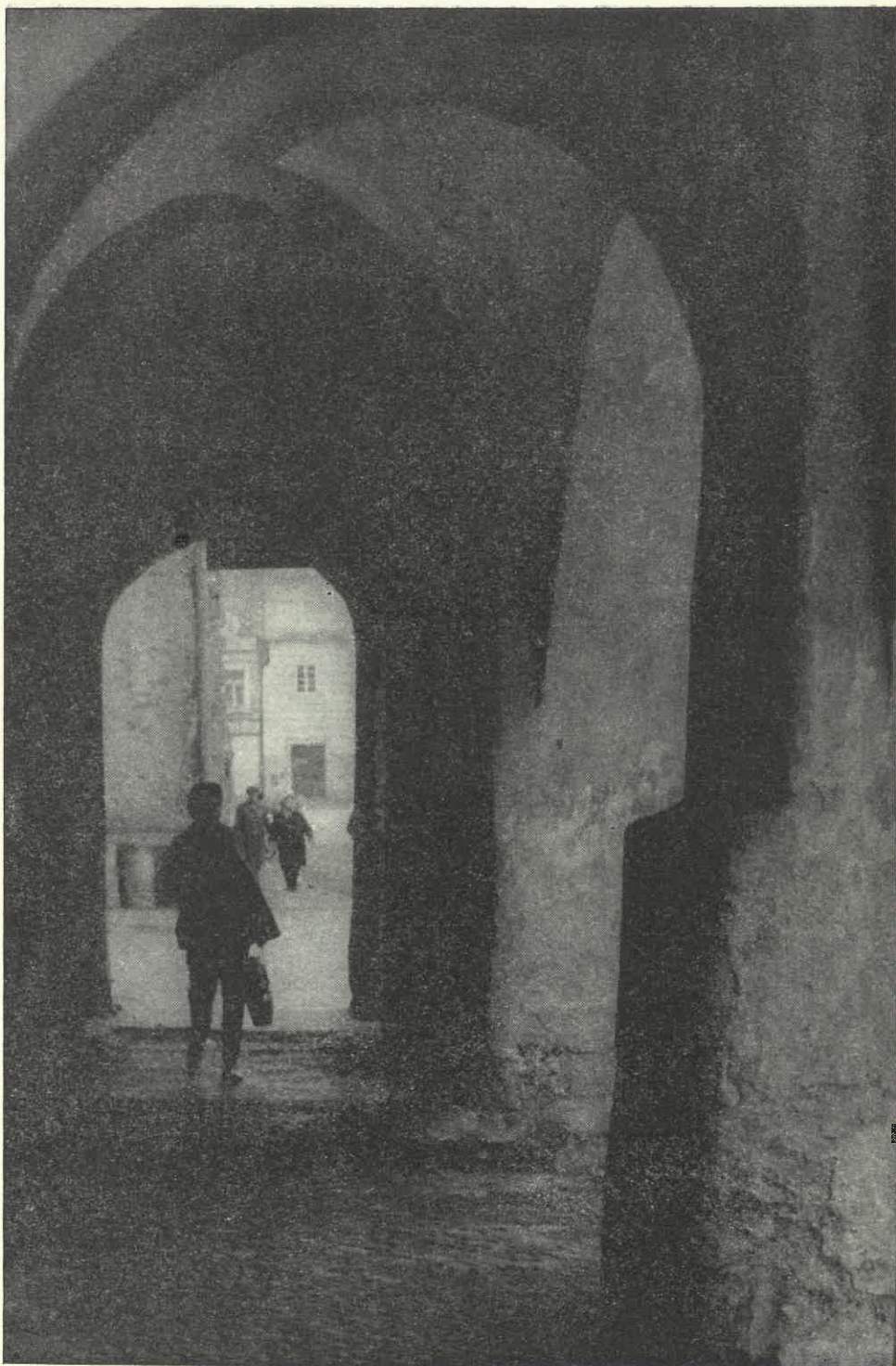
Dr. Jindřich Šmída, ředitel pelhřimovského gymnasia v letech 1945—48, ve funkci
čs. vyslance na nádvorí šachova paláce v Iránu.

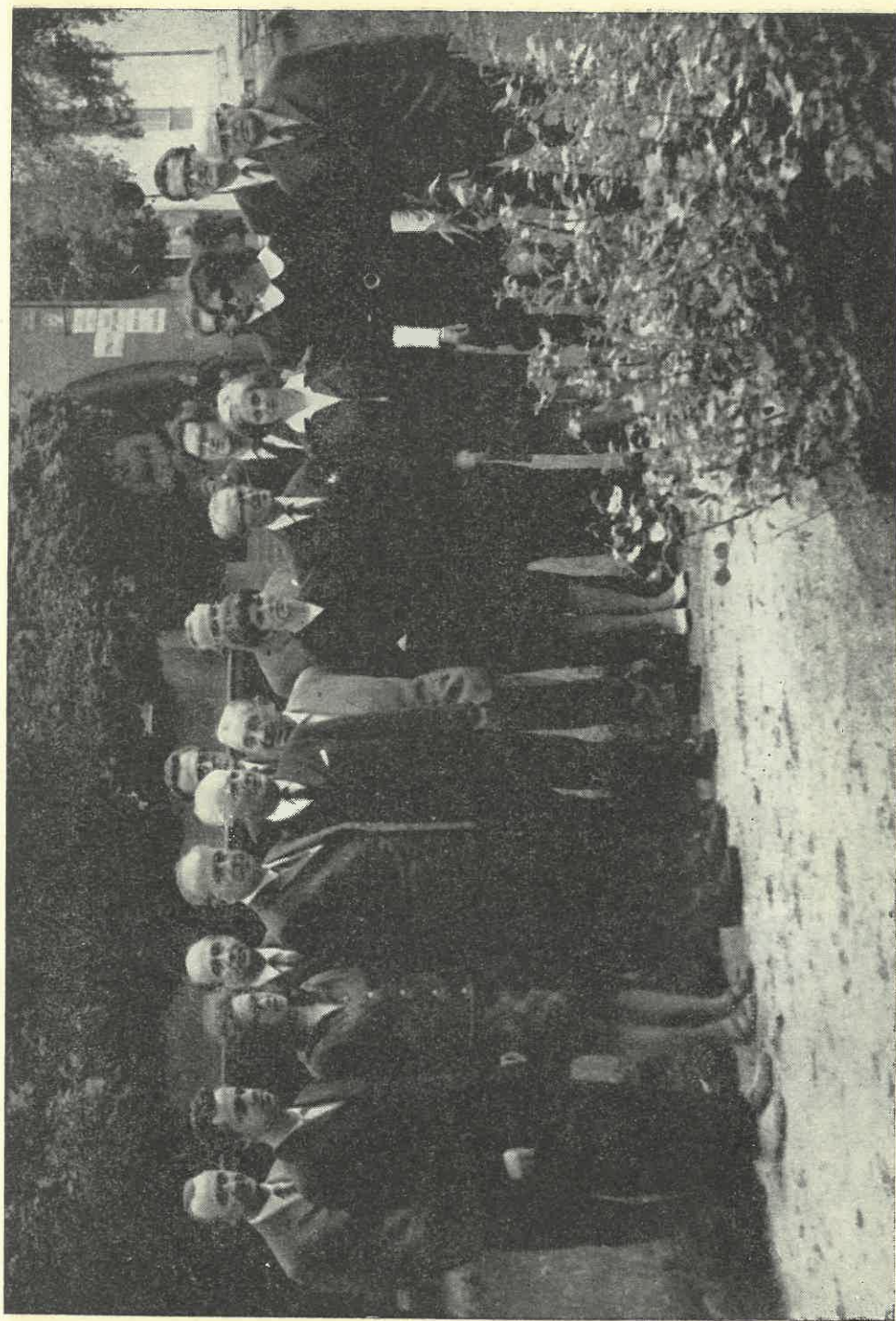
Žáci pelhřimovského gymnasia při praktických cvičeních z chemie.

Ukázky původních fyzikálních pomůcek.

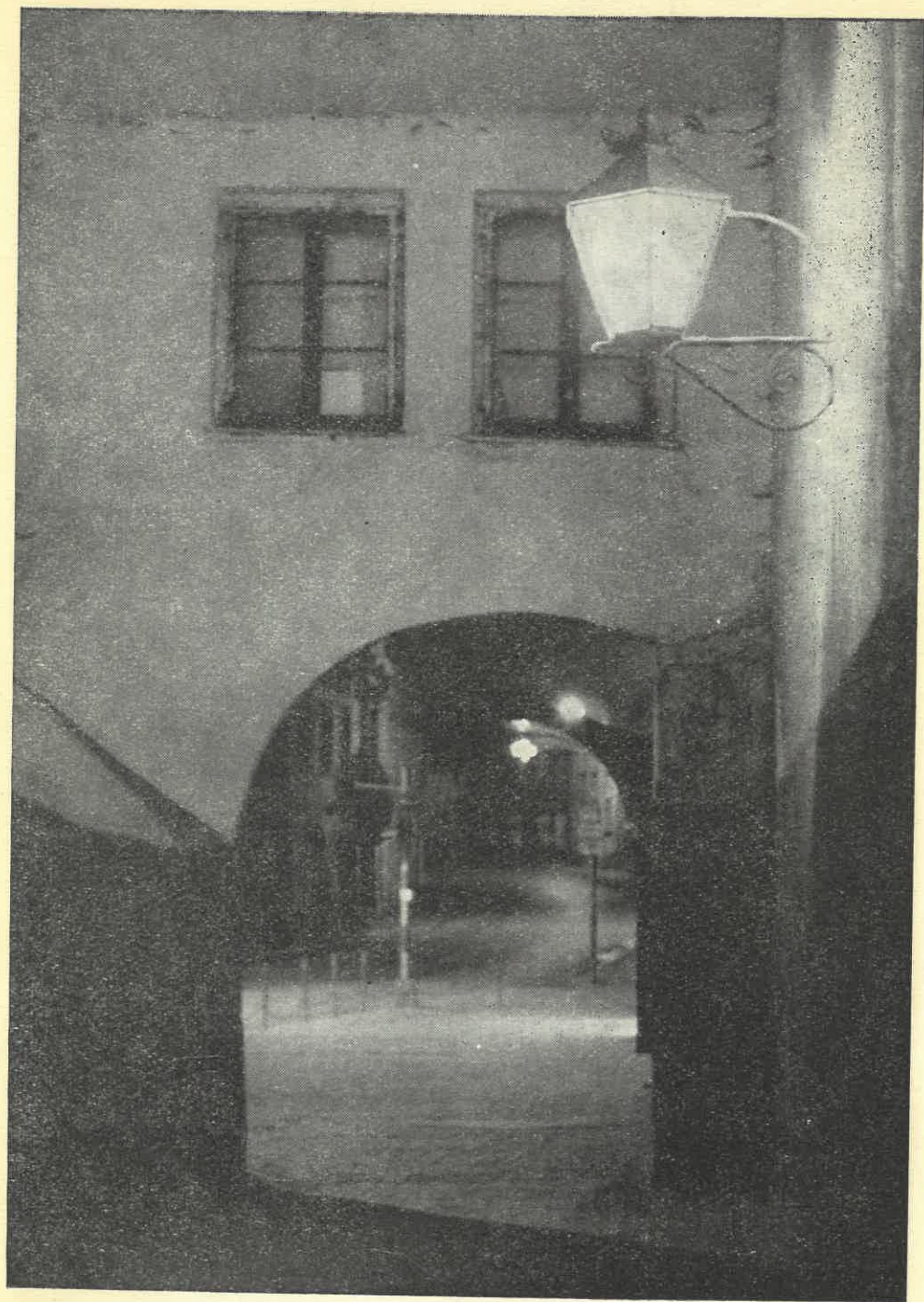
Podloubí u gymnasia.

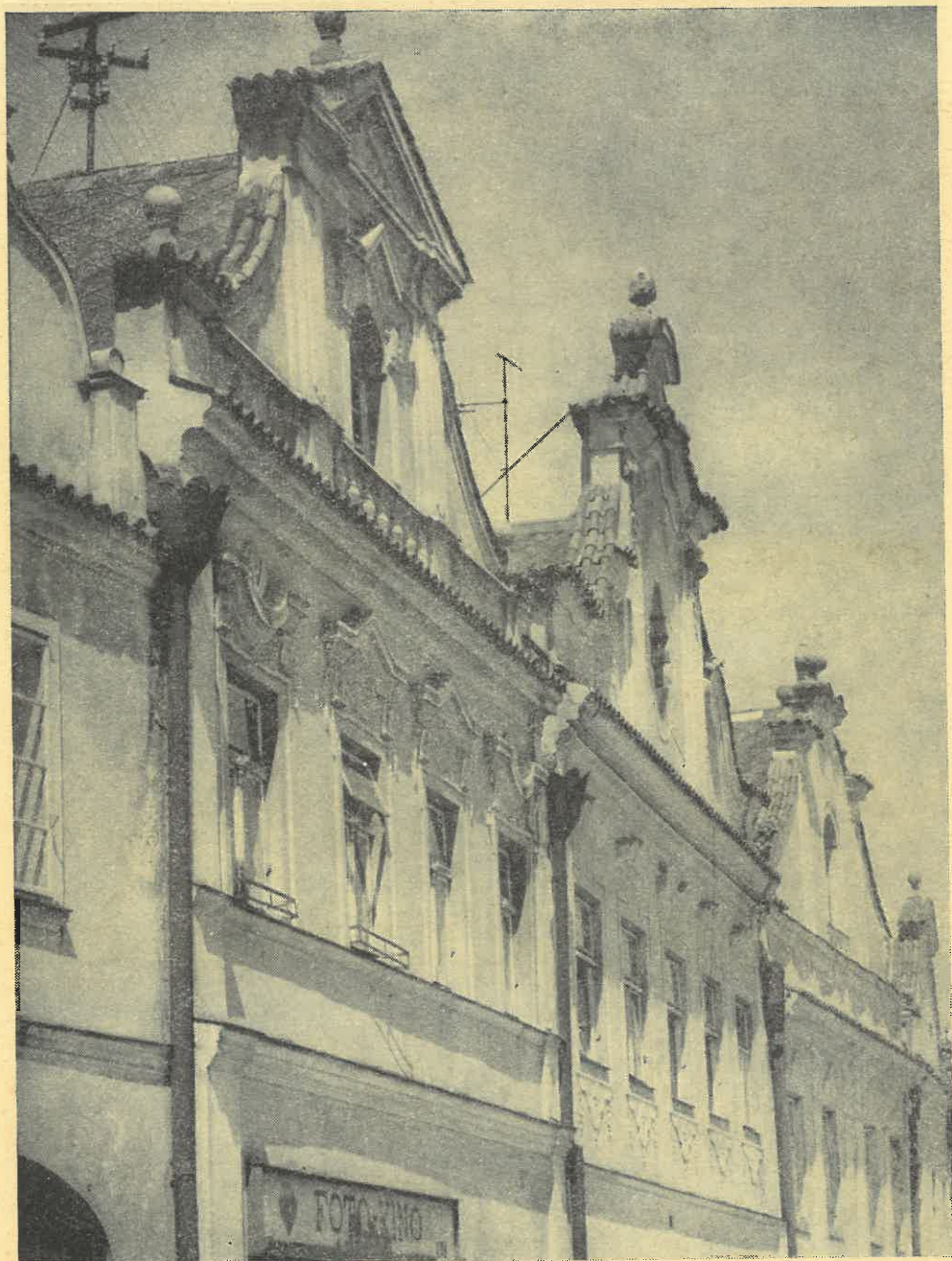
Profesorský sbor gymnasia z roku 1970.

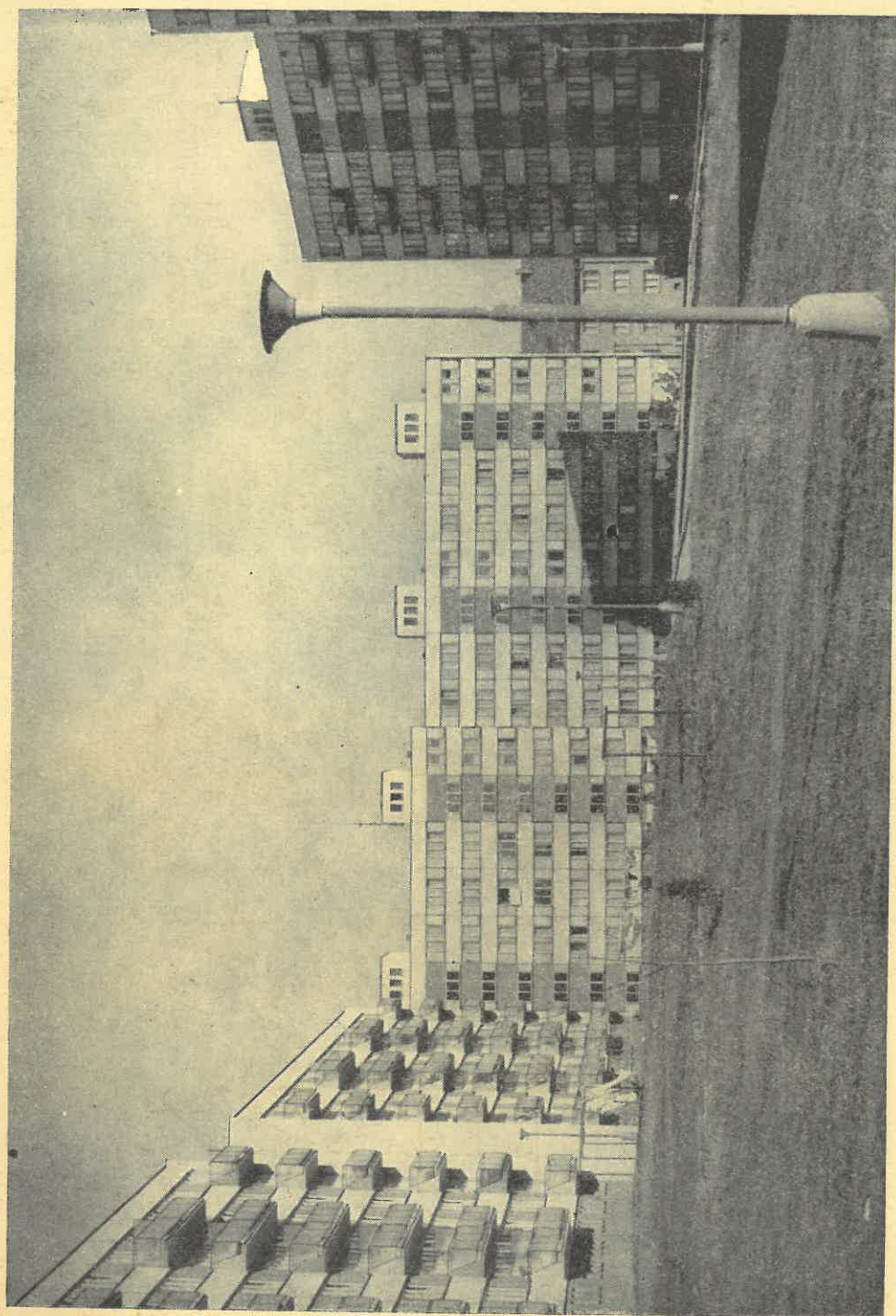
Vzácná stavební památka — barokní kaple Panny Marie.

Pelhřimovské nocturno.

Barokní krása štítů pelhřimovského náměstí.

Pelhřimov roste do nové podoby.

